

EĞİTİM EVE SİĞAR MI?

21. YÜZYILDA EĞİTİMİN GELECEĞİ VE PANDEMİ

Pandemi başladığından bu yana, gerek dergimizde gerekse özel eklerimizde yayınladığımız röportaj ve makalelerle, bilinmeyenlere ışık tutmaya ve belirsizliklere yanıt aramaya devam ediyoruz. Bu defa, son günlerde en önemli gündem maddelerinden biri olan "eğitim"i mercek altına aldık. Pandemiyle birlikte öğrencilerde ve ebeveynlerde "gelecek kaygısı" hiç olmadığı kadar artarken, "Çocuklarımızı daha güzel günlere nasıl hazırlarız?" sorusuna yeni sorular eklendi: "Eğitimde 'yeni normal' nasıl biçimlenecek, çocuklarımızın eğitimi nitelikten ödün verilmeksizin, güvenli bir şekilde sürdürülebilir mi?"

Biz de tüm gözlerin yeni eğitim-öğretim dönemine çevrildiği bu günlerde, "21'inci yüzyılda eğitimin geleceği ve pandemi" temalı özel bir ek hazırladık. Çocuk ve gençler ile ebeveynlerin ve kurumların

bu olağanüstü dönemde nasıl işbirliği yapacağını, nelere ihtiyacı olduğunu masaya yatırdık. Özel ekimize katkıda bulunan MEB Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, Koç Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Umran İnan, Koç Okulu Genel Müdürü Prof. Dr. Murat Günel ve Prof. Dr. Üstün Ergüder başta olmak üzere çok değerli isimlerle birlikte konuya sadece pandemi değil, tüm bilinmezleriyle önümüzde uzanan "gelecek" boyutuyla da yaklaştık. Ayrıca bu dönemin eğitim neferleri olan öğretmenlerimizin deneyimlerini de sayfalarımıza taşıdık. Tüm belirsizliklere rağmen, bu özel ekimizle ortak kaygılarınızı biraz olsun hafifletebilmeyi, eğitimde "yeni normal"ın resmini çizebilmeyi ve ülke gündemine yarınlarımız açısından anlamlı bir perspektif sunabilmeyi diliyoruz. Keyifli okumalar...

**KOÇ ÜNİVERSİTESİ'NDE
"KAMPÜSE DÖNÜŞ" BAŞLIYOR!**

3

**"ÖĞRENCİLERİMİZİ HER KOŞULDA
AYAKLARI ÜZERİNDE DURABİLEN
BİREYLER OLARAK YETİŞTİRİYORUZ"**

13

**"UZAKTAN EĞİTİM VAR OLAN
UÇURUMLARIN DERİNLEŞME
RİSKİNİ ARTIRIYOR"**

24

**"MESLEKİ EĞİTİMDE
YENİ DÖNEM"**

39

**"UYUM GEREKTİREN GERÇEK
DEĞİŞİM YENİ BAŞLIYOR"**

33

**PANDEMİ GÜNLERİNDEN
ÖĞRETMEN ÖYKÜLERİ**

48

KOÇ ÜNİVERSİTESİ'NDE "KAMPÜSE DÖNÜŞ" BAŞLIYOR!

♦ ♦ ♦

Belirsizliklerin giderek arttığı ve öngörü yapmanın zorlaştığı pandemi döneminde, Koç Üniversitesi tüm olumsuz senaryoları hesaba katarak, hazırlıklarını kampüse dönecek şekilde yapıyor. Önümüzdeki güz döneminde yeniden öğrencileriyle buluşacak olan üniversitenin rektörü Prof. Dr. Umran İnan, "Üniversite eğitimini nesiller arası bir randevu olarak görüyoruz. Uzaktan eğitimin en iyisini verdiğimizize inanıyorum ama nesiller arası randevu gerçekleşmeden o da yetersiz kalıyor. Öğrencilerin eğitimcilerle bir araya gelmesi ve birbirlerinden öğrenmeleri çok önemli" diyor.

RÖPORTAJ
Biray Anıl Birer

Öğrencilerine dünya çapında bir eğitim verme ve kendi disiplinleri ile sınırlı olmayan çok geniş tabanlı bir bilgi yelpazesi sunma amacıyla faaliyet gösteren Koç Üniversitesi, pandemi döneminde sağlam altyapısı sayesinde uzaktan eğitime hızlı bir şekilde geçmişti. Salgın döneminin daha da arttırdığı belirsizlik ortamında yapılan geniş tabanlı eğitim ve disiplinler arası ilkeleriyle gelecekteki eğitim hayatına bir nefes olan Koç Üniversitesi, "Okullar açılacak mı?" kaygılarının tavan yaptığı bir dönemde kapılarını yeniden öğrencilerine açacak. Temizlik, sosyal mesafe önlemleri, sınıf düzeni, sosyal ortamların yapılandırılması konularında sıkı tedbirler alan üniversitenin, ömrünü bilime adanmış rektörü Prof. Dr. Umran İnan, yeni eğitim-öğretim yılı hazırlıklarından uzaktan eğitime, Koç Üniversitesi bünyesindeki COVID-19 araştırmalarından Türkiye'de üniversite eğitiminin geleceğine kadar çok çeşitli konularda tüm merak edilenleri yanıtladı.

Üniversiteler için bu ay en önemli gündem "kampüse dönüş". Sizler de mayıs ayından bu yana bunun çalışıyorsunuz. Aksi yönde resmi bir karar çıkmazsa bu planınız nasıl gerçekleşecek, aşamalar neler olacak? Derslik ve amfilerdeki fiziki eğitim süreçlerine; kantin, kulüpler gibi sosyalleşme alanlarına dönüş hangi hazırlıkları yaptınız?

Bu konuya mayısın başından beri haftada iki gün, ikişer saatlik toplantılarla odaklanıyoruz. En yetkin çalışanlarımızdan oluşan sağlık ve hukuk kurullarının yer aldığı bir 'Kampüse Geri Dönüş' ekibi kurduk. Dünyadaki bütün gelişmeleri de ince eleyip sık dokuyarak, kendi kampüsümüze, parametrelerimize ve sayılarımıza uygun bir çözüm bulduk. Bu çözüme göre; öğrencilerimizi dönüşümlü olarak kampüse getireceğiz. Öğrencilerin yarısı derslere bir hafta gelecek, o hafta diğer yarısı dersleri

uzaktan ve eş zamanlı dinleyecek. Bir sonraki hafta da çevrimiçi dinleyenler okula gelecek, diğer kısmı uzaktan takip edecek. Ayrıca bizim derslerimizin, öğrencinin kaçınıcı senesi olduğuna bağlı olarak 100, 200, 300, 400 şeklinde kodları var. Kayıt kabul döneminde, 100-200 kodlu dersleri sabahları, 300-400 kodlu dersleri de öğleden sonraları verecek şekilde bir düzenleme yapacağız. Böylelikle, zaten yarıya bölünmüş olan öğrenci nüfusunu bir kere daha ikiye böleceğiz. Bu sayede, İstanbul'da oturan çocuklar, kampüse

"En yetkin çalışanlarımızdan oluşan sağlık ve hukuk kurullarının yer aldığı bir 'Kampüse Geri Dönüş' ekibi kurduk. Dünyadaki bütün gelişmeleri de ince eleyip sık dokuyarak, kendi kampüsümüze, parametrelerimize ve sayılarımıza uygun bir çözüm bulduk."

gelecekleri hafta sadece sabah veya sadece öğleden sonra gelmiş olacaklar. Dolayısıyla, kampüsteki yoğunluğu neredeyse dörde bölmüş olacağız. En önemlisi, derslerde sınıftaki kalabalığı seyreltmek... Normalde derslerimiz 75 dakika sürüyordu, ancak bulaş riskinin artmasından dolayı sağlık kurulumuzun da yönlendirmesiyle haftada iki tane 75 dakikalık ders yerine, haftada üç tane 50 dakikalık dersler yapacağız. Dersler pazartesi-çarşamba-cuma veya salı-perşembe-

cuma günleri verilecek. Cuma günkü dersler ise tamamen çevrimiçi yapılacak. Böylelikle sınıf kalabalığını tekrar azaltmış olacağız. Anlattığım sistemde, 60 kişilik bir sınıfta en fazla 20-30 kişi oturabilecek. Diğerleri canlı bir şekilde dersi evlerinde veya yurtlarında dinliyor olacak. Canlı yürütülen dersleri eş zamanlı olarak dinleyip hocalara soru da sorabilecekler. Aynı zamanda, dersleri daha sonra da dinlenilebilir hâle getiriyoruz. Bu konuda büyük bir malî yatırım yapıyoruz. Yeni teçhizat ve ekipman alıyoruz. Bu ekipmanlar sayesinde sınıflarda ders verilirken kaydedeceğiz. Her sömestir 700-800 ders kayıt altına alınacak ve arşivlenebilecek. Böylelikle çevrimiçi sisteme geçişimiz de hızlanacak. Mesela, çalışan insanlar bizim yüksek lisans derslerimizi alabilir hale gelecekler. Dolayısıyla kampüsteki 7 bin öğrencimizin hepsinin birden gelip derslere girmelerini önlemiş olacağız. Bu metodun çalışacağını ümit ediyoruz. Öte yandan haziran ayında araştırmacılarımız için laboratuvarlarımızı açtık, yaklaşık 350 kişi faydalıyor. Laboratuvarları kullananlara COVID'le ilgili eğitimler verildi. Online girip dinlemek zorunda olduğunuz, tamamlandığında resmi olarak kaydedilen bir eğitim bu... Dolayısıyla, araştırmacılarımızın o eğitimden geçmiş olması şart. Öğrencilerimizin çoğu 18-22 yaşında gençler. Bu yaşlarda onlara zorla belli şeyleri dayatamayacağımızın farkındayız. Bu yüzden biz sosyal mesafe ve diğer kurallara uymanın önemini anlatan mesajlarla onları kucaklayıp daha az yanlış yapmalarını sağlamak istiyoruz. Öğrenciler de kendilerini korumak konusunda bilinçli olacaklardır. Sınıflarda her akşam yoğun bir dezenfeksiyon olacak. Temizlik personelimizin sayılarını ona göre arttırıyoruz. Her tarafta el dezenfektanları olacak, kapıda maskesi olmayanlara maske verilecek.

Peki yurtlar, kulüp, kütüphane gibi sosyal mesafeyi korumayı zorlaştıran alanlarda ne gibi önlemler almayı düşünüyorsunuz?

Öğrencilerimizin önemli bir kısmı İstanbul dışından olduğu için, onların kampüse düzenli olarak gelip gitme şansları yok. Bu nedenle yurtlarımız açık olacak. Yurt da kampüsün içinde olduğu için buralarda kalan öğrenciler kampüse, kütüphaneye, idari binalara vs. girebilecekler. Fakat derslere sadece girmeleri gereken hafta gelecekler, diğer haftalarda yurtlardaki odalarında çevrimiçi olarak dinleyecekler. Ayrıca yurtlardaki temizlik rutinini artırarak daha sık yapacağız. Olası bir vaka ihtimaline karşı da hazırlıklarımızı yapıyoruz. Bu anlamda yurtlarımızda karantina amaçlı bir blok ayıracağız.

Spor merkezimizi kapalı tutmayı düşünüyoruz çünkü spor alanlarında olağanüstü bir bulaş riski olduğunu biliyoruz. Kütüphanemiz ise açık ama seyreltilmiş olacak. İçerideki kişi sayısını belli bir limitle sınırlayacağız ve mevcut kişiler çıkmadan diğerleri giremeyecek. Kulüp faaliyetleri de bulaş riskinden dolayı aynı şekilde çok sınırlı olacak. Bu tür toplu faaliyetleri, idari ve akademik toplantıları çevrimiçi yapacağız.

Akademik ve idari personelin korunmasına yönelik alacağınız önlemler de merak konusu. Bu konudaki çalışmalarınızı sizden dinleyebilir miyiz?

Kronik hastalığı olan ve 60-65 yaş üstü öğretim üyelerimizin isterlerse sadece online ders vermesini sağlayabiliyoruz. Sınıfta derslere girecek öğretim üyelerimize ise koruma amaçlı siperlik temin edeceğiz. İdari personelimizin dönüşümlü olarak üçte birinin evden çalışmasını sağlamayı planlıyoruz. Bu arada özellikle bir konudan bahsetmek istiyorum. Havalandırma sistemlerimiz, aynı havayı içeride

"Havalandırma sistemlerimiz, aynı havayı içeride dolaştırmadan, taze havayı dışarıdan içeriye alabilecek şekilde tasarlandı. Böylelikle penceresi olmayan sınıflarımızda bile temiz hava dışardan geliyor. Bu sayede, bir binanın ilk katında çalışanlarla üçüncü katında çalışanların havası da karışmamış olacak."

dolaştırmadan, taze havayı dışarıdan içeriye alabilecek şekilde tasarlandı. Böylelikle penceresi olmayan sınıflarımızda bile temiz hava dışardan gelirken, bir binanın ilk katında çalışanlarla üçüncü katında çalışanların havası da karışmamış olacak. Sağlık merkezimizdeki personel sayısını artırıyoruz. Tıp fakültemizin ve sağlık kurumumuzun yardımıyla bir vaka olduğunda işleyecek sürece dair algoritmalar geliştirdik. Bu şekilde sonbaharı göğüslemek için ilerliyoruz.

Koç Üniversitesi teknolojik açıdan oldukça güçlü imkanlara sahip. Bu, uzaktan eğitime geçişte size hangi avantajları sağladı? Yurt dışında bazı üniversiteler, örneğin Cambridge Üniversitesi, online eğitimi 2021 yazına kadar uzatma planları yapıyor. Pandemide ikinci dalga ile karşılaşma olasılıklarına karşı, uzaktan eğitimi daha da geliştirme konusunda çalışmalarınız var mı?

Mart ayında, IT ekibimizin "bandwidth" genişliği ve diğer konularda olağanüstü

bir yetkinliğinin olması sayesinde bu dönüşümü çok çabuk sağlayabildik. Koç Üniversitesi Öğrenme ve Öğretme Ofisi'nin (KOLT) eğitim teknolojisi konusundaki yönlendirmeleri ve IT birimimizin yetkin çalışmaları sayesinde en fazla iki hafta, hatta tıp fakültesinde bir hafta içinde derslerimizi vermeye başladık. 700 dersin hepsini birden çevrimiçi ve eş zamanlı olarak verdik, bir iki istisna hariç hiç sorun çıkmadı. Dolayısıyla ikinci dalga olursa biz buna hazırız, uzaktan eğitimi her zaman yapabiliriz.

Ancak biz sonbaharda artık sınıflarımızda kayıt yapabilecek donanımda olacağız. Zira, bu konuya çok büyük yatırım yapıyoruz. Mart ayındaki durumda kaliteli kayıt yapma imkânı, 10-12 sınıfımızda vardı. Şimdi 90 sınıfımızın hepsinde olacak. İkinci dalga olma ihtimaline karşı, öğretim üyelerinin kampüse gelip, sınıfta hiç kimse yokken ders verip kaydedebilme opsiyonları üzerinde duruyoruz. Bir başka opsiyon da martta olduğu gibi, derslerin online verilmesi... Fakat biz Cambridge Üniversitesi'nin yaptığı gibi kampüse dönüşü 2021'e atmayı istemiyoruz çünkü üniversite eğitimi nesiller arası bir randevu olarak görüyoruz. Uzaktan eğitimin en iyisini verdiğimizize inanıyorum ama nesiller arası randevu gerçekleşmeden o da yetersiz kalıyor. Öğrencilerin eğitimcilerle bir araya gelmesi ve birbirlerinden öğrenmeleri çok önemli.

Uzaktan eğitim döneminde siz de ders verdiniz, öğrenciler ve akademisyenlerle online etkileşimleri sürdürdünüz. Bu yöntemin performansı konusunda akademisyenlerden ve öğrencilerden nasıl geri dönüşler aldınız?

Uzaktan eğitim, eş zamanlı verilen dersleri, eş zamanlı dinleme disiplini gibi konularda, özellikle de imtihanlarda epey geride kalıyor. Bu süreçte, bütün dünya online eğitimin geçerliliğinden ve ne kadar kolay yapılabildiğinin

ispatlandığından bahsediyor. Ama ben de diyorum ki; "Uzaktan, çevrimiçi eğitimin beceremediği şeyler de ayyuka çıktı. Tamamen uzaktan eğitim, yani kimsenin bir yere gitmediği ve herkesin dersleri evinden dinlediği bir eğitimde öğrencilerin dikkatini tutabilmek çok zor."

Diğer yandan uzaktan eğitim dersleri daha da yetkin verebilmemizi sağladı. Mesela birkaç senedir elektromanyetik dersi veriyorum ve kendi kitabımdan verdiğim için derse hiç hazırlanmadan girerdim. Fakat online ders için epey hazırlandım. Öyle bir avantajı oldu ama ders sırasında 60 öğrencimin yaklaşık 20 tanesi eş zamanlı dinliyordu. Sonra birkaç öğrenciyle konuştum ve öğrencilerin dersler söz konusu olduğunda yanlarındaki öğrencilerden, arkadaşlarından etkilendiğini anladım. Öğrenci, yanında başka biri olduğu zaman dersi daha fazla takip ediyor. Bu ortamda 18-22 yaşındaki bir öğrencinin disiplinli bir şekilde ders yapması çok daha zor. İmtihanları da uzaktan yapmayı

"Biz Cambridge Üniversitesi'nin yaptığı gibi kampüse dönüşü 2021'e atmayı istemiyoruz çünkü üniversite eğitimi nesiller arası bir randevu olarak görüyoruz. Uzaktan eğitimin en iyisini verdiğimizize inanıyorum ama nesiller arası randevu gerçekleşmeden o da yetersiz kalıyor."

"Ders vermeye mecbur olmasam da yıllardır dersimi büyük heves ve heyecanla veriyorum. Orada bir kayıp, bir eksiklik hissettim. Toplantılarımızın yoğunluğu ve gerçekleştirdiğimiz adımlar çerçevesinde aslında çok verimli bir dönem geçirdik."

düşünmüyoruz mesela. Hak ihlallerinin de önüne geçmek için öğrenciler sınıfta imtihan olacak.

En önemli misyonlarından birini araştırma olarak tanımladığınız üniversiteyi "nesiller arası buluşma ve interaksiyon mekanı" olarak görüyorsunuz. Uzaktan eğitim döneminde yayınladığınız bültenlerin her satırında, pandemiye rağmen bu fikri sürdürme, üniversite topluluğuna yön, cesaret ve moral verme çabanızın yanı sıra bu buluşmayı yeniden yüz yüze yaşamaya duyduğunuz özlem de okunuyor. Bir eğitim yöneticisi ve onun da ötesinde Umran İnan olarak belirsizlik ve tedirginliğin en üst noktaya ulaştığı "evde kal" dönemini nasıl ve hangi duygularla yaşadınız?

Aslında biz çok meşguldük. Devamlı duyurular ve bilgilendirmeler yapıldı; öğretim üyeleri, idari personel ve öğrenciler arasında kontrol mekanizmaları çalıştırıldı. Dolayısıyla durup bir şey hissetmeye bile vakit

bulamadık. Ama öğrencilerin arasında olmayı özledim tabii. Ders vermeye mecbur olmasam da yıllardır dersimi büyük heves ve heyecanla veriyorum. Orada bir kayıp, bir eksiklik hissettim. Aslına bakarsanız, toplantılarımızın yoğunluğu ve gerçekleştirdiğimiz adımlar çerçevesinde çok verimli bir dönem geçirdik. Olayın gerek hukuki gerekse insani, akademik ve idari boyutlarında üniversitede bu dönem sürekli karar verme aşamasındaydık. Mesela yaz sömestirine girerken dersler "Çevrimiçi olacak mı olmayacak mı?" diye düşündük ve çevrimiçi yapmaya karar verdik. Sonra geçen seneye göre iki misli öğrencinin yaz dönemine kaydolduğunu gördük. Demek ki salgın nedeniyle bir yerlere gidemedikleri için yaz döneminde ders almak istiyorlardı. Diğer yandan üniversitedeki laboratuvarları kapatmış olmamız, araştırma programlarımızı büyük sekteye uğrattı. Onları da yine uzun toplantılar sonrası açmaya karar verdik. 29 Haziran'dan itibaren 350 doktora ve doktora sonrası öğrencimiz ile

onların öğretim üyeleri kampüsteki laboratuvarlarda, yine nüfusu seyreltilmiş ortamlarda ve belli kurallar çerçevesinde çalışmalara başladı. Sonuç olarak nefes alacak ve düşünecek vaktim olmadı ama eve kapanmış olmanın bir hayal kırıklığı var tabii.

Koç Üniversitesi laboratuvarlarında COVID-19 ile ilgili araştırmalar yapıldığını, araştırmacıların tedbirli ve kısmi bir şekilde laboratuvarlarında çalıştığını biliyoruz. Üniversite bünyesinde süren COVID-19 araştırmalarının kapsamı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Evet, Koç Üniversitesi çatısı altında yürütülen epey COVID-19 araştırması var. Bunlardan birkaç tanesini saymam gerekirse, tanı kiti ve ventilatör geliştirme projeleri, ilaç ve aşı konusundaki çalışmalardan bahsedebilirim. Bu projelerin hepsi birkaç hafta içerisinde ortaya çıktı. Yurt dışından, AB'den Türkiye'ye gelen araştırma fonlarının üçte biri bizim üniversitemize geliyor. Çok yüksek bir araştırma potansiyelimiz var. Bünyemizde yürütülen tanı kiti projesi ekim-kasım gibi sonuçlanacak. İyi bir şekilde sonuçlandığında anlık COVID-19 tanısı alınabilecek ve bu kitler çok ucuz, küçük boyutlu ve olağanüstü güzel bir sistemle olacağı için milyonlarca üretililecek. Şimdi en gelişmiş ülkelerde bile test sayıları hep sınırlı, semptomları olanlara uygulanıyor. Biz geliştirdiğimiz testlerle herkesi test edebilecek duruma geleceğimizi umut ediyoruz.

Teknolojinin de etkisiyle değişimin hızının çok arttığı ve kapsamının belirlenemediği, olayları anlamakta ve geleceğe dair öngörüler yapmakta zorlandığımız bir dönemden geçtiğimiz söyleniyor hep. Bu kaygı gençler ve ebeveynler tarafında "Geleceğe hazır mıyız,

nasil hazırlanacağız, doğru seçimler yapabilecek miyiz?" sorusuna dönüşüyor. Özellikle 10 yıl belki de daha kısa süre içinde bugün bildiğimiz pek çok mesleğin ortadan kalkacağı ya da çok farklı şekilde uygulanacağı düşüncesi ile birlikte bu sorunun endişe düzeyi artıyor. Siz, gençleri gelecek kariyerlerine hazırlama misyonu da olan bir eğitim kurumunun yöneticisi olarak, onlara ve ebeveynlerine bu konuda ne söylemek istersiniz, neler tavsiye edersiniz?

Virüsün hayatımıza girmesi ile birlikte dünyada gelecek iyice belirsiz hâle gelse de, COVID-19 öncesi de epey belirsizdi aslında... Mesela geçen sene biri bana "5-10 sene sonra hangi meslekler geçerli olur?" sorusunu sorsa verdiğim cevaptan yüzde yüz emin olamazdım. Gelgelelim, bizim üniversitemiz bu konuda çok hazır. Ben her sene tanıtım programlarında velilerin ve öğrencilerin önüne çıktığımda şunu söylerim: "Yarınların belli olmadığı ortamlarda

arasındaki örtüşmeleri arttırmak. Gençlere "Bize gelseniz de olur, gelmeseniz de... Nasıl isterseniz öyle yapın ama ne olur heves ve heyecanınızı kaybetmeyin. İnsan heveslendiği şeyi yaparken en iyisini yapar, o zaman topluma ve insanlığa katkısı da, kendi mutluluğu ve başarısı da en yükseğe çıkar" diyoruz. Yarınlar hakikaten belirsiz, COVID-19 ortamında iyice belirsiz... Ama Koç Üniversitesi'ndeki geniş tabanlı eğitimle o yarınlara belki de en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlıyoruz. Zaten onlar bizim peşimizden koşmuyor, biz onların peşinden koşuyoruz. "Öğrenciler bize ne yapacağımızı söylesin ve biz yenilikçi, en genç nesil tarafından yönlendirilen bir üniversite olalım" diyoruz.

Disiplinler arası, gelecek açısından önemini ve bu konuda Koç Üniversitesinde ne gibi çalışmalar yapıldığını anlatabilir misiniz? Üniversitemizde en çok övündüğümüz ve devamlı beslediğimiz nosyon; disiplinler arasıdır. Üniversitemizde bütün fakülte ve bölümler eş değer anlamda

"Yarınlar hakikaten belirsiz, COVID-19 ortamında iyice belirsiz... Ama Koç Üniversitesi'ndeki geniş tabanlı eğitimle o yarınlara belki de en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlıyoruz."

yapılacak şey çok basit: Geniş tabanlı eğitime dönüş." Zaten üniversitemizin çekirdek program misyonu var. Fakültelerimizdeki bütün öğrencilerimiz ilk sene aşağı yukarı aynı dersleri alıyorlar. Dolayısıyla, insanlığın yüzyıllar boyunca ürettiği bilgi yelpazesinin hepsiyle tanışıyorlar. Ancak ondan sonra kendi alanlarına odaklanmaya başlıyorlar. Bizim gençleri yarınlara hazırlarken en büyük gücümüz, geniş tabanlı eğitimi ve disiplinler arası yaklaşımları ön plana çıkararak fakülteler ve bölümler

mükemmel. Bana "Hangi fakülteniz en iyisi?" diye sorduklarında cevap veremiyorum. Hepsinin iyi olması lazım ki disiplinler arası çalışmalar, geçişler ve yararlanmalar olsun. Burada özellikle tıp fakültesi çok önemli, çünkü tıp ve mühendislik gibi diğer alanların iş birlikleri, önümüzdeki 10-20 yıl içinde olağanüstü güzel şeyler çıkaracak. Biz öğrencilerimize "Disiplinler arası çalış. Sadece girdiğin disipline odaklanma, etrafında olan bitene bak. Bunların hepsiyle donanmış

"Üniversitemizde en çok övündüğümüz ve devamlı beslediğimiz nosyon disiplinler arasıdır. Üniversitemizde bütün fakülte ve bölümler eş değer anlamda mükemmel. Bana "Hangi fakülteniz en iyisi?" diye sorduklarında cevap veremiyorum. Hepsinin iyi olması lazım ki disiplinler arası çalışmalar, geçişler ve yararlanmalar olsun."

olarak, zengin bir yelpazede kendini ülkeye kazandır" diyoruz. Öğrencilere yararlanmalarını tavsiye ettiğimiz önemli bir fırsat da çift ana dal opsiyonu. Öğrencilerimizin çift ana dal yapmasını epey kolay kıldık. Bu sene mezun olan öğrencilerin yüzde 30'u çift ana dal yaptı. Özellikle, birbirine dik alanlarda çift ana dal yapmalarını destekliyoruz. Örneğin bilgisayar ve elektronik mühendisliğinde çift ana dal yapmak yerine psikoloji ve mühendislikte çift ana dal yapmaları daha iyi. Böylece kendinizi çok zenginleştirmiş olarak topluma sunuyorsunuz.

Belirsizlik çağından bahsederken sizin araştırma konusunda sevdiğiniz ve bazı konuşmalarınızda değindiğiniz bir kavram da akla geliyor. Türkçesi şans eseri bulma anlamına gelen "serendipity". Nedir serendipity? Bu belirsizlik çağına yaklaşımda bize ve üniversiteye ihtiyacımız olan duruşu sağlayacak bilgece bir çağrışımı da var mı bu kavramın sizin için?

Evet, serendipity enteresan bir kavram. İngilizce lügatine bile 1750'lerde girmiştir. Etimolojisi de enteresandır. Hindistan'da bir yazar, Prens Serendip diye bir adamın maceralarını yazıyor

"Karşınıza çıkan engeller ve araştırmanın sizi götürdüğü ve öngöremediğiniz sürpriz sonuçlar da o sürecin parçasıdır. Dolayısıyla "serendipity" beklemediğimiz şeylerdir. Serbest düşüncenin sınırsızca yeşereceği ortamlarda daha çok ortaya çıkar."

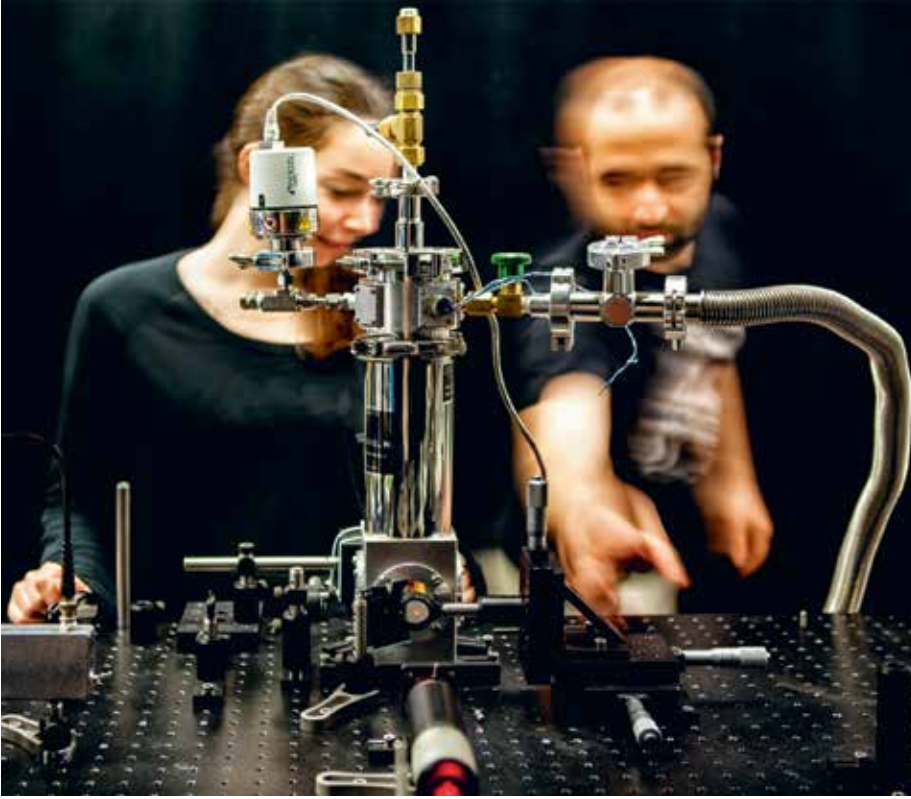
dizi dizi... Bu maceralardaprens devamlı ormana gidiyor, bir şey arıyor, ama hiçbir zaman aradığı şeyi bulamıyor, başka bir şey buluyor. Kelimenin anlamı oradan gelir. Keşfetmeyi beklediğin bir şeyi keşfetmek, zaten keşfetmenin kendisine aykırı aslında. Şimdi bütün kurumların böyle düşünüyor olması lazım. Mesela çeşitli burs fonlarına başvururken araştırma önerinizi ayrıntılı şekilde yazarsınız; her sene çalışmayı nasıl yürüteceğiniz buna dahildir. Araştırma biterken, oraya yazdıklarınızın aynılarını yürütüp öngördüğünüz şeyleri bitirmek, aslında araştırmanın doğasına aykırı. Karşınıza çıkan engeller ve araştırmanın sizi götürdüğü ve öngöremediğiniz sürpriz sonuçlar da o sürecin parçasıdır. Dolayısıyla serendipity beklemediğimiz şeylerdir. Serbest düşüncenin sınırsızca yeşereceği ortamlarda daha çok ortaya çıkar.

Ar-Ge bütün bu teknoloji ve değişim problematiklerinin başrol oyuncusu olarak görünüyor. Hem iş dünyasında hem de üniversitede... İş dünyası ve üniversite için Ar-Ge aynı şeyi mi

ifade ediyor, aynı şeyi mi ifade etmeli? Bu alanda iş dünyası ve üniversiteler arasındaki ideal ilişki ve iş birliği nasıl olmalı?

Ar-Ge'nin açılımını hepimiz biliyoruz. Türkiye'de pek çok firma Ar-Ge yapıyorum diye geliştirme yapar. Firma şu an çok başarılı olsa bile 5-10 sene sonra dünyadaki başka gelişmelerden dolayı önünde nasıl çukurlar oluşacak veya nasıl güzel fırsatlar yakalayacak, bunu içeriden görmek zordur. Zira firmanın Ar-Ge bölümü kutunun içindedir, kutunun içinden de dışarıya görünmez. Bu tür çalışmalarda üniversitelerle endüstrinin iş birliği ön plana çıkıyor. Endüstri, üniversitelerle Ar-Ge bölümünün araştırma kısmını yapabilir. Burada asıl önemli olan şey bilinmeyenler... Yani "Seni çukurlara düşürecek veya sıçratacak ya da senin şu anda göremediğin şeyleri görebilme kapasiten ne?" Bunlar da Ar'dan gelir. Araştırma da orta ve uzun vadeli yatırımlarla olabilir ancak. Vizyoner ve birbirinin var olmasını sağlamayı vazife edinmiş olan endüstriyel liderler ve üniversite liderleri lazım. Ar'la Ge'nin arasındaki farkın uzun ve orta vadeliyle kısa vadeli arasındaki fark olarak da tanımlayabiliriz. Bilinmeyen bilinmeyenlerle, bilinen bilinmeyenler arasındaki fark olarak da kurgulanabilir. Önemli olan endüstrinin de üniversitenin de bu şekilde düşünebilmesi... Biz üniversiteye dünya çapında yetkin araştırmacılar alıyoruz. Mesela dün akşam mühendislik fakültemiz için şu anda Kaliforniya'daki Berkeley Üniversitesi'nden çok başarılı bir bilim insanıyla mülakat yaptım. Bu yetkinlikteki biriyle anlaştığımızda ben ona "Şöyle yürü" demem, "Nereye yürüyebilirsen biz senin arkandan gelelim" derim. Benim kapımda Oscar Wilde'ın şu sözü yazar: "Consistency is the last refuge of the unimaginative", yani "tutarlılık hayal gücünden yoksun olanın son sığınağıdır." Tutarlı olmaya çalışmakla çoğu şey, çoğu mükemmellik tepeleri törpüleniyor.

*"Benim kapımda
Oscar Wilde'ın şu sözü
yazar: 'Consistency
is the last refuge of
the unimaginative'
yani "Tutarlılık hayal
gücünden yoksun
olanın son sığınağıdır."
Tutarlı olmaya
çalışmakla çoğu şey,
çoğu mükemmellik
tepeleri törpüleniyor."*

Adalet ilkelerini gözeterek, tutarsız bir şekilde mükemmelliği desteklediğiniz zaman ortaya güzel şeyler çıkıyor.

Yurt dışındaki üniversitelerle ya da oradaki akademisyenlerle iş birliklerinize değindiniz. Bu iş birlikleri alanında attığınız yeni adımlar var mı?

Çin'den Avrupa'ya ve Amerika'ya pek çok araştırma programlarımız ve değişim ortaklıklarımız var. Avrupa Birliği'nden sekiz ayrı üniversiteyle birlikte çalıştığımız bir program çerçevesinde destek aldık. Yine bilgisayar bölümünde bir öğretim üyemiz geçtiğimiz günlerde 2.6 milyon Euro tutarında bir destek aldı. Tıp fakültesi dışındaki öğretim üyelerimizin yüzde 90'ı doktora derecelerini Amerika'dan almış durumda... Her birinin oradaki üniversitelerde bağlantıları var. Özellikle yabancı öğretim üyelerimizin bağlantılarını sürdürmelerini de

destekliyoruz, zira bu bağlantılar bizim de işimize yarıyor.

Koç Üniversitesi bir taraftan bu yurt dışındaki öğrenciler ya da akademisyenler için de bir cazibe merkezi, değil mi?

Elbette. Her sene aldığımız öğretim üyelerinin yüzde 30'u yurt dışından geliyor. Bu araştırmacılar için Koç Üniversitesi cazibe merkezi haline geldi çünkü bir araştırma üniversitesi olarak öne çıktık. Bilim ve araştırma için hür bir ortam yaratma felsefemiz duyuluyor sanırım. Öğretim üyelerini, Amerika'daki üniversitelerden daha fazla destekliyoruz. Tabii ki orada devletin kaynaklarından çok daha büyük fonlar alabiliyorlar ama bizim içeride sağladığımız destekler onlara çok güzel bir ortam sunuyor.

Tüm bu uluslararası ilişki ve iş birlikleri pandemiden nasıl etkilendi?

Değişim ilişkileri etkilendi tabii. Ama öğrenciler gelip gidemese de araştırma ilişkilerinin etkilendiğini sanmıyorum. Pandemi her yerde oldu. Bizimle ortak olmak isteyen pek çok üniversite var ve bunlardan faydalanıyoruz. Tabii reel bir ortaklık yapmak istiyoruz, kağıt üzerinde değil. "Gerçekten bir katma değeri olacaksa olsun" diyoruz.

Peki Türkiye'deki üniversitelerin sizce araştırma ve bilgi üretme konusundaki performansı nasıl?

İyileri de var, kötülerini de... İyilerin sayısı az tabii. YÖK'ün belirlediği araştırma üniversitelerinin sayısı sınırlı. Bence araştırma üniversitesi zor bir kavram çünkü öğretim üyelerine çok fazla ders verilmemesi gerekiyor. Öğretim üyelerinin yazları da araştırma yapabilmeleri için, onlara 12 aylık ücret vereceksiniz ve akademik yılda yani dokuz ay içinde görevlerinin sadece yarısı ders vermek olacak. En fazla

iki ders verecekler ve zamanlarının geri kalanında araştırma yapmalarını isteyeceksiniz. Ayrıca o araştırmalar için yeterli kaynaklar sağlayacaksınız, doktora öğrencisi istiyorsa vereceksiniz, kendisinin TÜBİTAK'tan veya Avrupa'dan fon alması için gereken altyapıyı kuracaksınız. Avrupa'dan gelen fonların üçte birinin bizde olması tesadüf değil, çünkü o tekliflerin altyapısını kurduk. Zor bir şey olmasına rağmen, büyük eziyetlerle inşa edilen bir araştırma potansiyeli oluşturduk.

Tabii yapay zeka tek başına teknolojinin bütün geleceğini oluşturmuyor ama teknolojinin geleceğinde üniversitelerin bu tabloda rolü nedir? Bu zaten çok fazla uluslararası platformda da tartışılıyor. Siz ne düşünüyorsunuz?

"Yapay Zekâ Uygulama ve Araştırma Merkezi, ülkemizdeki bilimsel ve akademik faaliyetlere katkıda bulunmayı, yapay zekâ alanında ileri düzeyde çalışmalar gerçekleştirmeyi amaçlıyor. Yapay zekâ, günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası haline geldiği ve büyük bir sosyal ve ekonomik etkiye sahip olmaya devam edeceği için bu araştırma merkezi bizi çok heyecanlandırıyor."

Yapay zeka o kadar önemli bir şey ki... Belki 5-10 sene sonra herkes her yerde ve her konuda yapay zekayı kullanacak ve kullandığını bile bilmeyecek. 2030'a kadar hemen herkesin bir programlama dilini bileceğini ümit ediyorum. 10 sene az bir zaman ama Python adlı programlama dilinin eğitimini bütün fakültelerimize mecburi kılmaya doğrultusunda ilerliyoruz. Şu an Koç

Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde mecburi mesela. Yüzlerce, binlerce öğrencinin Python öğrendiği bir ortama doğru gidiyoruz. Bir de, 2030'a kadar hayalim tıp eğitiminin diğer disiplinlerle daha çok entegre olabilmesini sağlamak. Genetik temelli, hedefe yönelik tedavi, bir norma dönüşmeli ve tıp doktorlarının rolünü, klinik ziyaretlerde tanı koymaktan, önceden belirlenmiş tedavilerin seçmeye ve yönetmeye dönüştürmeli. Yeri gelmişken söyleyeyim: Koç Üniversitesi ve İş Bankası yakın zamanda ülkemizin bilimsel ve akademik faaliyetlerine katkıda bulunmak, yapay zekâ alanında ileri düzeyde çalışmalar gerçekleştirmek amacıyla "Yapay Zekâ Uygulama ve Araştırma Merkezi" kurdu. Merkez, ülkemizdeki bilimsel ve akademik faaliyetlere katkıda bulunmayı,

yapay zekâ alanında ileri düzeyde çalışmalar gerçekleştirmeyi amaçlıyor. Yapay zekâ, günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası haline geldiği ve büyük bir sosyal ve ekonomik etkiye sahip olmaya devam edeceği için bu araştırma merkezi bizi çok heyecanlandırıyor.

Siz aynı zamanda Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu

üyesisiniz. Biraz önceki soruyla da bağlantılı olarak Türkiye'deki üniversitelerin geleceğine dair neler düşünüyorsunuz?

Türkiye'de 2006'dan sonra her şehre bir üniversite kuruldu. Ben bunu destekliyorum. Örneğin, Bitlis'te bir üniversite olması olmamasından daha iyidir. Öte yandan her üniversite Harvard olmak için kurulmamalı. Her üniversite araştırma misyonuna sahip olmasa da olur. Bazı üniversiteler, yüksek lisans ve doktora programlarıyla kapsamlı araştırmalar yapar; bazılarının da ana görevi meslek eğitimi olur. Örneğin ABD'de çok yetkin üniversiteler var; bunlarda yüksek lisans veya doktora programı yok. Sadece eğitim veriyor, örneğin mühendis yetiştiriyor. Firmalar da o mühendisleri istihdam ediyor. Bir de üniversitenin bölgesel bir misyonu olmalı. Örneğin bazı illerde tarım ve ziraat önemliyse, o konulara odaklanmış ve bölgeyi kalkındıracak çalışmalar yapan bir üniversite lazım. Eğitim-Öğretim Politikaları Kurulu'nda konuştuğumuz önemli konulardan biri de, meslek okullarının halk tarafından saygın görülmemesi. Halbuki Almanya'da meslek okulları, ortaöğretim seviyesinde belirleniyor ve meslek okulu mezunu bir zanaatkar da mühendis kadar maaş alıyor, kıdemli ve emekli de oluyor. Bildiğim kadarıyla Ford Otosan'ın bir meslek okulu var, olağanüstü güzel. Müfredatını kendi belirliyor, mezunlarının hepsini de istihdam ediyor. Ankara Sanayi Odası'nın içinde de yine öyle bir meslek okulu var, mezunlarının güzel bir kariyeri oluyor. Dolayısıyla, Türkiye'deki bütün meslek okullarının sanayile yeniden iç içe kurgulanması gerekiyor. Sanayinin meslek bilen insanlara ihtiyacı var. En genel anlamıyla üniversitelerde farklılıkların zenginlik olarak addedilmesi gerekiyor. Şu anki YÖK yönetimi bunu destekliyor.

"ÖĞRENCİLERİMİZİ HER KOŞULDA AYAKLARI ÜZERİNDE DURABİLEN BİREYLER OLARAK YETİŞTİRİYORUZ"

♦ ♦ ♦

Okullar gerçekten açılacak mı ve açılırsa çocuklarımızı neler bekliyor? Ülke çapında herkesin yanıtını merakla beklediği en önemli soru bu... Koç Okulu Genel Müdürü Prof. Dr. Murat Günel, okula dönüş hazırlıklarını sürekli güncellediklerinin altını çizerek, "Bu sadece okula girişte ateş ölçmekle yapılabilecek bir iş değil; eğitimi aksatmadan, okuldaki tüm ailemizin sosyal ve duygusal olarak durumdan en az etkilenmelerini ve bir yandan da azami güvenliğini sağlayacak tüm uygulamaları hayata geçirmeye hazırız." diyor.

O kulların açılmasının öngöröldüğü 31 Ağustos tarihi yaklaştıkça, ebeveynlerin de akıllarındaki soruların sayısı artıyor: Uzaktan eğitim ne kadar verimli oldu? Okullar gerçekten açılacak mı? Fiziki eğitim başladığında çocuklarımız nasıl bir dünya ile karşılaşacak? Kuşkusuz, geleceğe dönük soruların yanıtlarını vermek hayli zor. Salgının seyri, kaçınılmaz olarak süreci belirleyecek. Ancak yaşananlardan hareketle geleceğe dönük çıkarımlar yapmak ve farklı ihtimallere göre planlar geliştirmek mümkün. 2 bin 300'den fazla öğrenci ve 500'den fazla çalışanı bulunan Koç Okulu Genel Müdürü Prof. Dr. Murat Günel ile ailelerin akıllarındaki önemli sorulara yanıt aramak üzere detaylı bir röportaj gerçekleştirdik. İşte Prof. Günel'in yorum ve değerlendirmeleri...

COVID-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimi Çin'den sonra ulusal çapta yapan ilk ülke olarak kayıtlara geçtik. Türkiye'nin uzaktan eğitim alanındaki geçmişten günümüze deneyimleri hakkında genel bir değerlendirme yapar mısınız?

Bu soruya önce uzaktan eğitim nasıl tanımladığımızı netleştirerek başlamak gerekiyor. Eğitim araştırmaları literatürüne göre: "Uzaktan eğitim, öğrencilerin öğretim ve kaynaklardan zaman ve mesafe olarak uzaklaştıkları durumlarda ortaya çıkan öğrenme ihtiyacını karşılamak için kullanılan; farklı fiziki teknoloji ve eğitsel bileşenleri içeren eğitim faaliyetleridir. Çoğu eğitim faaliyetinde olduğu gibi, uzaktan eğitimin amacı, okulların öğrencilerinin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olmak, öğrencilerin bilgilere daha etkin bir şekilde erişimlerini ve/veya okulda öğrendiklerini yaşadıkları dünyaya uygulamalarını sağlamaktır." Ancak ülkemizde pandemi ile birlikte çok hızlı akan süreç, planlı ve programlı yapılandırılmış bir uzaktan

eğitim çalışmasından öte, acil durum yönetiminde eğitim dünyasının adaptasyonu şeklinde gerçekleşti. Dolayısıyla, içinden geçtiğimiz dönemi bilinen ve tanımlanan "uzaktan eğitim" kavramına ve uygulamalarına yerleştirmenin uygun olmadığını düşünüyorum. Eğitim sistemimiz ve her seviyedeki okullarımız kurgu, yapılanma ve operasyon boyutlarında tam anlamıyla hazırlıklı olmadığı ve reflekslerinin gelişmediği bir acil durumu yönetmek zorunda kaldı. Öte yandan, böylesi zor, bilinmezlerle dolu

ve stres faktörü yüksek bir dönemde ülkemizin diğer ülkelere göre göreceli performansını başarılı buluyorum. Sanırım yukarıda bahsettiğim uzaktan eğitim olgusuyla tanışıklığımızın ve deneyimimizin bu süreçte ülkemizin yürüttüğü çalışmalara etkisi büyük oldu.

Tüm dünya pandemiye hazırlıksız yakalandı. Eğitim alanında somut olarak ne gibi zorluklarla karşı karşıya kaldı?

COVID-19 belki de yıllarca uğraşıp, geliştirmeye çalışacağımız uygulamaları

"Ülkemizde pandemi ile birlikte çok hızlı akan süreç, planlı ve programlı yapılandırılmış bir uzaktan eğitim çalışmasından öte, acil durum yönetiminde eğitim dünyasının adaptasyonu şeklinde gerçekleşti."

"BU PERFORMANSIN ARKASINDA BAŞKA NEDEN VAR: ÖĞRETMENLER!"

Türkiye, 80'li yıllardan beri açıköğretim sistemini üniversite seviyesinde, 90'lı yıllardan itibaren ise ilk ve ortaöğretim seviyelerinde farklı içerik ve kapsamlarda sunmakta. Türkiye'nin eğitim geçmişinde bu sistemin kapsayıcılık açısından önemli bir yeri var; neredeyse bir tez konusu olabilecek kadar detaylı ve uzun bir konu. Bu yüzden bu deneyim COVID-19 pandemisi nezdinde değerlendirildiğinde, belki de çok daha "gelişmiş" eğitim sistemleri olan ülkelere göre Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve özel okulların, teknik anlamda, daha hazırlıklı ve deneyimli olduğunu söyleyebilirim.

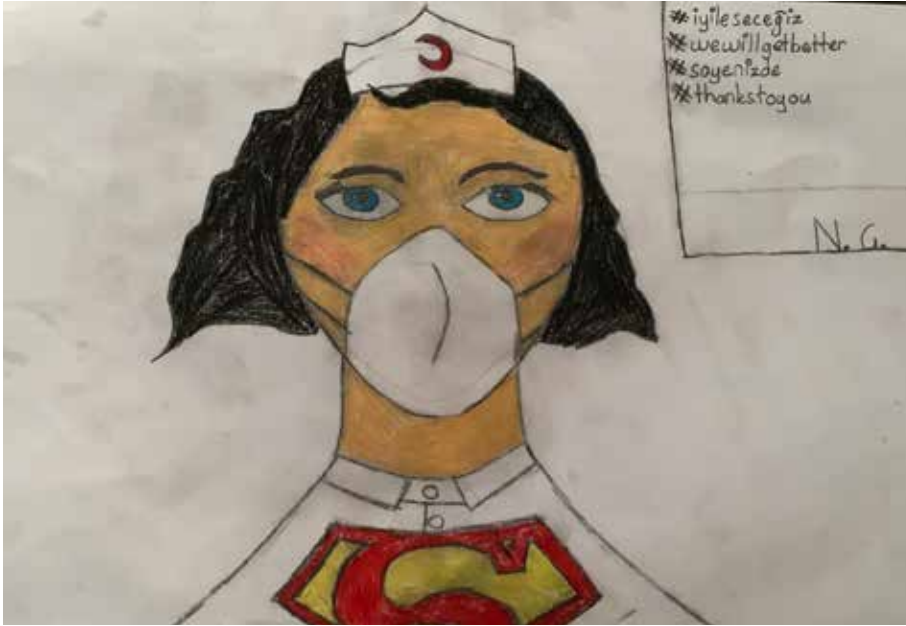
Bu performansın arkasında, yürekten inandığım ve küresel geçerliliği bulunan, gizli başka bir nedenin olduğunu da düşünüyorum. Öğretmenler! Öğretmenlik öyle bir meslek ki hiç hazır olmadığınız durumlara, olaylarla bir anda karşılaşıyorsunuz ve adapte olmayı başarıyorsunuz. Bu yüzden bazı sektörlerin kolayca uyum sağlamakta zorlandığı uzaktan eğitim kurgularını, tüm dünyadaki öğretmenler hızla, büyük özveri ve çaba ile başardılar. Son dört ayda Türkiye'deki hem özel hem de devlet okullarındaki öğretmenlerin deneyimlerini gözlemledikçe ve hatta kendimi de içinde buldukça, ülkemizin bu açıdan çok şanslı olduğunu düşündüm. Büyük oranda öğretmenlerin emek ve özverileri ile tamamlanan acil durum dönemi, yakın gelecekte kapsamlı olarak hayata geçirmek zorunda olduğumuz dijital dönüşümde hem hafıza hem de lokomotif görevi üstlenecek.

bir anda hayata geçirmemize yol açtı. Daha doğrusu bizi zorunda bıraktı. Tüm dünyada dijital dönüşüm yıllardır konuşulur, projelendirilir, üzerinde çalışılır. Hatta verimliliği düşük projelerle de sonuçlanır... Ancak birden, her sektör, her kurum bu dönüşümü yaşamak, hayata geçirmek zorunda kaldı. Ama bu sefer gerekçemiz vizyon veya planlı projeksiyon değil bir acil durumdu! Eğitim sektörü özelinde, okullar birden kapandı ve öğrencilerimiz için okulda olmadan ama okullu kalacakları, akademik kazanımlarını ve sosyal/duygusal gelişimlerini sürdürebilecekleri ivedi çözümler üretmekle yükümlüydük. Dahası, tüm bunları profesyonel düzlemde gerçekleştirirken, bir yandan da kendimizin, çalışanlarımızın pandemi ve sağlık risklerini, günlük yaşam rutinlerindeki kaosu düzene sokma sorumluluğu ile karşı karşıya kaldık. Sanırım krizi dönüşümle yönetmek ya da dönüşüm için krizden güçlenmek gibi bir paradoks yaşadık, yaşıyoruz. Milli Eğitim Bakanlığı da, özel okullar da, kurslar da bu dönüşümü ani, hatta travmatik bir şekilde yaşadı.

ÇEVİKLİĞİMİZİ KULLANMAK İÇİN HARİKA BİR FIRSAT

Bu yaşanan zorlu deneyimden çıkan sonuçlar geleceğe nasıl taşınabilir? Şimdi önümüzde, uzaktan eğitim kurgularını içeriklerini yıllarca planlamış programlardan, iyi örneklerden faydalanma, öğrenme süreci var. Hem kendi iyi yaptıklarımızı geliştirmek hem de tüm dünyadan örnek almak için bir zaman var önümüzde; sadece Koç Okulu için değil, tüm eğitim kurumları için yansıtmak, gelişmek, karmaşık süreçleri içselleştirip, çevikliğimizi kullanmak üzere harika bir fırsat. Ancak, ben bu fırsatı iki temel bileşene ayırmak istiyorum. İlki teknik ve operasyon düzeyinde eğitim içerik ve uygulamalarının dijitalleşmesi, ki bunu pandemide geride kalan zaman içinde belli bir düzeyde gerçekleştirdik. Gelecekte de hızlı ve zamanın ruhuna uygun ihtiyaçlara yönelik revizyonlar ivedilikle tamamlanacak. Ancak, diğer bileşen, benim tanımlama ile "eğitimin ontolojik veya varoluşal pozisyonlanması," bu süreçte en az

teknolojik dönüşüm bileşeni kadar ilgiyi, zamanı ve yatırımı hak ediyor. İçinde yaşadığımız dönemde eğitimin amacı, çocukların ihtiyaçları, sistemin tıkanıklıkları, geleceğin yetişkinleri olan çocuklarımıza kazandırmak istediğimiz değerler, tutumlar ve yetkinlikler gibi konulardaki pratiklerimizden memnuniyetsizliğimiz çok aşikâr. Tarihsel boyutta eski Yunan'dan bu yana farklı formlarda ama aynı öze sadık kalmış fabrika modeli, rekabetçi eğitim kurgusu ne bireylere mutluluk getiriyor ne de bu dünyanın sürdürülebilirliğine katkı sağlıyor. Adil ve yaşanabilir bir dünyada mutlu bireyler için eğitimde varoluşsal değişim ve dönüşümler kaçınılmaz. Bu ihtiyaç hep vardı. Hep konuşuldu ama az tartışıldı. Neredeyse hiç denenmedi. Denemeler ise romantik çabalar veya anomalik örnekler olarak görüldü. Fakat, küresel sarsıntı yaratan savaşlar, salgınlar ve krizler bilinmeyen ve öngörülemeyen politik, sosyal, ekonomik, kültürel değişimleri de beraberinde getirmiştir. COVID-19'un da global ölçekte tetiklediği dönüşümü bir oranda şimdi, büyük

Koç Okulu öğrencileri; hastane çalışanları, doktorlar, hemşireler, öğretmenler ve kuryeler gibi bu süreçte çalışmaya tam zamanlı devam eden çalışanlara teşekkür mahiyetinde resimler çizerek #iyileşeceğiz kampanyasına destek oldu.

"Şimdi önümüzde, uzaktan eğitim kurgularını ve içeriklerini yıllarca planlamış programlardan, iyi örneklerden faydalanma, öğrenme süreci var. Hem kendi iyi yaptıklarımızı geliştirmek, hem tüm dünyadan örnek almak için bir zaman var önümüzde..."

ölçüde asırlar sonra göreceğimiz kesin. Titreşimlerini hissettiğimiz bu sarsıntıyı eğitim için bir fırsat olarak görmeliyiz bence. Gelen dalgaların altında kalmak yerine, değişimin gücü içinde doğru pozisyon alıp dönüşümlere şekil vermeliyiz. Kısacası, normalimizde olan kriz ve kaosu yenmek adına krizlerin devrimci gücünden faydalanma fırsatını kaçırmamalıyız.

Pandeminin bizlere krizi ve fırsatları birlikte getirdiğini ve bizi şimdiden dönüştürmeye başladığını görüyorum. Sanırım bu dönüşümün altında yatan temel neden salgınla birlikte radikal bir şekilde değişen ihtiyaçlarımız oldu. Salgın öncesi dönemde her düzlemde hâkim olan şekilci ve rekabetçi kültür salgınla birlikte dayanışma ve ortak akıl eksenine kaymak zorunda kaldı. Başlayan bu dönüşümün uzantılarını değerlendirdiğimde ilk aklıma gelen iletişim olur sanırım. Eğitim camiası hiç olmadığı kadar izole bir dönemde öncesinde görülmemiş bir düzeyde iletişim ve konsolidasyon yaşıyor. Bilinmezlikler ve riskler kurumlar arası, kurum içi ve bireyler ekseninde güven ihtiyacımızı tetikledi. İzolasyon döneminde güvenlik ihtiyacımız da bizleri şeffaf ve ortak amaç odaklı iletişim süreçlerine davet etti. Kurumsal ve sektörel bazda yeni iletişim kanalları ve içeriklerinin oluşması bu dönüşümün

"Pandeminin bizlere krizi ve fırsatları birlikte getirdiğini ve bizi şimdiden dönüştürmeye başladığını görüyorum. Sanırım bu dönüşümün altında yatan temel neden salgınla birlikte radikal bir şekilde değişen ihtiyaçlarımız oldu."

önemli bir parçası niteliğinde. İletişimdeki bu dönüşüm yanına iş birliği ve ortak akıl da çağırdı bu dönemde. Her sektörde olduğu gibi eğitim alanında da izole pratikler ve kanıksanmış rutinlerin etkisiz kaldığını gördüğümüz bir dönem yaşadık. Risk analizlerinden karar verme süreçlerine, uygulama içeriklerinden politika geliştirmeye kadar uzanan yelpazede birlikte değerlendirme yapmanın ve ortak eylemler üretmenin ne denli rasyonel ve verimli olduğu fark edildi. En başta beşeri sermayelerimiz olmak üzere, bütün kaynaklarımızı tek hedefe odakladığımızda bütün zorluklara rağmen değiştiğimizi ve geliştiğimizi görmek gelecek için çok önemli bir deneyim ve umut ışığı. Buna ek olarak, bir daha asla yaşamamayı dilediğimiz ve öğrencilerimize kavuşacağımız günü heyecanla beklediğimiz bu dönem, aileler, öğretmenlerimiz ve benzer

süreçlerden geçen diğer özel okullarla da aramızdaki bağların güçlendiği bir dönem oldu.

BU ZORLU DÖNEMDE HEM ÖĞRENCİLERİMİZİN HEM DE BİZİM KAZANIMLARIMIZ OLDU

Uzaktan eğitim, yeni bir olgu değil ama pandemi nedeniyle sanki yeni tanımışız gibi bir algı oluştu. Pandemi öncesinde okulunuzun bu alanda çalışmaları var mıydı? Altyapı olarak hazır mıydınız? Uzaktan eğitime adaptasyon hızlı ve kolay oldu mu?

Okulumuzda derslerimiz ve ders dışı etkinliklerimiz normal şartlarda sınıflarımızda ve kampüsümüzdeki farklı alanlarda yürütülüyor. Derslerimizde kullandığımız araçlar bu anlamda çeşitlilik gösterse de uzaktan eğitim tamamen farklı bir altyapı gerektiriyor. Okulların zorunlu kapanışını erken

"KRİZ VAROLUŞSAL İNANÇLARIMIZI SARSTI"

Salgın ile birlikte yaşanan değişim odağımızı kurumlara, alışkanlıklarına ve reflekslerine yönelttiğimizde çıkan tablo biraz daha farklı görünüyor. Eğitim dünyası ve eğitimciler varoluşsal olarak yaptıklarının en iyisi ve doğrusu olduğunu kanıksamaya yatkındır. İyi ve doğru inancı adanmışlığı, fedakârlığı ve sürdürülebilirliği beraberinde getirir. Aslında günün sonunda da "kutsal meslek" olarak da isimlendirilir. Böylesi bir epistemolojik ve ontolojik pozisyonlanma içinde olan eğitim dünyasının sorgulama ve değişim yatkınlığı çok zayıftır. Ancak, yaşadığımız bu kriz bizim derin varoluşsal inançlarımızı kökünden sallamaya başladı. Okulu, okullaşmanın amacını, çocukların ihtiyaçlarını, programların kazanımlarını, sosyal/duygusal ve bilişsel gelişimi ve benzeri pek çok konuyu tekrar düşünmeye itti bizi. Yıllara, büyük kaynaklara ve dirençlere mal olabilecek bir sorgu süreci doğal akışında güncelimiz oluverdi. Dolayısıyla, normalleştirdiğimiz ama anormal olan gerçekliklerimizi sorgulama kabiliyeti kazanmaya başladık. Bu becerimizi güçlendirmemiz, yönlendirmemiz ve sağaltmamız gerekiyor.

"Bu zorlu dönemde hem öğrencilerimizin hem de bizim akademik ve bilişsel kazanımlar elde etmemizin yanında, dayanıklılık, sağlamlık, sebat gibi becerilerimiz gelişti; aidiyet, güven, bağ kurma gibi ihtiyaçlarımızla ilgili farkındalığımız arttı."

öngördüğümüz için tüm yönetim ekibiyle bir araya gelerek K12 bütünlüğünde acil uzaktan eğitim anlayışımızı, prensiplerimizi bütünsel bir bakış açısıyla ve öğrencilerimizin öncelikli ihtiyaçlarına odaklanarak yaptık. Okula erişimden mahrum olan öğrencilerimizin öğrenmesinin devam etmesi, sosyal ve duygusal anlamda desteklenmesi ve uzaktan dahi olsa okul ile bağlarının devam etmesi önceliğimiz oldu. Bu belirsiz süreçte bütünsel yaklaşımla belirlenmiş süreçlerimiz, yol göstericimizdi.

Bununla beraber, teknolojik aksaklıklara da tanık olduk. Mevcut sistemimizi titizlikle planlanmış olsa da uzaktan eğitimi sağlayacak altyapı ile bütünleşmesi esnasında sorunlar yaşadık. Küçük ve orta ölçekli okullar daha az sorun yaşarken 2300'den fazla öğrenciye 350 öğretmenle eğitim veren bir okulun geçişi teknolojik olarak pürüzsüz olamadı. Sistemin bu büyüklüğü kaldırmaması sebebiyle farklı çözümler üreterek yolumuza devam ettik.

Bu süreçte ihtiyaçların düzenli takibi ve sürekli iyileştirme anlayışı en çok kullandığımız reflekslerimizden

oldu. Salgın öncesinde de düzenli olarak paydaşlarımızın sesini duyma ve değişimi bu çerçevede yönetme alışkanlığımızın bir parçası olan anketler, salgın döneminde de ihtiyaç belirlemede bize yön gösterdi. Başta öğrencilerimiz olmak üzere, öğretmenlerimizin, diğer çalışanlarımızın ve velilerimizin yaşadıkları süreç ve uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirli periyotlarda aldığımız anketler yaptık. 3 haftada bir yaptığımız anketlerin sonuçlarını ilkökul, ortaokul ve lise için ayrı ayrı analiz edip öne çıkan ihtiyaçları karşılamak için yönetim ekipleriyle çözümler ürettik. Senkron eğitim saatleri ve içerikleri sürekli geliştirildi ve güncellendi. Dahası, bu envanterlerden elde edilen bulgular uygun özetlere dönüştürülerek paydaşlarla raporlar halinde paylaşıldı. Öğrencilerimiz için en iyiyi hedefleyen, değişime açık ve esnek bakış açımız, öğretmenlerimizin özverili ve adanmış hazırlıklarıyla birleşti. Bu zorlu dönemde hem öğrencilerimizin hem de bizim akademik ve bilişsel kazanımlar elde etmenin yanında, dayanıklılık, sağlamlık, sebat gibi becerilerimiz gelişti; aidiyet, güven, bağ kurma gibi ihtiyaçlarımızla ilgili farkındalığımız arttı.

Bu açıdan akademik kadromuzun göstermiş olduğu fedakârlık ve esneklik, öğrencilerimizin öğrenme süreçlerine bire bir yansıdı. Dönem sonunda öğrencilerimiz, bu süreçte kendi öğrenmelerini değerlendirdikleri özdeğerlendirme raporlarında uzaktan eğitimin zorluklarına dair farkındalık kazandıklarını, her ortamda öğrenmeye devam edebildikleri için kendilerini takdir ettiklerini, etkileşimin onlar için ne kadar önemli olduğunu, okulda geçirdikleri zamanın, yemekhanede, tenefüslerde arkadaşlarıyla olmanın kıymetini fark ettiklerini söylediler. Bol bol da öğretmenlerimize teşekkürler ettiler. Öğretmenlerimiz de bu süreçteki gözlemlerini öğrencilerimize ulaştırdığımız gelişim raporlarıyla paylaştılar.

Bu raporlarda öğrencilerimizi uzaktan eğitime hızla uyum sağladıkları ve öğrenme meraklarını sürdürdükleri için takdir ederken öğretmenlerimizin sunduğu ders etkileşim araçlarına ve sorumluluklarını yerine getirmeyle ilgili de geribildirimler bulunmaktaydı. Amacımız, öğrencilerimize salgının devam etmesi veya herhangi bir zorlu durum halinde öğrenmelerini kolaylaştıracak katkılar sağlamaktır. Onlar da bu süreçten heybelerinde becerilerle ayrıldılar. Hepimiz belirsiz durumlarda içinde çalışma, üretme, iletişim kurma ve öğrenme anlamında gelişim sağladık, hep daha iyisini hedefleyerek çalışmaya, öğrenmeye devam ediyoruz.

DAYANIŞMA VE İŞ BİRLİĞİ SAYESİNDE BU SÜRECİ ATLATTIK

Uzaktan eğitim öğretmenlerin önemli bir bölümü için de yeni bir uygulamaydı. Ne gibi zorluklar yaşadılar, bunları nasıl aştılar?

Okul olarak uzaktan eğitime hızlı bir şekilde adapte olmak durumunda kaldık. Öğretmenlerimiz kısa sürede eğitimler olarak online eğitim platform ve araçlarını kullanmaya başladı. Aynı zamanda bu araçlarla ders tasarımlarını da değiştirdiler. Öğrencilerimizin hem akademik içeriği olabildiğince kazanmaları hem de okul ve öğretmenleri ile bağlarını koparmamaları için planlamalar yaptılar. Elbette tüm bu işler evden yoğun bir mesai harcamalarına neden oldu. Öğretmen arkadaşlarımız, bu çalışmalarını büyük bir özveri ile öğrencilerimizin iyi olma halini odağa alarak gerçekleştirdiler. Bu süreçte kendileri ve aileleri hastalanan öğretmenlerimiz, çalışma arkadaşlarımız oldu. Koç Topluluğu bu anlamda hepimizi bir arada tutarak, birbirimizden de bağlarımızın kopmamasını sağlayarak hepimize gerçek anlamda destek verdi. Tüm bu süreçte sıklıkla gerçekleştirdiğimiz değerlendirme anketlerinde öne çıkan

duygular, kaygıdan umuda, ihtiyaçlar ise düzenden eğlenceye evrildi. Bir yandan hepimizin aynı zorlukları yaşadığımızı paylaşma ihtiyacımıza yönelik oturumlar gerçekleştirdik; sürekli iletişimde bulunmak hepimize iyi geldi. Okulumuzun en güçlü olduğu alanlardan biri olan dayanışma ve iş birliği sayesinde, güçlü bir iletişim kurarak bu zorlu süreci en verimli şekilde atlatabildiğimize inanıyorum.

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin uzaktan eğitimle ilişkisi mutlaka farklı olmuştur. Öğrencilerin bu sistemle ilişkisinde neler gözlemlediniz?

Öğrencilerimiz elbette ki yaş düzeylerine göre değişen beceri ve ihtiyaçlara sahipler. Bu farklılıkları göz önünde bulundurarak oluşturduğumuz uzaktan eğitim içeriklerimizde iki ana başlığa odaklandık: Akademik ihtiyaçlar ve sosyo-duygusal ihtiyaçlar. Bu başlıklardan sosyo-duygusal ihtiyaçları mümkün olduğunca ön plana çıkarmaya çalıştık. Öğrencilerin sistemle ilişkisini en sağlıklı bir şekilde sürdürbilmelerini sağlamak adına sınıf arkadaşları ve öğretmenleri ile teması sürdürmelerine önem verdik. Süreç boyunca öğrencilerimizi yakından takip ederek, aynı zamanda sık sık onlardan geri dönüşler alarak ihtiyaçlarını anlayıp, kurduğumuz esnek programımızın da sağladığı imkânlarla yeni tasarımlar yaparak ilerledik. Öğrencilerimizin, K12 bütünlüğünde uzaktan eğitim programımıza çok çabuk adapte olduklarını söyleyebilirim. Öğrencilerimizin derslere katılım oranı %96 olarak gerçekleşti. Ödev ve çalışmalarını titizlikle tamamladılar. Hepimizin ilk defa deneyimlediği bu eğitim programında yine bir ilki başardıklarını, herhangi bir not almayacak olsalar bile öğrenme hevesiyle sorumluluklarını yerine getirdiklerini görmek bizleri gururlandırdı. Bu aslında tam da Koç Okulu'nun hedeflediği öğrenmeye açık, kendi

"Bu süreçte kendileri ve aileleri hastalanan öğretmenlerimiz, çalışma arkadaşlarımız oldu. Koç Topluluğu bu anlamda hepimizi bir arada tutarak, birbirimizden de bağlarımızın kopmamasını sağlayarak hepimize gerçek anlamda destek verdi."

"Birincil gözlemimiz, ailelerin konuya yaklaşımı ve endişe seviyesinin çocuklarımızın üzerindeki etkileri oldu. Pandemi sadece çocuklarımızın değil biz erişkinlerin de içindeki birçok farklı kaygı ve endişeyi tetikledi."

kendine öğrenebilen, öğrenmelerinin sorumluluklarını alabilen ve hepsinden öte öz düzenleme becerilerine sahip bireyler yetiştirme konusunda ne kadar yol katettiğini görmemiz açısından da çok değerli. Öğrencilerimiz, bir yandan sabahları erken uyanarak servise yetişmek, akşam trafiğinde evlerine ulaşmak gibi etkenler ortadan kalktığı için sevinirken, okulumuzu, öğretmenlerini ve arkadaşlarıyla yüz yüze olmanın verdiği sosyalleşmeyi çok özledikleri bir süreç yaşadı. Öne çıkan bir diğer ihtiyaç, bu sosyalleşmenin gereksinimi olan etkileşimdi. Özellikle küçük yaş gruplarında arkadaşlarıyla oynama imkânı bulamayan öğrencilerimiz, bunun yerine ders anlatımları

"YAZ DÖNEMİMİZ YOĞUN BİR ÇALIŞMA TEMPOSUYLA DEVAM EDİYOR"

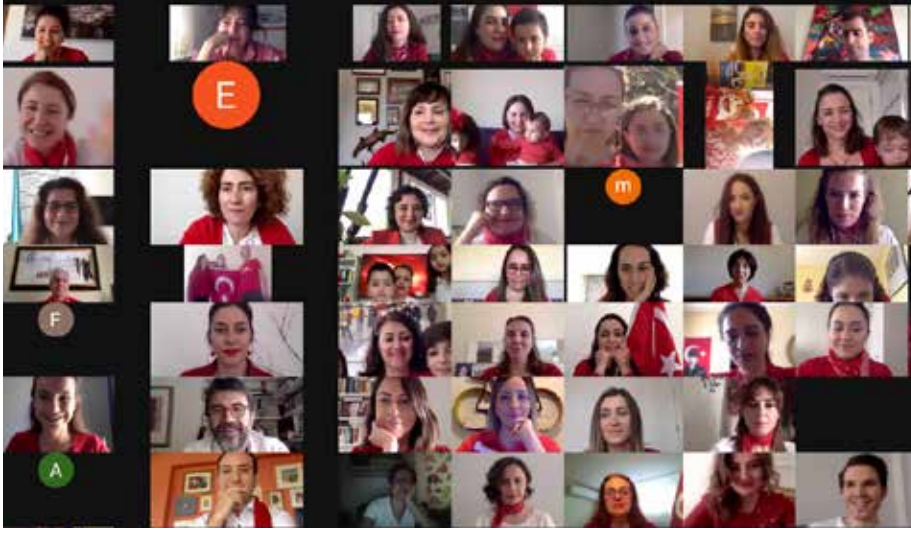
Yaz dönemimiz okulun açık olduğu zamanlardaki kadar ve hatta daha yoğun bir çalışma temposuyla devam ediyor. Okul kapanmadan başlattığımız Dijital Dönüşüm Projesi ile dijital ders planları hazırlıyor, teknolojik altyapı yatırımlarımızı geliştiriyor, öğrencilerimizin ihtiyacı olan interaktif öğrenme ortamını sağlayabilmek için geniş katımlı çalışma gruplarıyla çalışıyoruz. Akademisyenler, kurumlar, ilgili STK'lar ve alan uzmanlarından oluşan danışma ve çalışma gruplarımız hem eğitim kurgularımızı hem de sağlık ve güvenlik uygulamalarımızı planlıyor veya revize ediyor. Hedefimiz, uzaktan eğitimin tekrar gerekmesi halinde öğrencilerimize kazanımları aktarmanın yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimlerinin de devamını sağlayacak esnek ders ve ders dışı hazırlıkları tamamlamış olmak. Harıl harıl çalışan çalışma arkadaşlarıma, tatilde olmalarına karşın değerli katkılarını sunan öğretmenlerimize bu vesileyle bir kez daha teşekkür ediyorum.

sırasında kullanılan dijital platformun sohbet alanından yazışmak istedi. Bu ihtiyacı görerek ilkokulda sınıf sohbet buluşmaları organize ettik. Dijital ortamda da olsa akademik içerik dışında sosyal buluşmalar hem öğrencilerimiz hem de öğretmenlerimiz tarafından çok etkili bulunan bir uygulama oldu. Ekran ve dijital oyunlara alışkın her yaştaki öğrencilerimiz için çevrimiçi dersler ilk etapta bir heyecan uyandırdı, ilgi ve merakla karşılandı. Bununla birlikte yaş grubuna ve aile tutumlarına bağlı olarak bazı öğrencilerimizde ekran süreleri anlamında uzaktan eğitim sürecinin kaygı yarattığını da gözlemledik. Rutinlerin önemli olduğu küçük yaş grubundaki öğrencilerimizin bu rutinleri oturtabilmeleri için öz düzenleme ve yönetim becerilerinin de önemli bir faktör olduğunu farklı şartlar altında bir kez daha yakından deneyimleme imkânı bulduk ve öğrencilerimizle bu alanlar üzerinde de çalıştık. Kimi öğrencilerimiz için dış bir denetim sisteminin olmadığı ev ortamında kendi rutinini oluşturmak kolay olurken, kimi öğrencilerimiz için bunun gelişim alanı olduğunu gördük.

SOSYAL YÖNÜ KUVVETLİ PROGRAMLARA AĞIRLIK VERDİK

Pandemi sürecinde okulunuzdaki rehberlik servisleri nasıl görev üstlendi? Çocuklara ve ebeveynlere nasıl destek sağlandı?

Öncelikle, uzaktan eğitim sürecinde rehberlik birimlerimizin işleyiş ve çalışma esaslarına karar verdik ve tüm paydaşlarımıza bunu duyurduk. Okulun rutin akışı içinde karşılaştıklarımızla bambaşka bir yöntemle baş etmek zorunda olduğumuzun bilinciyle hareket ettik. Birincil gözlemimiz, ailelerin konuya yaklaşımı ve endişe seviyesinin çocuklarımızın üzerindeki etkileri oldu. Pandemi sadece çocuklarımızın değil biz erişkinlerin de içindeki birçok farklı kaygı ve endişeyi tetikledi. Bu anlamda hem öğrencilerimize hem de velilerimize destek olabilmek adına okulumuzun ilkokul, ortaokul ve lise psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümleri, farkındalık yaratan, gözlemlenen sorunlarla başa çıkmaya yönelik öneriler içeren bültenler paylaştılar. Bültenlerin tamamını hem e-posta ile velilerimize ilettik, hem de

Koç Okulu öğretmenleri, özel gün ve haftaları çevrimiçi kutlamak üzere hazırlık yaparken...

okulumuzun web sitesinde bulunan "Uzaktan Eğitim" sayfasında erişilebilir kıldık. Bu bültenleri herkese açık bir şekilde yayınlıyoruz; okulumuzun kaynaklarından tüm veliler, eğitimciler faydalanabilsin, eğitim camiası olarak bu zor dönemi birlikte atlatabilelim diye. Bültenlerde çocuklar için kaygıları ve duygusal tepkileri ile baş etme önerilerinden, pozitif düşünme ve ruhsal dayanıklılık becerilerine kadar birçok konuda paylaşımlar yaptık. Bunlarla birlikte "Ebeveyn Akademisi" etkinliklerimizin devamı olarak, uzman psikologlarla sosyal medya mecralarında yaptığımız canlı yayınlarla pandeminin çocuklarımıza psikolojik etkilerini irdeleyerek, yine velilerimize düşünme ve cevap bulma fırsatı sunduk. Ayrıca küçük gruplarla ve bire bir olarak rehberlik öğretmenlerimizle çocuklarımızın ve velilerimizin iletişimde sürekliliği sağladık; tüm seviyelerde ders programlarının içine rehberlik saatleri bulunuyordu. Öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini ve aylarca evde olmalarının etkilerini, öğretmenleri bire bir gözlemleyerek psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümlerimizle paylaştı. Ders katılımından, gözlemledikleri kaygılı ödev

"Uzaktan eğitimin öğrenciler için hiçbir şekilde yüz yüze eğitim öğretimin yerini tutmadığı evrensel bir gerçeklik. Ancak, sistemi tek bir bakış açısından verimli ya da verimsiz diye değerlendirmek doğru olmayacaktır."

içeriklerine kadar öğrencilerimizi sıkı sıkı takip ettiler. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik birimlerimiz, tüm öğretmenlerimiz, çalışma arkadaşlarımız bu dönemde öncelikli olarak hepimizin "iyi" olmasına odaklandı. Bu iyi olma halinde akademik kazanımlar elbette çok önemli. Ancak daha da önemli olan, çocukların hayatlarında büyük bir yer taşıyan "okul" kavramının anlamının değiştiği, yaşları ne olursa olsun ihtiyaçları olan sosyalleşme imkânlarından yoksun oldukları ve onları derinden etkileyen bu süreci en az zarar

görerek atlatabilmeleri idi bizim için. Örneğin, tüm seviyelerde beden eğitimi, müzik, seramik gibi branş derslerini ders programına eklememiz, bazı velilerimizce tepki aldı. Ana derslere odaklanılmasını, branş derslerin yapılmamasını isteyen çok sayıda velimiz vardı. Sürekli gerçekleştirdiğimiz değerlendirme anketleri ile öğrenci, çalışan ve veli ihtiyaç ve mevcut durumlarını analiz ettiğimizde, ilk başlarda tepkiye yol açan bu programların öğrencilerimize ne kadar iyi geldiğini, onların bu derslerde etkileşimi, oyunu, sosyalleşmeyi sağlayarak, nasıl beslendiklerini duyduk.

UZAKTAN EĞİTİMİN YÜZ YÜZE EĞİTİMİN YERİNİ TUTMADIĞI EVRENSEL BİR GERÇEKLİK

Uzaktan eğitim, öğrenciler için ne kadar verimli oldu? Eğitimin kalitesi ve hedeflenen kazanımların elde edilmesi konusunda bu döneme ilişkin bir bilanço çıkaracak olsanız neler söylersiniz?

Uzaktan eğitimin öğrenciler için hiçbir şekilde yüz yüze eğitim öğretimin yerini tutmadığı evrensel bir gerçeklik. Ancak, sistemi tek bir bakış açısından verimli ya da verimsiz diye değerlendirmek doğru olmayacaktır. Öğrencilerimizin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına göre sistemin farklılaşan biçimlerde verimliliğinden söz etmek mümkün olabilir. Buna göre sınıf içerisinde herhangi bir uyarana maruz kalmadan doğrudan öğretmenini dinlemek isteyen öğrencilerimiz için uzaktan eğitim süreci çok verimli geçerken, öğretmeni ve sınıftaki diğer öğrencilerle temasa ihtiyaç duyan öğrencilerimiz içinse sınıfa özlem duyduğu bir süreç yaşadık. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerimiz, öğrencilerimiz ve velilerimiz yepyeni bir sisteme adapte olmayı başardı; kazanımlar tamamlandı, ihtiyacı olan öğrencilerimize bireysel destek programları oluşturuldu ve rehberlik birimimizin de çalışmaları

ile öğrencilerimize ve velilerimize bireysel olarak da destek sağlandı. Okul olarak her zaman benimsediğimiz öğrencinin yararı ilkesi temelinde tüm süreçlere gelişimsel olarak yaklaştığımızı söyleyebilirim. Dahası, uygulanan değerlendirme çalışmaları ile de demokratik katılım ve şeffaflık süreçleri anlamında önemli adımlar attığımıza inanıyorum. Her ebeveynde olduğu gibi okulumuzun velilerinin yaşadığı kaygı ve belirsizlik ortamında yöneticilerimizin ailelere ulaşması, mesai saati gözetmeksizin iletişim taleplerine karşılık vermesi ve tamamlanan süreçler hakkında ihtiyaç duyuldukça derin görüşmeler yapmasının okul ve aile arasında da önemli bir bağ oluşturduğunu da düşünüyorum. Uzaktan eğitimin öğrenciye daha çok yüklemiş olduğu öz disiplin becerisini ve akademik içeriği öğrenciye ulaştırmayı başarmamızda çok büyük etkisi olduğunu görüyoruz. Tüm ders kazanımlarımızı tamamlamış, öğrencilerin yüz yüze eğitimde yararlandığı rehberlik desteği ve sosyal kulüpler gibi okul olarak eğitimimizin vazgeçilmezi olarak gördüğümüz rutinleri mümkün olduğunca devam ettirmiş, akademik kadromuzun büyük çabası ve deneyimiyle onları hem sosyal hem entelektüel olarak geliştirecek çok sayıda çevrimiçi semineri öğrencilerimize sunmuş bir okul olarak dönemimizi kapattık.

VELİLER KARARSIZ

Bir değişiklik olmazsa okulların ağustos sonu itibarıyla açılması bekleniyor. Okulların fiziki olarak açılıp açılmayacağı konusunda eğitim camiasında genel kanı ne yönde? Veliler ve eğitimciler çocukların okula dönmesine nasıl bakıyor?

Koç Okulu olarak hem resmi hem de özel okullarla, Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Özel Okullar Derneği ile yoğun bir iletişim halindeyiz. İnanın bu soru, gündemde bir

numarada ve planlanan her detay, buna bağlı olarak değişiklik gösterecek. Buna ek olarak, yurt dışındaki okulların açılış süreçlerini de takip ediyoruz. Haftanın belirli günleri açılan, tüm okulların açılıp sonradan kapandığı, çeşitli dinamiklere istinaden tüm planları değişen eğitim kurumlarını, eyalet ve bölgeleri, ülkeleri izliyoruz. Bu belirsizlik içinde bir tahminde bulunmak çok zor... Ancak MEB'e bağlı bir okul olduğumuz için "açalım" veya "açmayalım" diye bir kararı da biz veremiyoruz.

Telafi eğitim süreçleri açıklandığında velilerimize gönderdiğimiz ankete 1500'den fazla cevap aldık ve katılımcı velilerimizin %90'ı, öğrencilerinin

31 Ağustos itibarıyla okula başlamalarını istediklerini, ancak pandeminin seyrine göre fikirlerini değiştirebileceklerini ilettiler. Çok haklılar. Bizim planımız, MEB yönergeleri doğrultusunda tüm öğrencilerin okula başlayabileceği şekilde hazırlığımızı yapmak ve öğrencilerimizin, çalışma arkadaşlarımızın sağlıklarını korumak adına her türlü tedbiri almak. İnanın, bu geçici dönemde hepimizi en zorlayan dinamik, belirsizlik. Kendimize de, çocuklarımıza da sıklıkla hatırlatmamız gereken bir şey var; bu geçici bir dönem. Bir süre sonra bitecek ve alıştığımız, yenilediğimiz, geliştiğimiz yeni bir dönemde korkmadan, kaygılanmadan,

"Kendimize de, çocuklarımıza da sıklıkla hatırlatmamız gereken bir şey var; bu geçici bir dönem. Bir süre sonra bitecek ve alıştığımız, yenilediğimiz, geliştiğimiz yeni bir dönemde korkmadan, kaygılanmadan, maskesiz ve dezenfektansız günlere kavuşacağız."

"SIKLIKLA DEĞİŞEN DÜZENLEMELER HEPİMİZİ ZORLUYOR"

Geçtiğimiz haftalarda güncellenen Sağlık Bakanlığı tedbir dokümanında okullarda alınması gereken önlemleri biz haziran ayında okulumuz açılsaydı uygulayacak durumdaydık. Ancak sıklıkla değişen düzenlemeler, tedbirler, eğitim takvimleri ve belirsizlikler hepimizi zorluyor. Yine bir örnek vermek isterim, hem LGS hem de 3. ve 5. sınıf transfer sınavları, temmuz ayı içinde okulumuzda fiziksel olarak yapıldı. Üç sınav için 600'den fazla öğrenci fiziksel olarak okulumuzdaydı, sınavlar ortaokul binasında gerçekleşti. Doğru ve detaylı bir şekilde öğrenci ve velilerden beklentilerimizin iletişimini yaptığımızda, hiçbir sorunla karşılaşmadık. Okula girişteki termal kameraların operasyonundan, ateşi çıkan öğrenci olursa izlenecek müdahale adımlarına kadar tüm detayları tasarladık, iletişimini gerçekleştirdik ve çalışma arkadaşlarımıza gerekli tüm koruyucu ekipmanı sağladık. Bu açıdan tedarik ve süreç planlamalarıyla bu zor zamanın beklentilerini açıkça iletmek ve tüm paydaşlarımızın bunlara harfiyen uymasını beklemek, okulumuz açıldığında hepimiz için çok rahatlatıcı olacak. Tüm bu uygulamalarımızı okul web sitemizde Koç Okulu'na Dönüş sayfasında paylaşıyor ve paydaşlarımızı güncellemeye devam edeceğiz.

maskesiz ve dezenfektansız günlere kavuşacağız. Bu hedefle, bu umutla planlarımızı yapmamız ve odağımızda hep umudu, iyileşmeyi tutmamız gerekiyor.

Yine bir örnek vermek isterim. 28 Mayıs Perşembe günü, 1 Haziran itibarıyla okulların açılmayacağı ancak kreşlerin açılacağı bilgisi açıklanmıştı. Bildiğiniz gibi bizim kreşimiz yok, ama K12 bütünlüğünde eğitim veren bir ana sınıfı seviyemiz var. 29 Mayıs Cuma günü, öğlen saatlerinde Milli Eğitim Bakanlığı'ndan "Ana sınıfları da açılabilir" şeklinde bir bilgilendirme iletili okul müdürlerimize. Bu arada biz, 1 Haziran itibarıyla tüm okulların açılması olasılığına istinaden tüm hazırlıklarımızı yapmıştık. Hatta o haftasonu sokağa çıkma kısıtlaması olacağı için gerekli dezenfeksiyon işlemleri de tamamlanmış, sınıflar kilitlenmişti.

Perşembe günü okulların açılmayacağı, cuma günü ise ana sınıflarının açılacağı bilgisi geldiğinde, ilkökul akademik yönetim kadromuz, psikolojik danışmanlık ve rehberlik birimlerimiz, sınıf öğretmenlerimiz acilen toplandık. Cumartesi akşamına kadar durumu değerlendirmeye karar verdik. Ana sınıfları bizim o büyük okul binamızda tek başına eğitime başlarsa onların sosyal ve duygusal gelişimleri nasıl etkilenir, okula dönüş ve pandemi hazırlık eğitimlerini ne zaman verebiliriz, risk grubunda olan öğretmenlerimizin okula dönüşü, okula gelebilecek ve gelemeyecek öğrencilerimize aynı anda ve aynı öğretmenden eğitim sunma gibi soruları birer birer değerlendirdik.

Tüm değerlendirmelerimizin sonucunda, Koç Okulu olarak en küçük yaş grubundaki öğrencilerimizi üç haftalığına okula getirmemeye, ana sınıfını açmamaya karar verdik. Velilerimiz de onları böyle zorlu bir seçimle yüzleştirmedik için bize teşekkürlerini iletti; bir yandan hepsi çocuklarının okullarına, öğretmenlerine, arkadaşlarına ve rutinlerine kavuşmalarını istiyor, bir yandan da haklı endişe ve kaygısıyla okula göndermek istemiyordu.

OKULA DÖNÜŞ SÜREÇLERİNİ AYLARDIR PLANLIYORUZ

Okulunuz eğitimin fiziki olarak yeniden başlamasına dönük nasıl hazırlıklar yaptı? Ne gibi önlemler aldınız? Dersler kaç kişilik sınıflarda ve ne kadarlık zaman dilimlerinde gerçekleştirilecek? Çocuklarımızın alıştığı düzen değişecek mi, örneğin sınıf değişikliği söz konusu olabilecek mi? Tekli/çiftli eğitim yeniliğinden söz ediliyor, siz ne düşünüyorsunuz?

Koç Okulu olarak hem T. C. Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı uygulamalarını hem de Koç Topluluğu'nun yönergelerini takip ediyor ve tüm hazırlıklarımızı bu esaslara uygun bir şekilde yürütüyoruz. Pandemi başladığından beri, birinci önceliğimiz öğrenci, öğretmen ve çalışanlarımızın tüm günlük okul rutinlerini bulaş riskini en aza indirecek şekilde düzenlemek; oldu. Okula dönüş süreçlerini aylardır planlıyor, güncelliyor, düzenliyoruz. Takdir edersiniz ki 2 bin 300'den fazla öğrencisi, 500'den fazla çalışanı olan bir kampüste bunu sağlamak oldukça kapsamlı bir planlama gerektiriyor. Tedarik süreçlerinden, ders aralarında öğrencilerin hangi koridorlardan, nasıl yürüyeceğine, servislere nasıl inilip/binileceğine kadar detaylar var. Bu sadece okula girişte ateş ölçmekle yapılabilecek bir iş değil; eğitimi aksatmadan, okuldaki tüm ailemizin sosyal ve duygusal olarak durumdan en az etkilenmelerini, bir yandan da azami güvenliğini sağlayacak tüm uygulamaları hayata geçirmeye hazırız. Sürekli güncellenen Okula Dönüş planlamaları dokümanı 60 sayfayı geçti. Yaptığımız toplantı sayısını inanın hatırlamak mümkün değil.

Hazırlıklara birkaç örnek vermem gerekirse, dezenfeksiyon ve havalandırma konularında son derece titiziz. Servis ve yemekhane gibi dışarıdan hizmet aldığımız konularda ise yönlendirici ve kontrolcüyüz. Tüm öğrencilerimizin, çalışanlarımızın ve taşeronlarımızın belirlenen yeni kurallara uyması ve yeni normale alışabilmesi için eğitimler planlıyor, görsel iletişim materyalleri tasarlıyoruz. Ocak ayından beri okulumuzun Acil Durum Yönetim Ekibi, pandemi ile ilgili hem Türkiye'den hem de dünyadan iyi örnekleri inceleyerek, uygulamalarımızı sürekli güncelliyor ve geliştiriyor. Ancak her ne kadar kendi uygun gördüğümüz tedbirleri uygulamak istesek de, resmi kurumların uygulamalarına tabiyiz. Örneğin, MEB kurum yönetmeliklerinden bağımsız olarak pandemi sürecinde okullara kendi düzenlemelerini gerçekleştirme imkânı tanımadığı sürece, biz kendi okul saatlerimizi, programlarımızı ve öğrenci sayılarımızı geçici olarak bile olsa sabahçı/öğlenci şeklinde değiştiremiyoruz.

Yeni dönemde destekleme/telafi eğitimi yapma planınız var mı?

Koç Okulu olarak okulun ikinci döneminde yaşanan pandemi sürecinde, tüm eğitim ve öğretim planlamalarımızı öğrencilerimizin hem akademik hem de psikososyal ihtiyaçlarını gözeterek tamamladığımızdan bahsetmiştim. Bu anlamda seviye bazlı kazanımlarının tamamlandığını, yürüttüğümüz değerlendirme çalışmalarının sonuçlarına dayanarak söyleyebilirim. Ancak elbette T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir K12 okulu olarak, resmi kurumların planlarına ve zamanlamalarına uyarak hareket ediyoruz. MEB tarafından geçtiğimiz ay duyurulan telafi eğitimi programını, okulumuzda akademik pekiştirme, pandemiye uyum, ölçme değerlendirme ve sosyal duygusal gelişim süreçlerini kapsayacak şekilde planlamıştık. Ancak temmuz ayının ilk haftasında yayınlanan çalışma takviminde bakanlık bu

"Koç Okulu'nda öğrencilerimizi değişime ayak uydurabilen, keşfetmeyi ve yenilikleri hayatlarına katmayı bilen, her koşulda ve dünyanın her yerinde ayakları üzerinde durabilen bireyler olarak yetiştiriyoruz. İnaniyorum ki bu geçici okul düzenine de hızla adapte olacaklar ve bu deneyimden güçlenerek yolculuklarına devam edecekler."

süreçlerin sene içinde gerçekleşeceğini belirtti. Planlarımızı tekrar güncellemek durumunda kaldık. Tüm dünyada yaşanan bu belirsizlikten hepimiz etkileniyor ve değişikliklere okulumuzun dinamik ve çevik adaptasyon yetkinliğini kullanarak adapte oluyoruz. Bir yandan da öğrencilerimizin okuldan uzak kaldığı bu alışılmışın dışındaki dönemin ardından, okulun yeni dinamiklerine en hızlı şekilde ayak uydurmalarını sağlayacak program ve içerikler sunmakla yükümlüyüz. Takdir edersiniz ki öğrenciler "yeni normal"de okullarını bıraktıkları gibi bulamayacaklar. Bu amaçla okul açılır açılmaz öğrenci ve öğretmenlerimizi psikolojik sağlamlık

artırma odaklı psikososyal destek programına dahil edeceğiz. Akademik dönem içinde de ihtiyaç duyacakları destek mekanizmalarımızı güçlendirmek, bu desteğin ders planlarında sosyal duygusal gelişim odaklı unsurları artırarak ve ders dışı faaliyetlere yansıtılarak sağlanması için planlarımızı yürütüyoruz. Koç Okulu'nda öğrencilerimizi değişime ayak uydurabilen, keşfetmeyi ve yenilikleri hayatlarına katmayı bilen, her koşulda ve dünyanın her yerinde ayakları üzerinde durabilen bireyler olarak yetiştiriyoruz. İnaniyorum ki bu geçici okul düzenine de hızla adapte olacaklar ve bu deneyimden güçlenerek yolculuklarına devam edecekler.

"UZAKTAN EĞİTİM VAR OLAN UÇURUMLARIN DERİNLEŞME RİSKİNİ ARTIRIYOR"

♦ ♦ ♦

Prof. Dr. Üstün Ergüder, eğitim dünyasının duayenlerinden. Hem üniversitelerde hem de kurucu ve yönetici olarak görev aldığı sivil toplum örgütlerinde eğitim sisteminin iyileştirilmesine dönük çok önemli çalışmalarda öncülük etti. Prof. Dr. Ergüder, özel sayımız için sorularımızı yanıtlayarak eğitimin geleceği tartışmalarında kritik noktalara ışık tuttu.

Prof. Dr. Üstün Ergüder, ülkemizde gerek eğitimin gerekse sivil toplumun güçlendirilmesi konusunda öncü ve duayen bir isim. Her iki alanda da uzun yıllar üst düzey yönetici konumlarda çalıştı, önemli girişim ve çalışmalara öncülük yaptı, yapmaya da devam ediyor. Ülkemizin en önemli kaynağının insan olduğuna dikkat çeken Ergüder, bu nedenle eğitimde iyiyi aramanın, insana yatırım yapmanın olmazsa olmazı olduğunu vurguluyor. Kuruluşunda yer aldığı ve yönetim kurulu başkanlığını yürüttüğü İstanbul Politikalar Merkezi ve Eğitim Reformu Girişimi'nin (ERG) çalışmalarıyla da eğitim sisteminin güçlendirilmesine değerli katkılar sağlıyor. Prof. Dr. Ergüder, uzaktan eğitim, eğitimde reform ihtiyacı ve ERG'nin

çalışmalarına dair sorularımızı yanıtlarak, engin deneyimiyle nitelikli bir eğitim sisteminin nasıl olması gerektiği konusunda önemli ipuçları sundu.

Eğitimde reform gerekliliğini konuşurken birdenbire pandemi felaketi gündemimize girdi ve mevcut sistemi sürdürüp sürdüremeyeceğimizi, uzaktan nasıl sürdürebileceğimizi, uygulamadaki eksikleri nasıl telafi edebileceğimizi konuşur hale geldik. Sizce pandemi ile birlikte eğitimde reform çalışmaları gündemden düştü mü? Yoksa bu süreç eğitimi sorunsallaştırmak açısından yeni fırsatlar mı yarattı?

Ülkemizde eğitimde reform sorunu devamlı gündemde olmak durumunda.

"Teknolojinin uzaktan eğitime yardımcı olması konusunda önemli fırsatlar çıktı önümüze. Bu süreçten, başarılarından, başarısızlıklardan gerekli dersleri çıkarıp ileriye bakabilirsek, eğitim sistemimiz çok şey kazanmış olur."

"DİJİTAL UÇURUM BÜYÜMEMELİ"

Uzaktan eğitimde yararlandığımız bazı uygulamalar fiziki eğitimi destekleyecek şekilde geleceğe de taşınabilir mi? Eğitimi daha nitelikli hale getirmek için teknolojiden hangi alanlarda ve nasıl faydalanabiliriz?

Dijital teknolojilerin hızı, farklı alanlara etkisi, topluma yansımaları uzun süredir özellikle "Endüstri 4.0" bağlamında tartışılıyordu. Bilimsel-teknolojik gelişmelerden gençler ve yaşlılar, kadınlar ve erkekler, kentte ve kırsalda yaşayanlar arasında dijital uçurum oluşturmayacak biçimde yararlanılmalı. Çocukların, özel gereksinimi olan birey ve toplulukların, anadili hâkim dilden farklı olanların dijitalleşme süreçlerinden ve ilgili gelişmelerden olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmeli. Siber ortamlar kapsayıcı ve herkes için erişilebilir olmalı. Dijital teknolojiler çok dilli ve çok kültürlü ortamlara erişimi sağlamalı ve kolaylaştırmalı; kapsayıcı bilgi ve iletişim teknolojileri yaklaşımı ile toplumun tüm üyelerinin tam katılımı hedeflenmeli.

Başka seçeneğimiz yok. Ülkemizin en önemli kaynağı insan. Eğitimde iyiyi aramak, insana yatırım yapmanın olmazsa olmazı... Eğitimde herkes için kaliteyi vurgulamak, bu hedefe göre sosyal adaletçi politikalarından vazgeçmemek gerek. Pandemi, tabii ki bazı sorunlar yarattı. Biraz sendeledik bu sürpriz darbe karşısında... Ancak, bazı fırsatlar da sundu. Teknolojinin uzaktan eğitime yardımcı olması konusunda önemli fırsatlar çıktı önümüze. Bu süreçten, başarılarından, başarısızlıklardan gerekli dersleri çıkarıp ileriye bakabilirsek, eğitim sistemimiz çok şey kazanmış olur.

Türkiye'de öncelikli politika olmayı uzun yıllardır bekleyen konular var. Bunlardan kanımca en önemlisi, okul öncesi eğitimin en az bir yıl zorunlu ve ücretsiz olması. Önemi üzerinde paydaşlar tarafından uzlaşa sağlansa da bu konunun politika haline gelmesi büyük oranda altyapı ve bütçe sorunları nedeniyle geri planda kalıyor. Pandeminin veya gelecekte yaşanabilecek başka sorunların bu gibi hayati konuları geri plana itmemesi gerekiyor. Acil durumlarda kısa vadeli sorunların çözümüne odaklanılması anlaşılabilir; ancak belirli konuların uzun soluklu olarak planlanması ve önceliğini koruması şart.

Uzaktan eğitim konusunda Türkiye sizce nasıl performans gösterdi? Nerelerde başarılı oldu, nerelerde eksik kaldı?

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), sağlık tedbirlerine birçok ülkeye göre daha erken başladı. Şubat başında bilgilendirme çalışmalarına başlandı, hijyen tedbirleri genişletildi. Velilere de ulaşılmaya çalışıldı. Eğitim dışındaki zamanlarda meslek liselerinde üretilen dezenfektanlarla temizlik yapıldı. Projeler, uluslararası toplantı ve benzer etkinlikler, sosyal etkinlikler iptal edildi. İlk vaka açıklandığında birkaç gün içinde bir hafta tatil ilan edildi. Hemen ardından

uzaktan eğitim süreci başlatıldı. Sadece bir hafta olması öngörülen süreç 19 Haziran'a kadar uzadı. Sağlık tedbirleri açısından bakıldığında hızlı ve etkin kararlar alındığını söyleyebilirim. Uzaktan eğitim için gerekli bazı araçlar da hızlı bir şekilde uygulamaya kondu. 3 televizyon kanalı açıldı, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) etkinleştirildi. Sorular için 7 gün 24 saat MEBİM Çağrı Merkezi hayata geçirildi. Bütün GSM operatörlerinden öğrencilere ücretsiz 6-8 GB internet erişimi imkânı sunuldu. Türkiye'de yükseköğretim öncesi örgün eğitimde 16 milyon 529 bin 169 öğrenci, açık öğretimde ise 1 milyon 579 bin 691 öğrenci bulunuyor. MEB tüm öğrencilere ulaşabilmek için uzaktan eğitime erişim seçeneklerinin çeşitlendirileceğini de açıkladı. Bunu da belirli gruplar için yapabildi. İlk anda olmasa da birkaç hafta içinde özel eğitim öğrencileri ve Suriyeli öğrenciler için de programlar hazırlanabildi. Bunlar olumlu, önemli adımlar.

Uzaktan eğitim sürecindeki yayınların ve EBA web sitesinde paylaşılan materyallerin içeriğinin çocuk hakları temelinde, çocukların gelişimsel özelliklerine uygun, "çoğulcu" ve "kapsayıcı" olması; endokrinasyondan arındırılmış bir biçimde, "çocuğun yüksek yararının gözetilmesi" ilkesi doğrultusunda hazırlanmasının önemi görünür oldu. Okullarda hijyen, salgın öncesinde de genel bir sorundu, ancak bu dönemde daha da öne çıktı. Özellikle tuvalet temizliğinin ve hijyen malzemelerinin sağlanması ihtiyacı belirginleşti. Bu konuda ümidim, temizlik ve hijyen konusunda geliştirilen yaklaşım ve becerilerin uzun vadede kalıcı olması. Salgından önce okullarda hijyen masrafları ağırlıklı olarak okul-aile birliği bütçelerinden karşılanıyordu. Risk altındaki öğrencilere yönelik destek programları gereksinimi de sürüyor. Bu öğrencileri en yakından tanıyanlar ise

e-okul üzerinden veriyi değerlendiren uzmanlar değil, öğrencinin sınıfına giren öğretmenler ve öğrenci profilini bilen okul yöneticileri. Okullar kendi öğrencileri için bireysel eylem planları hazırlamalı; kamu kurumları bu eylem planlarının hayata geçmesini garanti altına almalı ve bu doğrultuda okullarla ve risk altındaki gruplara yönelik çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşları ile etkin iş birliğine girilmeli.

Uzaktan eğitimi, eğitimde fırsat eşitliği çerçevesinde nasıl değerlendiriyorsunuz?

Uzaktan eğitim süreci, eğitimde var olan bazı eşitsizlikleri daha görünür kıldı. MEB'in paylaştığı tüm olanaklara karşın içinde bulunduğu koşullar nedeniyle uzaktan eğitime erişemeyen, erişme imkânı olsa bile yine içinde bulunduğu koşullar nedeniyle uzaktan eğitim araçlarını etkin izleyemeyen öğrenciler oldu.

"Uzaktan eğitim süreci, eğitimde var olan bazı eşitsizlikleri daha görünür kıldı. MEB'in paylaştığı tüm olanaklara karşın içinde bulunduğu koşullar nedeniyle uzaktan eğitime erişemeyen, erişme imkânı olsa bile yine içinde bulunduğu koşullar nedeniyle uzaktan eğitim araçlarını etkin izleyemeyen öğrenciler oldu."

"Teknolojinin çeşitlendiği, yaygınlaştığı ve yoğunlaştığı ortamlarda sözel ve sayısal beceriler ile problem çözme becerileri kritik öneme sahip. Bu temel becerilerin güçlü olmadığı durumda, dijital araçlara erişim olsa dahi etkili kullanım olmayabilir; öğrenenler, bilgi alma ve iletişim kurmanın ötesine geçemeyip bilgiyi bulma, anlama, analiz etme, üretme ve paylaşabilme aşamalarına gelmeyebilir."

Risk altındaki belirli gruplara yönelik uygulamalar artırılrsa da, uzaktan eğitim öncesinde de eğitime erişimde zorluk yaşayan, mevsimlik gezici tarım işçisi ailelerin çocukları gibi gruplara yönelik müdahale programları yetersiz kaldı. Öğrenciler, ekonomik, sosyal, kültürel, beşeri ve bireysel farklılıklar gibi farklı değişkenlere göre bu süreçten farklı etkilendi. Önümüzdeki süreçte de devam etme ihtimali bulunan uzaktan eğitime

erişebilme veya erişememe durumu, erişebilenler ve erişemeyenler arasında var olan uçurumların derinleşmesi riskini artırıyor.

Uzaktan eğitim, dijital eğitim araçları yoluyla fırsat eşitliğini riske sokmamalı, aksine kolaylaştırmalı. Oysa koronavirüs nedeniyle eğitimin bireysel çabaya daha çok bağlı olması, ev ortamına taşınması, halihazırda var olan dijital uçurumun derinleşmesi riskini artırdı.

Dijital uçurum, okulların ve öğrencilerin bilgisayar, telefon, televizyon gibi araçları temin etmesi ile çözülebilecek bir sorun olmaktan oldukça uzak. Bu sorunun çözümü, hem okulda hem evde gerçekleşen öğrenmenin niteliği ile yakından ilişkili. Öğrencinin kendi kendine öğrenme becerisi, özellikle de bağımsız öğrenme becerisi oldukça önemli bir etken. Dijital uçurumun kapanmasına yönelik politikalar eğitim yöntemlerini de hedeflemeli; eğitim yöntemlerini öğretmek yerine öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmelerine odaklanmalı.

Teknolojinin çeşitlendiği, yaygınlaştığı ve yoğunlaştığı ortamlarda sözel ve sayısal beceriler ile problem çözme becerileri kritik öneme sahip. Bu temel becerilerin güçlü olmadığı durumda, dijital araçlara erişim olsa dahi etkili kullanım olmayabilir; öğrenenler, bilgi alma ve iletişim kurmanın ötesine geçemeyip bilgiyi bulma, anlama, analiz etme, üretme ve paylaşabilme aşamalarına gelmeyebilir. Bu nedenle temel becerilerin, çocuğun iyi olma hali

MERKEZİ SINAVLARDA NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

Eğitim sistemimizde, eğitim kurumlarımızın işleyişinde, öğrencilerin ebeveynlerin ve eğitimcilerin hayatında çok önemli bir rol oynayan merkezi sınav sistemleri üzerinde ne düşünüyorsunuz?

Kademeler arası geçişte kullanılan sınavlarda, öğrencilerin kendilerini yazılı ve sözlü ifade etme gücü, problem çözme becerileri, toplum ve sorunlarına duyarlılık düzeyleri, ilgi duydukları alanlar, sosyal hayatları gibi öğrencilerin gelişimleri için önemli olan konular ikinci plana itiliyor. Sıralama sınavı oldukları için eğitim çıktılarına ölçme ve değerlendirme amacı da taşıyorlar. Buna karşın, sınavlar öğrenci ve velilerin eğitim sistemiyle ilgili görüş ve davranışlarını şekillendiriyor, eğitim sistemini yakından etkiliyor.

Diğer yandan, kademeler arası geçiş sistemleri eğitim politikalarında en çok değişikliğe uğrayan alanlardan biri. Örneğin, ortaöğretime geçiş sistemi 1997'den beri beş kez değişti. Tüm değişikliklerin ortak hedefleri arasında şunlar gösterildi: Okul dışı kaynaklara yönelimi azaltmak, öğrenciler için tek ve ana hedefin sınav olmasını engellemek, üst düzey becerilerinin önemsizleşmesinin önüne geçmek, öğrencileri gerçek hayata hazırlamak, fırsat eşitliğini sağlamak, öğrencilerde sınav kaygısını azaltmak, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklere katılımı artırmak ve okula devamsızlığı azaltmak. Bu durum, eğitimin amaçlarıyla sınavların amaçları arasında uyumsuzluk olduğuna işaret ediyor. Bu sorunu çözmek için kademeler arası geçiş ile ilgili bütüncül bir yaklaşımla model oluşturulmalı. Bu yaklaşım, okul türleri arasındaki farklılıkları kapatmayı, sınavlara öğrenci yığılmasını önlemeyi, eğitimin tüm paydaşları üzerindeki sınav stresini azaltmayı, okulu bir bütün olarak değerli ve işlevsel hale getirmeyi, adil olmayı ve eşitliği gözetmeyi, yatay ve dikey geçiş olanağı sağlamayı ve öğrenci yeteneklerini dikkate almalı.

EĞİTİM DUAYENİ

Siyaset bilimi dalında doktorasını Syracuse Üniversitesi'nde (Maxwell School of Citizenship and Public Affairs) 1970 yılında tamamlayan Prof. Dr. Ergüder, Boğaziçi Üniversitesi kadrosuna katıldı. 1992–2000 arasında Boğaziçi Üniversitesi Rektörü olarak görev yaptı. 2001 yılında Sabancı Üniversitesi'ne katıldı. İstanbul Politikalar Merkezi ve Eğitim Reformu Girişimi'nin (ERG) kuruluşunda yer aldı ve halen ERG'nin yönetim kurulu başkanı. Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı Onursal Başkanı olan Ergüder, ayrıca Vehbi Koç Vakfı ve New York merkezli Robert Kolej Vakfı yönetim kurullarında üye. Ergüder; Koç, Işık, Özyeğin ve Kadir Has üniversitelerinin mütevelli heyetlerinde de görev almış bir eğitim duayeni.

"Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin her birinin ayrı ayrı önemi daha farklı bir biçimde görünür hale geldi. Her üç grubun da hem psiko-sosyal hem de teknik destek alabilmesi önemli olacaktır."

için kritik önemde olan erken çocukluk döneminden başlayarak geliştirilmesi ve ilerleyen kademelerde birbirinin üstüne inşa edilerek güçlendirilmesi, bununla eş zamanlı olarak da sosyal duygusal becerilerin desteklenmesi gerekiyor. Sosyal duygusal beceriler, mutlu ve sağlıklı çocuklar ve kutuplaşmadan, ayrımcılıktan arınmış toplumlar için son derece önemli. Bu beceriler, öğrencilerin kendileri ile bağlantı kurabilmeleri, duygularını anlayıp ifade edebilmeleri, duygularını kontrol edebilmeleri, başkalarını dinleyebilmeleri, anlayabilmeleri ve diyalog kurabilmeleri ile de ilgili.

Yaşadığımız uzaktan eğitim süreci, sistemin diğer paydaşlarını nasıl etkiledi?

Yüz yüze de olsa uzaktan eğitimle de olsa, eğitimin en önemli paydaşlarından biri öğretmendir. Uzaktan eğitim süreci, öğretmenlerin eğitim sistemindeki dönüştürücü gücünün ve kilit rolünün bir kez daha fark edilmesini sağladı. Dijital teknolojilerdeki değişimler eğitim ve öğretim tasarısını değiştirdi; öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşim biçimlerini farklılaştırdı. Bu süreçte Türkiye'deki 1 milyon öğretmen, değişen

koşullara hızlıca uyum sağlamaya, öğrencileri ve velileri de bu süreçte desteklemeye çalıştı.

Öğretmenlerin desteklenmesi ve motivasyonlarının güçlenmesi bu süreçte daha fazla önem kazandı. Ancak bunu yaparken öğretmenin "özne olma hali" odağa alınmalı, okul/il/bölge/ülke ölçeğinde yürütülen tüm süreçlere etkin katılımları sağlanmalı.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin her birinin ayrı ayrı önemi daha farklı bir biçimde görünür hale geldi. Her üç grubun da hem psiko-sosyal hem de teknik destek alabilmesi önemli olacaktır. Destekler ilgili gruba uygun, etkili, sürekli olmalı. Böylece, hem öğrenmenin devamlılığı sağlanabilir hem de uzaktan eğitim süreci sona erdiğinde yürütülecek telafi süreci daha hızlı ve etkili biçimde hayata geçirilebilir. Destekler, sadece merkezi ve yerel kamu kurumları tarafından değil, okullar, öğretmenler, veliler arasında işbirliği ve kolektif çalışma yoluyla da hayata geçirilebilir.

Uzaktan eğitimde diğer ülkelerde öne çıkan başarılı uygulamalar oldu mu? Tüm dünyada eğitim yeni çağın gereklerini karşılamak, daha iyi bir toplumsal ve bireysel gelecek oluşturmak üzere gözden geçiriliyor. Dünyada bu alanda örnek alınabilecek en iyi girişim, çalışma ve uygulamalar hangileri size göre?

Koronavirüs salgını nedeniyle dünya genelinde her 10 öğrenciden 9'u süreçten etkilendi. Amerika'nın farklı kentlerinde farklı uygulamalar hayata geçirildi. Boston'da okul binaları, kahvaltı ve öğle yemeğini indirimli veya ücretsiz yiyen öğrencilerin velileri için sabahları birkaç saat açık tutuldu. Okul hemşireleri ayrıca bir araya gelerek özel bir ağ kurdular. Öğrenciler ve veliler her türlü sağlık soruları için bu ağa danışabildi. Almanya'da sınavlar ertelendi. Bazı ülkelerde öğrencilerin bilgisayar ve internet ihtiyacı karşılandı.

Finlandiya'da okullar öğrencilerin her birinin ihtiyaçlarını ayrı ayrı dikkate alarak planlama yapmakla yükümlü oldu. Bu konuda sanırım Finlandiya iyi bir örnektir. Bütün dünyanın gözü Fin eğitim sisteminde. Finlandiya 5,5 milyon nüfusu olan bir ülke. 82 milyon ve genç bir nüfusa sahip ülkemiz için "Finlandiya bir model olamaz" diyen çok. Ancak, bu sistem incelenerek bizim kendi şartlarımız içinde ne yapabileceğimize bakmakta fayda var. Türkiye'nin şartları başka diye değişik modelleri bir kenara itmek doğru değil. Her deneyim, her iyi örnek bize bazı şeyler söyler. Esas beceri bu iyi örneklerden kendi koşullarımız içinde faydalanabilmek.

Günümüz eğitiminde "iyilik" kriteri; çocukların "21. yüzyıl becerilerine sahip" olması olarak tanımlanıyor çoğu kez. Bu özelliği sadece teknoloji gözünden okumak ne kadar doğru? Kapsayıcı anlamda ne ifade ediyor? Çağımızda iyi bir eğitimin tanımı sizce ne?

21. yüzyıl becerilerinin tanımı zaman içinde de bulunulan yere göre de değişkenlik gösterebiliyor. Günümüzde akademik yaşamda ve iş yaşamında başarılı olmak, topluma aktif katılabilmek için gerekli beceriler olarak tanımlanıyor. Bu beceriler arasında eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği ve yaratıcılık öne çıkıyor. Zaman içinde bunlara problem çözme, inisiyatif alabilme ve karar verme, bilgiye erişme vb. beceriler de eklendi. Ayrıca, ince becerilerin (soft skills) gelişimi ve sosyal duygusal öğrenmenin bireylerin akademik ve kişisel gelişimine etkisi son zamanlarda artan bir biçimde vurgulanıyor. Teknoloji giderek artan bir şekilde hayatımızda yer buldu. Bulacak da... Bilgi üretimi hız kazandı ve üretilen bilgiye erişim arttı. Bu eğitim anlayışını ve pratiklerini de etkiliyor. Eğitim artık sıralarda yan yan oturan çocukların tahta başında ders anlatan öğretmeni dinlediği, pasif bilgi aktarımının

gerçekleştiği bir olgu olarak görülüyor. Bilgiye herkes, istediği zaman erişebiliyor. Bunun için teknolojiyi kullanabilmek önkoşul elbette, ancak tek başına yeterli değil. Onca bilgi arasından ilgili ve doğru olanı bulmak, konular ve kavramlar arasında ilişki kurmak, sunulan sayısız kaynağı anlamlı bir biçimde derlemek ve bunları aktarabilme becerileri olmazsa olmaz. Bu sadece akademik yaşamda geçerli bir durum değil; iş yaşamında ve toplum yaşamına aktif katılırken de bireyler benzer süreçlerden geçiyor. Eğitim, bireyin potansiyelini en üst düzeyde kullanmasını desteklemeli, bireyin kendi ilgi alanlarını ve yeteneklerini keşfetmesine olanak vermeli, bireysel ve toplum yaşamında ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve tutumların kazanılmasını sağlamalı. Ayrıca bunu her çocuk için yapmalı. Eğitim sistemleri de bunu yapabildiği ölçüde nitelikli oluyor. Halihazırda yaklaşan teknoloji ve eğitim ilişkisi COVID-19 döneminde yeni bir boyuta evrildi. Eğitimin devamı için teknolojiye erişim ve bunu kullanma becerisine sahip olmak gerekti. Kapsayıcılık bu noktada, özellikle dijital uçurum bağlamında önem kazandı.

Kurucusu ve yönetim kurulu başkanı olduğunuz ve Türkiye'nin önde gelen vakıfları tarafından desteklenen Eğitim Reformu Girişimi 17 yaşında, çok önemli çalışmalara imza atan örnek bir sivil toplum oluşumu. Siz bu 17 yılın bilançosunu ve eğitimde reformun geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

ERG 2003 yılında yola çıktığında, Türkiye'de genç nüfusun toplam içindeki payının artışının yakın dönemde duracağı biliniyordu. Bu bilgi bize eğitimde nicelik kadar niteliğe de yatırım yapmanın önemine dikkat çekmek için bir fırsat vermişti. Bugüne kadar geçen sürede okullaşma oranları genel olarak arttı. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması

"Eğitim artık sıralarda yan yan oturan çocukların tahta başında ders anlatan öğretmeni dinlediği, pasif bilgi aktarımının gerçekleştiği bir olgu olarak görülüyor. Bilgiye herkes, istediği zaman erişebiliyor. Bunun için teknolojiyi kullanabilmek önkoşul elbette, ancak tek başına yeterli değil."

"Halen okul çağında olduğu halde eğitimin dışında kalan veya açık öğretimde öğrenim gören çocuk sayısı yüksektir. Bir o kadar önemli olan şu ki, geldiğimiz noktada eğitime erişim genel anlamda artsa da PISA değerlendirmesi Türkiye’de 15 yaşındaki öğrencilerin temel becerilerinin yeterli olmadığını gösteriyor."

özellikle ortaöğretim kademesinde okullaşma oranlarını artırdı ancak ayrıntıları ve yaşama geçme şekli itibarıyla "4+4+4" düzenlemesi eğitime pek çok zarar da verdi. Uygulamanın ilk yılında küçük yaşta çocukların yeterli önlemler de alınmadan ilkokula kaydedilmesi, okulların hızlı bir biçimde dönüşüme girmesi nedeniyle eğitim ortamlarında olumsuzluklar yaşanması bunlar arasında sayılabilir. Düzenlemenin yaşama geçme biçimi de iyi yönetim bakımından kötü bir örnek olarak tarihe geçti. Dolayısıyla erişime odaklanılırken nitelik zarar da gördü. Eğitime erişim de %100 güvence altına alınamadı. Halen okul çağında olduğu halde eğitimin dışında kalan veya açık öğretimde öğrenim gören çocuk sayısı yüksektir. Bir o kadar önemli olan şu ki, geldiğimiz noktada eğitime erişim genel

anlamda artsa da PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı) değerlendirmesi Türkiye’de 15 yaşındaki öğrencilerin temel becerilerinin yeterli olmadığını gösteriyor. ERG’nin kurulduğu günden bu yana, üniversiteden önceki eğitim kademelerinin geleceğe dönük etkileri hakkında pek çok kanıt ortaya çıkmaya devam ediyor. Bu ERG’nin çok önemli bir alanda çalışmalar yürüttüğünü gösteriyor. Buna karşın, uzun yıllardır ERG’nin ve bu alanda çalışan çeşitli kurumların savunduğu, okul öncesi eğitimin en az bir yıl zorunlu ve ücretsiz olması gibi hedeflere ulaşılmış değil. ERG ortaöğretim alanında, mesleki ve teknik ortaöğretimi de kapsayan önemli çalışmalara imza attı ve bu alanda çeşitli politika önerileri sunmaya devam ediyor. Ancak son 17 yılda ortaöğretime

"EĞİTİM SİSTEMİMİZ AŞIRI MERKEZİYETÇİ"

Eğitimde yapısal dönüşümün en önemli unsurlarından biri de karar süreçlerinin paydaşların katılımıyla gerçekleşmesi olarak tanımlanıyor. Paydaşların karar süreçlerine katılımı deyince de akla elbette eğitim sektöründeki paydaş örgütlenmeleri ve STK’lar geliyor. Ülkemizde eğitime ilişkin karar süreçlerinde paydaş katılımının yeterliliğini, dünyadaki iyi örneklerle karşılaştırarak değerlendirebilir misiniz?

Eğitim sistemimiz kanımca aşırı merkeziyetçi bir sistem. Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) ismi bile bu merkeziyetçiliği simgeliyor. Dünyanın çok az ülkesinde eğitim bakanlıklarının başında "milli" ibaresi var. Pek tabii ki bu kadar merkezi ve milli olan büyük bir bürokratik kurumda paydaş katılımı sınırlı olmaya, hatta zaman zaman şüphayla karşılanmaya mahkumdur. Geçmişte de bu böyle olmuştur. Ancak, 2000’li yıllardan itibaren MEB sıkı sıkıya kapalı olan kapı ve pencerelerini paydaşlara açmaya başlamıştır. ERG’nin kuruluşu da bu gelişmeden etkilendi. ERG’nin amacı devlet, sivil toplum ve akademik dünya arasında bir köprü oluşturup karar vericilerin dikkatine ortak akıl ve veri temelli oluşturulan politika önerileri sunmaktır. Bazı kısa süre ve bakan değişikliklerinden etkilenen dönemler hariç, ERG’nin paydaş katılımı konusunda ülkemiz için çok önemli bir çıkış açılmasına yardımcı olduğunu düşünüyorum.

geçiş konusu, çok sık değişiklik yapılan bir alan oldu ve ortaöğretim alanında yapılabilecek iyileştirmeler sınav odaklı yaklaşımın gölgesinde kaldı. Bu süreçte öğrencileri akademik başarısına ve dolaylı olarak sosyoekonomik durumuna göre ayırtıran uygulamalara başvuruldu. Örneğin TEOG olarak bilinen sistemin en önemli özelliği, tüm çocukların ortaöğretimde başarıya göre sıralanmasıydı ki bu pek çok sakıncası olan bir uygulamaydı. Tüm genel liselerin tabela değişikliği ile Anadolu lisesine döndürülmesi gibi arka planda olumlu gerekçeleri olabilecek ama fiilen sonuçları belirsiz uygulamalar yaşama geçti. "Temel lise" adıyla bahçesi olmayan, apartman katlarında yer alan, dersane görünümlü pek çok kurum "lise" olarak birkaç sene faaliyet gösterdi, daha sonra kapandı. Bir anda yaşama geçirilen tüm bu büyük çaplı değişiklikler sistemde bir reform yorgunluğuna yol açtı. Bu yorgunluk yüzünden eğitime erişimin tüm çocuklar için sağlanmasına ve eğitimin niteliğini iyileştirmeye harcanabilecek bir enerji

"Bir anda yaşama geçirilen tüm bu büyük çaplı değişiklikler sistemde bir reform yorgunluğuna yol açtı. Bu yorgunluk yüzünden eğitime erişimin tüm çocuklar için sağlanmasına ve eğitimin niteliğini iyileştirmeye harcanabilecek bir enerji tüketilmiş oldu."

tüketilmiş oldu. Bundan sonra eğitim politikası alanında dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri, enerjinin ve kaynakların dikkatli kullanılması olmalı. Eğer bu anlayışla hareket edilirse tüm çocukların nitelikli eğitime erişimi için daha olumlu bir noktaya gelmek mümkün.

Çocukların dolayısıyla toplumun gelişmesi için öğretmenlerin varlığı hayati bir öneme sahip. Onların desteklenmesi adına ne gibi çalışmalar yapılıyor ülkemizde? Bunları yeterli buluyor musunuz? ERG'nin bu alandaki çalışma ve inisiyatiflerine değinebilir misiniz?

Güçlü bir öğretmen kadrosunun varlığı eğitimin niteliği için büyük önem taşıyor. Eğitimde başarısıyla öne çıkan ülkelerde öğretmen politikalarına özel önem verildiğini gözlemlemek mümkün. Öğretmen politikası, öğretmenliğin ilgi çekici bir meslek haline gelmesinden başlayarak, öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişimi de kapsayan geniş kapsamlı bir konu. Türkiye'de öğretmenlerin mesleğe başlangıç maaşları ile mesleğin 15. yılındaki maaşları arasında önemli bir fark yok. Öğretmen yetiştiren programlarda yapılan değişiklikler eğitim fakültelerindeki pek çok öğretim üyesi tarafından yeterli bulunmuyor; fakültelelere yeterince özerklik tanınmıyor. Öğretmen yetiştirme alanında başka fakültelerden mezun olup pedagojik formasyon alarak mesleğe hazırlanmaya çalışılan kişi sayısı oldukça fazla. Bunun da etkisiyle öğretmen ihtiyacının üzerinde bir aday sayısı ortaya çıkıyor. Dolayısıyla MEB, YÖK ve üniversitelerin birlikte çalışmasıyla ve ihtiyaca dayalı bir öğretmen projeksiyonundan yararlanılarak planlama yapılmasına duyulan ihtiyaç sürüyor. Mesleki gelişim boyutuna bakıldığında ise Türkiye'de öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerden memnuniyet düzeyleri pek yüksek değil. Bu memnuniyetsizliğin, eğitimlerin yeterince etkileşimli olmaması, ihtiyaca karşılık gelmemesi, sınıf içinde uygulanabilir bulunmaması gibi çeşitli nedenleri var. Son yıllarda MEB'in bu sorunları gözetken yeni girişimleri başladı. Öte yandan sivil toplum alanında öğretmenlerin güçlenmesine katkı sağlamak için çalışan çeşitli kurumlar var. ERG de uzun

yıllardır öğretmen politikası alanında hem çeşitli araştırmalar yürütüyor, izleme raporları ve politika önerileri hazırlıyor hem de öğretmenlerle projeler yürütüyor. Bu yıl 17. düzenlenen ve bu yılki koşullar nedeniyle ilk defa dijital ortamda yürütülen Eğitimde İyi Örnekler Konferansı bu projelerden biri. Eğitimde İyi Örnekler Konferansı'nın ardındaki fikir, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde iyi uygulamalar geliştiren öğretmenlerin bir araya gelerek projelerini birbirleriyle paylaşımlarına platform oluşturmak. ERG'nin yürütücülüğünü üstlendiği ve çeşitli vakıfların desteklediği Öğretmen Ağı ise öğretmenlerin meslektaşlarıyla ve farklı disiplinlerden kişi ve kurumlarla bir araya gelerek paylaşım ve iş birliği içinde olmalarını sağlıyor.

"Çocuğun ve toplumun gelişimi için eğitimde dönüşümün birlikte, akıl ve hayal gücüyle yaratılabileceğine inanıyoruz" diyorsunuz her zaman. Hayal gücünün en güzel zamanı çocukluktur. Çocuklara bu konuda yeterince kulak veriyor muyuz sizce toplum olarak? Onların fikirlerini almak için çalışma ve araştırmalar yapıyor mu eğitim dünyasında?

Çocukların eğitim ortamları dahil olmak üzere kendilerini ilgilendiren kararlara yeterince katılmadıklarını görüyoruz. Kendileriyle ilgili alınan kararlardan en uzun dönemli etkilenecek bireyler olmalarına rağmen çocuklar bu kararlara ilgili söz sahibi olamıyor. Bu noktada, çocuk katılımının bir hak olduğunun altını çizmek gerekiyor. Türkiye'nin de imzacısı olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin dört temel unsurundan birisi çocuk katılımı ilkesi. Anayasanın 90. maddesi gereği bu sözleşmenin bağlayıcı niteliği bulunuyor.

Çocuk katılımının gerçek anlamda sağlanabilmesi için çocukların bilgilendirilmesi, sürece dahil edilmesi, görüşlerine saygı duyularak eşit bireyler olarak görülmesi gerekiyor. Toplumdaki

yaygın çocuk algısı ise çocuk katılımının önünde büyük bir engel oluşturuyor. Çocukların temel bileşeni olduğu eğitim sistemine dair tüm süreçlerde çocuk katılımı ilkesinin özellikle göz önünde bulundurulması gerekiyor. Eğitime ilişkin karar alma ve politika geliştirme süreçlerinden başlanarak çocukların görüşlerinin alınabileceği bütüncül stratejilere ihtiyaç duyuluyor. TEGV ve ERG'nin beraber yürüttüğü "Çocuğun Gözünden Okulda Yaşam" araştırması çocukların öznel deneyimlerini ortaya koyan önemli bir örnek. Bu gibi araştırmaların artması ve politika yapma süreçlerinde çocukların deneyimlerinin dikkate alınması gerekiyor. Çocukların görüş verdiği konularda geri bildirim alabilmeleri önem taşıyor. Araştırmaların

sadece yetişkinler tarafından değil, çocuklarla birlikte veya çocuklar tarafından yürütülmesi de göz önünde bulundurulabilir. Ayrıca, çocukların eğitim ortamlarında kendilerini ifade edebilmeleri ve aktif katılım sağlayabilmeleri için gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun mekanizmalara ihtiyaç duyuluyor. Bu noktada çocukla çalışan yetişkinlerin de güçlendirilmesi gerekiyor. ÇOÇA ve ERG'nin beraber yürüttüğü Demokratik Okullara Doğru Projesi sonrasında eğitim süreçlerindeki tüm paydaşların faydalanabileceği yayınlar üretildi. Bu gibi çalışmaların yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi çocuk katılımının gerçek anlamıyla sağlanabilmesi önemli bir rol üstleniyor.

"Eğitimde İyi Örnekler Konferansı'nın ardındaki fikir, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde iyi uygulamalar geliştiren öğretmenlerin bir araya gelerek projelerini birbirleriyle paylaşımlarına platform oluşturmak."

BİR SİVİL TOPLUM "SAVAŞÇISI"

Sivil toplum örgütlerinde, vakıflarda çok önemli görevleriniz var. Sanki bu alana vakfedilmiş bir hayat tablonuz var. Sizin "sivil toplum"a bakışınız nedir ve sivil toplumun gelişimine katkıda bulunmak neden önemli?

Sivil topluma çok önem verdiğim, çoğulcu demokrasinin olmazsa olmazı olarak gördüğüm için bu konuda katkıda bulunmaya çalıştım. Çağımızda her şeyi devletten beklemek doğru değil. Sivil toplum örgütlerinin kendi ilgi alanlarında çözüm önerileri üretmeleri, politika önerilerinde bulunmaları çağımızın olmazsa olmazı. Tabii, bunun için iki şey çok önemli: 1) Demokratik ve çoğulcu bir siyasi ortam, 2) Sivil toplum örgütlerinin yönetim ve finansal beceri ve yetkinlikleri. Maalesef günümüzde ülkemizdeki siyasi ve hukuki ortam, sivil toplum örgütlerinin gelişmesine pek müsait değil. Ancak son yıllarda gençlerimizin sivil toplum örgütlerine ilgileri arttı gibi gözüküyor. Bu kuruluşlarda çalışmayı birçok gencimiz arzu ediyor. Sivil toplum örgütleri yönetimi konusunda ülkemizde önemli bir bilgi birikimi oluşmaya başladı. Bu gelişmeler sivil toplum örgütlerini güçlendirecektir.

“UYUM GEREKTİREN GERÇEK DEĞİŞİM YENİ BAŞLIYOR”

♦ ♦ ♦

Pandeminin yarattığı belirsizlik ortamı ve gündelik hayat değişiklikleri sadece yetişkinleri vurmadı. Çocuklar ve gençler de daha önce hiç tecrübe etmedikleri bu toplumsal durumdan en az bizler kadar etkileniyor. Koç Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde öğretim üyesi, aynı zamanda gelişim ve ebeveyn psikoloğu olan Prof. Dr. Ayşe Bilge Selçuk çocuk ve ergenlerin bu dönemden en az hasarla çıkması için yetişkinlere düşen görevleri anlattı.

Daha önce tecrübe etmediğimiz COVID-19 döneminden geçerken, pek çok ebeveyn evdeki yeni normları yakalamaya ve yeni normlar oluşturmaya çalıştı. Bu, onlara daha önce tecrübe etmedikleri türden bir zorluk alanı yarattı. Gündelik hayatta, dünyanın son zamanlarda tanık olduğu hızlı ve şiddetli değişiklikler göz önüne alındığında, anne ve babaların kendi ebeveynlik yaklaşımlarından, yeterli olup olmadıklarından şüphe etmeleri veya daha fazla neler yapabileceklerini merak etmeleri çok doğal. Ebeveynlere çocuk mizacı, ebeveyn-çocuk ilişkisi, çocuklarda sosyal ve duygusal gelişim gibi çocuk ve ergenlerle ilgili konularda danışmanlık veren psikolog Prof. Dr. Ayşe Bilge Selçuk, anne ve babaların kendilerini ve çocuklarını değerlendirirken kendi dinamiklerini göz önünde bulundurmalarını tavsiye ediyor. Koç Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde öğretim üyeliği yapan Selçuk'la anne-babaların salgın döneminde ebeveynlik yaklaşımlarını nasıl ve ne yönde gözden geçirebilecekleri hakkında konuştuk.

Yaşadığımız olağanüstü dönemi anlamak ve psikolojik olarak yönetmek yetişkinler için bile çok zor. Genel olarak bizim algımız, kaygılarımız ve başa çıkma biçimlerimiz ile çocuklarımızın nerelerde farklılaşıyor?

Sizin de söylediğiniz gibi psikolojik olarak çok zorlayıcı, olağanüstü bir dönemden geçiyoruz. Mart ayından bu yana geçirdiğimiz dönem, hayatlarımıza hiç beklenmedik, hiç tahmin edilemeyecek bir dizi ciddi değişiklik getirdi. Sadece işe veya eğitime evden devam etme zorunluluğu ya da günlük hayatımızı ve ilişkilerimizi bildiğimiz şekilde devam ettirememeye, evden çıkamama, olağandışı hijyen tedbirleri alma boyutu sarsmadı bizi. Bir salgının tüm dünyaya hızla yayılışına ve daha önce hiç görmediğimiz boyutta ölümlere sebep olmasına da şahit olduk. Hazırlıksızdık.

Virüse yakalananların tedavisine ve salgınla nasıl baş edileceğine dair bilğimiz her gün değişti. Bu karanlıkta el yordamıyla ilerliyor olma hissi kaygımızı arttırdı. Salgının ne zaman biteceğine dair belirsizlik, bir dönem umutlarımızı kırdı; bu hâlâ cevabını bildiğimiz bir soru değil... Ne evde kalanın, ne işe gidenin, ne çalışanın, ne çalışmayanın iyi hissedemediği bir zamandan geçtik. Sorunuza cevabımı uzatarak vermemin sebebi şu: Evet, böyle olağanüstü bir dönemden geçtik, hatta hâlâ geçiyoruz ama hepimiz

dahi farklılıklar çok; bir genelleme yapmak zor. Yine de yetişkin-çocuk diye düşünmek istersek, çocukların becerileri henüz olgunlaşmamıştır, gelişmeye devam etmektedir. Örneğin, bu salgın döneminde çok kritik olduğunu bir kez daha fark ettiğimiz özdenetim becerisi çocuklarda henüz bütünüyle gelişmemiştir. Bu bakımdan çocuklar, kaygıyla baş etmek için desteğe daha fazla ihtiyaç duyar. Diğer tüm beceriler gibi, özdenetim becerisi de yetişkinde daha çok gelişmiştir. O bakımdan böyle travmatik olabilecek durumlarla

"Örneğin, bu salgın döneminde çok kritik olduğunu bir kez daha fark ettiğimiz özdenetim becerisi, çocuklarda henüz bütünüyle gelişmemiştir. Bu bakımdan çocuklar, kaygıyla baş etmek için desteğe daha fazla ihtiyaç duyar."

aynı şeyi yaşamadık, yaşamıyoruz. Ne yetişkinler aynı şeyi yaşadılar objektif olarak, ne de çocuklar... Anne ve babası evden çalışan çocuk ile ebeveynleri dışarı çıkmak zorunda olanın yaşadıkları aynı değildi. Anne ve babası ciddi gelir sıkıntısına düşen, işi tehlikeye giren ile geliri devam edenin durumu aynı değildi. Tüm bunlara insanların kendi bireysel farklılıklarını da ekleyelim. Geçmişinde bir travma yaşantısı olanlar, sağlık sorunu olanlar... Diğer insanlardan daha kaygılı, daha kötümser olanlarla daha az kaygı duyan, daha iyimser olanların baş etme biçimleri de farklı oldu. Her insan birbirinden farklıdır. Genetik yapıları kadar, yaşam deneyimleri, kişilikleri de farklıdır. Çocukların bazıları da aynı yetişkinler gibi yapıları itibarıyla daha kaygılıdır, daha fazla korkar, daha zor yatışırlar. Doğuştan getirdiğimiz biyolojik yatkınlıklardır bunlar; dünyayı nasıl algılayıp nasıl tepki verdiğimizizi anlatır. Kısacası, her yaşta insanlar arasında

daha rahat baş edebilirler. Öte yandan, yetişkinler salgına dair daha detaylı bilgiye sahipler ve sorumlulukları çok daha fazla. Bugün ve yarın için pek çok şeyi düşünmesi, planlaması gereken kişi yetişkindir. Bunların hepsi kaygıyı artırır. O bakımdan bu dönemde her yaşta insan için fark yaratan faktörün psikolojik ve sosyal kaynaklarını kullanabilme becerisi olduğunu söyleyebiliriz.

Bizim gibi çocuklarımız da bugünleri hatırlayacak. Olumlu-olumsuz, yoğun duyguların eşlik ettiği her yaşantı hafızada daha kuvvetli yer tutar. O zaman bu günlerin çocuklarımızda kalıcı olumsuz izler bırakmaması için ne yapabiliriz?

Biraz önce sözünü ettiğim bireysel farklılıklara saygı duymak şart. Herkesin aynı şeyi yaşamadığını, genetiğimiz, geçmişimiz ve hatta bugünümüzün de aynı olmadığını kabul edip birbirimizin verdiği tepkilere olumsuz yargılarla

yaklaşmamalıyız. Yine aynı sebeple, diğer insanlara bakıp kendimizi acımasızca eleştirmemeliyiz. Bu kendi çocuklarımız için de geçerli. İnsan söz konusu olduğunda karşılaştırma yapmanın bir anlamı yok. Her şeyin başı farklılıkları kabul etmek. Tahammülden ziyade saygı ve hoşgörü gerek. Yaşananların kendi kontrolümüzde olan kısımlarını fark edebiliriz ve bu kısımların içinde neleri nasıl değiştirebileceğimize bakabiliriz. Öncelikle kendi tepkilerimizin farkına varmalıyız. Örneğin, ne kadar kaygılıyız? Ne kadar katıyız? Ne kadar esneğiz? Ne kadar yargılayıcıyız veya ne kadar kabul ediciyiz? Karşımızdakiyle ne kadar ilgiliyiz? Felaketleştirme eğilimimiz var mı? Sağduyu ile plan yapabiliyor muyuz? Duygular bulaşıcıdır. Kaygı ve korku da kuvvetle geçen duygulardır. Yaşadığımız dönemi tanımlayan en temel şeyler belirsizlik, sürekli değişim, esneklik ve uyum. Sakin düşünebilen bir zihne ihtiyacımız var. Bu sakin zihin hem koşullara hem kendi içine ve duygularına bakacak; sükûnet ve sağduyu ile hareket edecek. Gerektiğinde yardım

isteyecek, gerektiğinde yardım edecek. Kısa değil, uzun soluklu bir mesele bu; nefesimizi doğru kullanmayı öğrenmeyi gerektiriyor. Kendimizde kalıcı izler kalmaması için ne gerekiyorsa çocuklarımız için gereken de aynı şeyler. Yine de çocukların sakin kalabilmeleri, her daim değişen koşullara uyum sağlama esnekliğini geliştirebilmeleri için ihtiyaç duydukları destek daha fazla. Bunu öncelikle ebeveynler sağlayacak. Önce kendileri çocuklarına model olarak, sonra onlara bakıp ihtiyaçlarını anlamaya çalışarak yapacaklar bunu.

Bu dönemde çocuklarımızın psikolojisini izlerken önceki dönemlerden farklı olarak özellikle hangi başlıklarda takipte olmalıyız? Profesyonel destek gerekip gerekmediği konusunda nelere dayanarak karar vermeliyiz?

Bu döneme kadar yaşadıklarımız farklıydı, bundan sonra yaşayacaklarımız daha farklı. İşe ve okula dönme, yavaş yavaş hayata dönme süreçleri yaşanacak ama dönülen yer bıraktığımız

"Yaşadığımız dönemi tanımlayan en temel şeyler belirsizlik, sürekli değişim, esneklik ve uyum. Sakin düşünebilen bir zihne ihtiyacımız var. Bu sakin zihin hem koşullara hem de kendi içine ve duygularına bakacak..."

yer olmayacak. Fiziksel mekanlar ve içindeki ilişkilerimiz de değişebilecek. Çocukları bu değişime hazırlamak lazım. Belirsizlik kaygı yaratır, çocuklarda kaygı artabilir. Kaygı veya korku kendini günlük işlevlerde belli eder. Yani, uykuya dalmada zorluk çekebilirler, gece sık uyanabilirler, iştahlarında değişiklik görülebilir, her zaman yaptıkları şeyleri yapmak istemeyebilirler. Ebeveynler bunları daha dikkatle izleyebilir. Şunu da bilmeleri önemli: Çocuklarda, hatta biz yetişkinlerde de, öfkeli tepkiler çoğu zaman aslında kaygıdan kaynaklanır. Öfkenin altında yatan, aslında kontrol edilemeyen kaygıdır, üzüntüdür. Bir durumu kontrol edemediğinizi, değiştiremediğinizi görmenin yarattığı çaresizlik duygusu öfkeye sebep olur. Anne ve babalar çocuklarına bu dönemde gerçek bir ilgi gösterebilirler. Çocuk, açık kaygılı ve korkulu davranışlar dışında daha öfkeli bir tavır sergiliyor mu? O zaman çocuğun zorluk çektiği konular olduğu düşünülür. Pek çok konu, ebeveynlerin doğru davranışları ile hallolur. Profesyonel desteğe ihtiyaç duyan da çocuktan ziyade ebeveynlerin kendisidir. Ebeveynin tutumlarındaki değişiklik çocuğun daha iyi olmasına yardım eder. Bu dönemde bir ölçüde kaygı, korku doğaldır ama bunlar çocuğun günlük hayatında belirgin bir zorluğa sebep oluyorsa, ebeveynler çocuğu daha doğru anlayıp daha doğru davranabilmek için bir uzmandan destek alabilirler. Çocuğun kendisinin psikolog desteğine ihtiyacı duyup duymadığı bu süreçte anlaşılır, gerekiyorsa yönlendirme yapılır.

Bir ebeveynin bu dönemde düşebileceği en büyük hatalar neler?

En büyük hata ebeveynin kontrolsüz olması, hayatın içinde temkinli olarak yaşamaya devam etmek için gereken dengeyi koruyamaması. Ebeveynin aşırı kaygılı olması da, hiç kaygı duymaması da problemlidir. "Aşırı", "fazla" kelimelerinde, yani uçlarda sorun

vardır. Bir diğer hata ise, daha önce de söz ettiğim gibi, karşılaştırmaya girmesi, çocuğunun yaşadıklarını kendi koşullarında değerlendirmek yerine onu yargılamasıdır. Çocuğun duyguları ebeveynin beklentisine uymuyor diye çocuğu küçümsemek, hor görmek ve aşağılayıcı bir tutum içinde olmak problemlidir. Diğer büyük hata, çocuğun yaşı küçük ise, bir şey anlamayacağını düşünerek yanında kontrolsüz ve düşüncesiz konuşmalar yapmak. Çocuğun yaşı küçükse veya korkan bir mizaca sahipse onun yanında haber izlemek veya dinlemek hatadır. Çocuklar

"Çocuk dikkatini toplayamıyor, okulla ilgili işlere iyi odaklanamıyor ise onu tembellik ve sorumsuzlukla suçlamak yerine, sebebin bu olağandışı dönem olduğunu fark etmek ve yapıcı bir tutum içinde olmak gerekiyor."

dikkat eder, duyar ve dinler. Olağandışı bir durumdan geçerken çocukların olağan davranmasını beklemek de başka bir hata. Kaygı ve stres, dikkat becerimizi de olumsuz etkiler. Çocuk dikkatini toplayamıyor, okulla ilgili işlere iyi odaklanamıyor ise onu tembellik ve sorumsuzlukla suçlamak yerine, sebebin bu olağandışı dönem olduğunu fark etmek ve yapıcı bir tutum içinde olmak gerekiyor. Ebeveynin çocuktan yüksek akademik başarı beklentisi varsa, bugünün koşullarında bunları tekrar gözden geçirmeli. Sağlık olmadan başarı zaten olmaz.

Fiziksel eğitim yeniden başladığında çocuklarımız alışık olmadıkları bir ortam ile karşılaşacak. Sosyal mesafe, maske gibi önlemlere kısmen alışsalar da okulda şimdiki gibi yanlarında olamayacağız. Bu duruma onları nasıl hazırlayabiliriz?

Bütün bunlar şu anki durum ve bilgilerimizle varsaydıklarımız. Daha önce söylediklerim bu konuda da geçerli. Kendimizi de çocuklarımızı da hazırlamamız gereken ilk şey, belirsizlik ve değişebilirlik. Çocuklarımıza bu sene okulun nasıl olacağını anlatırken, planlarına ve hayallerine eşlik ederken, beklenmedik bir gelişmenin yine olabileceğini onlara anlatmamız gerekiyor; iletişim en temel faktör. Okullarda çocuklarımızın yanında zaten hiç olmadık ama evde onların yanında olduk. Şimdi evde, beraber olduğumuz zamanlarda gerçekten onlara bakarak, ilgi göstererek onların yanında olma zamanı belki de... Şu anda yaz dönemindeyiz, çocuklarımız son ayların belki en rahat zamanlarını geçiriyorlar. Marttan bu yana kendi evlerinde, yuvalarındaydılar. Salgından dolayı bir kaygıları vardı ama nereden baksanız en güvende hissettikleri yerde, en güvende hissettikleri insanlarla beraberdiler. Uyum gerektiren gerçek değişim yeni başlıyor olabilir. Burada ebeveynler kadar öğretmenlerin tutumları da çok kritik olacak. Ebeveyn ile okul arasında pozitif, yapıcı bir iletişim de öyle. Çocuğu mevcut duruma göre hazırlarken okulda ne bekleyeceğine dair bilgi vermek, dikkat etmesi gerekenlere dair önerilerde bulunmak, sorularını geçiştirmeden cevaplamak önemli. Okul sonrası günlük sohbet önemli. Öte yandan, bütün bunlar olurken ebeveynin kendi kaygısını da kontrol etmesi lazım. Uzaktan eğitim artık hayatlarımızın daha büyük bir parçası olacak gibi görünüyor; yani çok da geçici değil. Buna dair gereken hazırlıkları bu yaz döneminde telaşsızca yapmak, çocuğun bilgisayar becerilerini geliştirmesine yardımcı

"Ergenler ev dışında yarattıkları alanı pandemi döneminde kaybettiler.

Onlara bu alanı evde de tanımak lazım. Telefonda, sosyal medyada birbirleriyle uzun zaman geçiriyor olabilirler; bunlara daha anlayışlı yaklaşmak gerekiyor."

olmak da kaygı ve stresi azaltacağından bence çok yararlı ve gerekli. Ebeveynler gerekiyorsa bu bakımlardan da kendilerini geliştirmeliler. Dijital çağa giriyoruz; bilgisayar okuryazarlığını geçici bir pandemi döneminin ihtiyacı olarak görmemek lazım. Ebeveynlerin bu konuda çocuğa destek verecek kadar donanımlı olması çocuğun stresini ve kaygısını azaltır. Bunlar psikolojiyle ilgili öneriler gibi durmayabilir ama her şey birbiriyle bağlantılı; psikolojik durumumuz bunlardan çokça etkilenir. Mevcut duruma ve olabilecek değişikliklere hazırlıklı olmak, anahtar kelimelerden bazıları.

Ergenlik dönemindeki çocuklarımız söz konusu olduğunda onlara psikolojik destek sunma konusunda ekstra nelere dikkat etmeliyiz?

Ergenlerin durumu çocuklarınkinden farklı. Ergenlik için günlük dilde, Türkçede kullanılan bir ifade vardır: Delikanlılık. Bu, dilin sebepsiz yere geliştirdiği bir ifade değil, ergenlikte beyinde gördüğümüz değişimi anlatıyor.

Gençler bu dönemde risk almaya daha eğilimli olabilir, tehlikeli durumlara dair muhakemeleri zayıflayabilir, dürtüsellikleri artabilir. Temkinli ve tedbirli olmaya dair hatırlatmalara ihtiyaç duyabilirler. Öte yandan bunlar, gençlik yıllarında belirginleşen özerkleşme sürecinin de bir parçası. Ergenlik, çocuğun ebeveynlerden yavaş yavaş ayrılmaya, özgürleşmeye başladığı bir dönem. Dolayısıyla ergenlerin ihtiyaçları farklı; birbirleriyle sosyalleşme ihtiyaçları daha yüksek. Ev dışında yarattıkları alanı pandemi döneminde kaybettiler.

Onlara bu alanı evde de tanımak lazım. Telefonda, sosyal medyada birbirleriyle uzun zaman geçiriyor olabilirler; bunlara daha anlayışlı yaklaşmak gerekiyor. Yapabileceğimiz şey devam eden salgın tehdidi konusunda uyarmak, internetteki tehlikeler hakkında bilgilendirmek ve onlara izin vermek. Biz yetişkinlerin her şeyi anlaması veya kabul etmesi gerekmiyor.

Bunun yanında, mevcut durum çocuklara kıyasla ergenlerde geleceğe dair daha farklı bir kaygıya yol açabilir. Bu belirsiz dönem ergenlerin geleceğe dair hayallerini, umutlarını kırabilir veya daha kötüsü, hayal kurmayı bırakmalarına sebep olabilir. Ebeveyn gencin genel halinde böyle bir çökme ve umutsuzluk görürse iletişimi güçlendirmeye gayret etmeliyiz. Hava durumunu değiştiremeyiz ama hava durumuna uygun planlar yapabilir, yeni gerçekçi hayaller kurabiliriz. Bu dönemi biraz da böyle görmek lazım.

Yeni bir okula başlayan öğrenciler daha da zor bir dönem yaşayacak. Okul değiştiren, okula ilk kez başlayan, üniversite ile ilk kez tanışacak çocuklarımızın yaşayacağı ek sorunlara karşı nasıl destek olabiliriz?

İlkokula yeni başlayacak öğrencilerin durumu en zor durum bence. Henüz çok küçükler. Maske, fiziksel mesafeyi koruma, hijyene dikkat etme ölçüleri ve

zamanları, hijyene dikkat etmenin ne kadarı fazla gibi konular ve sorular var. Bu yıl okula başlamak, eğitimin içeriğinden öte, bu konuları da eş zamanlı olarak öğrenmelerini gerektirecek. Burada anahtar kelimeler yine sükûnet, sağduyu ve kontrol. Ebeveynler ve eğitimciler önce kendilerinden başlayarak kontrollü, planlı ve ilgili olmalı. Her çocuğun bir duruma verdiği tepki farklı olacaktır. Çok özen gerektiren bir süreç. Mizaçlarını tanımak, ona uygun davranmak önemli. Üniversiteye yeni başlama ise daha farklı bir değişim içeriyor. Genç ilk defa kontrolün okuldan, öğretmenden çıkıp kendinde olduğu çok daha az yapılandırılmış bir sisteme geçiyor. Bu sistemde sorumluluk alma, öz disiplin daha fazla önem kazanıyor. Yaşları büyük olsa da geçiş dönemleri zorlayıcıdır. Gençlere üniversiteye geçiş sürecinde destek olmak önemli ama bu destek her an, her konuda yanı başlarında olmak, onlar için onlar yerine sorunlara çözüm getirme şeklinde değil; onlara sorun çözme ve zorluklarla baş etme becerisi kazandırma, sorumluluk almayı uygun şekilde teşvik etme biçiminde olmalı.

"İlkokula yeni başlayacak öğrencilerin durumu en zor durum bence. Henüz çok küçükler... Maske, fiziksel mesafeyi koruma, hijyene dikkat etme ölçüleri ve zamanları, hijyene dikkat etmenin ne kadarı fazla gibi konular ve sorular var."

Eğitimciler ve okul yönetimleri, çocukları psikolojik açıdan desteklemek için bu dönemde nasıl bir perspektif geliştirmeli?

Okullar, gerekli tedbirleri alarak örgün eğitime büyük ölçüde veya kısmen başlayacak gibi görünüyor. Kurumların A, B, C planları olmalı ve eğitimciler belirsizlikle, stresle, kaygıyla baş etme konusunda hazırlıklı ve eğitilmiş olmalı. Bunların da ötesinde kurumlar mutlaka "insan odaklı" bir yaklaşım benimsemeliler. Eğitim söz konusu

olunca insan odaklılık, hem öğrenci hem de eğitimci odaklı olmak anlamına geliyor. Eğitim kurumları, yuvalardan tutun üniversitelere kadar, mizaç farklılıkları, koşul farklılıkları, psikolojik iyilik, fiziksel sağlık farklılıklarına duyarlı, özenli, dikkatli bir tutum benimsemeli. Bu, sadece 1'inci sınıftan 12'inci sınıfa kadar teorik-uygulamalı ders meselesi değil, aynı zamanda desteğe daha az-daha çok ihtiyaç duyan insan meselesi. Mesafelerin arttığı, uzak mesafeden birbirimizi daha iyi görmeye ve anlamaya

çalışmamız gereken bir döneme geçtik. Birbirini görmeden birbirini düşünebilme, anlayabilme, ihtiyaçlarını karşılayabilme insan için yeni bir deneyim. İnsanı insan yapan en önemli özelliklerinden biri, kendi hiç yaşamadığı bir durumla empati kurabilme yetisidir. İnsan beyni, itilip kakılan yalnız bir ihtiyarın acısını hissedebilmek için ne ihtiyar olmaya, ne yalnızlığı bilmeye, ne itilip kakılmış olmaya ihtiyaç duyar. Dijital dünyaya geçiş yaptığımız bu dönemde insanoğlu bugüne kadar geliştirdiği bu becerileri daha çok kullanmaya başlıyor, başlaması gerekiyor. Çocuklar ve gençler o kadar önemli ki... Onlar bizim hem bugünümüz, hem yarınımız. İçinden geçtiğimiz bu pandemi döneminde tüm kaynaklarımızı kullanarak daha farklı düşünmemiz, farklı hareket etmemiz gerekiyor.

MESLEKİ EĞİTİMDE YENİ DÖNEM

♦ ♦ ♦

Koç Holding, mesleki eğitimde ülkemize önemli katkılar sağlayan "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesinin ardından yeni dönemin ihtiyaçlarına cevap verecek bir projeye başladı. "Mesleki Eğitimde 21. Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi" ile değişen iş gücü ihtiyacına uygun mesleki ve teknik donanıma sahip gençlerin yetişmesine katkı sağlanması amaçlanıyor.

Proje kapsamında yürütülen çalışmalar ile mesleki eğitimin genel iklimi temel alınarak, 21. yüzyıl becerilerini destekleyen anlamlı-amaçlı okul-sektör iş birliği modeli geliştirildi.

Türkiye'de ve dünyada teknolojiye hızlı ilerleme, üretim süreçlerinde çalışan nitelikli iş gücü ihtiyacını her geçen gün artırıyor. 2030 yılına kadar uygun mesleki ve teknik eğitime sahip olan gençlerin ve yetişkinlerin sayısının artırılması ve nitelikli işlere sahip olması, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan "Nitelikli Eğitim" amacının da alt başlıklarından birini oluşturuyor. Bu nedenle, eğitim sistemlerinin iş gücü piyasalarının taleplerine yanıt verecek şekilde gözden geçirilmesi büyük önem taşıyor. İçinden geçtiğimiz pandemi döneminde ise, dijitalleşme daha da ivme kazandı. Şirketler bu dönemde dijital teknolojileri hızla iş modellerine entegre ettiler. Belirgin şekilde değişen müşteri davranışlarıyla bu hızlı dijital adaptasyonun artarak devam etmesi bekleniyor. Bu nedenle mesleki eğitimin de bu hızlı değişime ayak uydurabilmesi için farklı bir bakış açısıyla gözden geçirilmesi ihtiyacı belki de hiç olmadığı kadar önemli hale geldi. Bu kapsamda, teknolojiyi inovasyona dönüştürebilmek için gerekli olan teknik

becerilerin yanı sıra, sürekli öğrenme, değişime uyum sağlayabilme ve karmaşık sorunlara çözüm üretebilmeyi içeren davranışsal beceriler giderek daha fazla önem kazanıyor. Koç Holding bu farklılaşan ihtiyaçları göz önüne alarak, Milli Eğitim Bakanlığı ve IBM iş birliğiyle, Kalkınma Atölyesi yürütücülüğünde Mesleki Eğitimde 21. Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi'ni hayata geçirdi.

Mesleki Gelişim Dersi Müfredatı Güncellendi

2018 yılı Kasım ayında uygulanmaya başlanan projede Kalkınma Atölyesi'nin eğitim uzmanları; Ankara Abidinpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri, öğretmenleri ve Koç Topluluğu'ndan sektör temsilcileri ile birlikte çalıştılar. Proje kapsamında yürütülen çalışmalar ile mesleki eğitimin genel iklimi temel alınarak, 21. yy becerilerini destekleyen anlamlı-amaçlı okul-sektör iş birliği modeli geliştirildi. Bu modelin hayata geçirilmesini ve yaygınlaştırılmasını sağlamak üzere yürütülen faaliyetler neticesinde önemli çıktılar elde edildi. Proje kapsamında, 9.sınıf düzeyindeki mevcut öğretim

Ankara Abidinpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde kurulan Mesleki Gelişim Atölyesi; öğrencilerin, öğretmenlerin ve sektör temsilcilerinin iş birliği içinde yenilikçi çözümler geliştirmelerine ve gelişmelerine katkı sağlayacak bir ortam sunuyor.

ÖNE ÇIKANLAR

- 21. Yüzyıl Becerilerini Destekleyen Anlamlı-Amaçlı Okul-Sektör İş Birliği Modeli geliştirildi.
- 21. Yüzyıl Becerileri Odaklı Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Öğrenci Kitabı Eylül 2020'de yaklaşık 500.000 öğrenciye ulaştırılmak üzere hazırlanıyor.
- 21. Yüzyıl Becerileri Odaklı Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Öğretmen Kılavuzu Eylül 2020'de yaklaşık 51.000 öğretmene teslim edilmek üzere hazırlanıyor.
- Mesleki Gelişim Atölyesi kurulumu, proje okulu olan Abidinpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 1 Haziran 2020 de tamamlandı.
- 21. Yüzyıl ve Tasarım Odaklı Düşünme Becerilerini geliştirmeyi destekleyen Makine ve Elektrik-Elektronik Alan Dersi Uygulama Kılavuzları hazırlandı.
- Öğretmenlere Yönelik Düşünme Becerileri ve Sınıf İçi Uygulama Becerileri Kılavuzları hazırlandı.
- "Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi"nin iki öğrenme birimi (Ahilik ve Meslek Etiği ile İş Sağlığı ve Güvenliği) çevrimiçi ders olarak tasarlandı ve EBA TV'de yayınlanmak üzere hazırlıklarına devam edilmektedir.
- Mesleki Eğitimde dönüşümü desteklemeyi hedefleyen "Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi Çevrimiçi Hizmetiçi Eğitim Programı" Eylül 2020'de yaklaşık 51.000 öğretmen ile buluşmak üzere hazırlanıyor.

Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi, öğrencilerin öğrenim gördükleri alanı tanımalarını, sektör temsilcileri ve farklı disiplinlerden öğretmenlerle bir araya gelip tasarım odaklı düşünme süreçlerine dahil olmalarını hedefliyor.

planlamasındaki Mesleki Gelişim Dersi Müfredatı, dersin mevcut temaları korunarak, araştırma-sorgulamaya, 21. yüzyıl becerilerine ve tasarım odaklı düşünmeye odaklanan öğrenci merkezli içeriklerle güncellendi ve dersin adı "Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi" olarak değiştirildi. Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi, öğrencilerin öğrenim gördükleri alanı tanımalarını, sektör temsilcileri ve farklı disiplinlerden öğretmenlerle bir araya gelip tasarım odaklı düşünme süreçlerine dahil olmalarını hedefliyor. Bu noktadan hareketle, ders kapsamında yürütülen çalışmaların doğası gereği öğretmenler, öğrenciler ve sektör temsilcilerinin bir araya gelerek birlikte çalışabilmelerini sağlamak üzere meslek liselerine özgü bir tasarım-beceri atölyesi niteliğinde olan Mesleki Gelişim Atölyesi standartları oluşturuldu ve proje okulunda kurulumu gerçekleştirildi.

Öğrenci, öğretmen ve sektör temsilcileriyle katılımcı bir süreç yürütüldü

Proje süresince mesleki eğitim sürecinde yer alan tüm paydaşların katkılarının ve katılımlarının önemsendiği bir yaklaşım benimsendi. Öğrenci çalışmalarının temelinde, 'meslek lisesi öğrencilerinin' 21. yüzyıl becerilerini geliştirmeleri için uygun öğrenme araçlarının ve öğrenme ortamlarının tasarımı yer alıyor. Proje süresince 9. sınıf düzeyinde mesleki gelişim dersinde ve 10-11-12. sınıf düzeyindeki mevcut alan dersleri çerçevesinde öğrenci merkezli uygulamalar geliştirmek üzere öğretmen, öğrenci ve sektör temsilcileri ile birlikte çalışıldı.

Sürecin diğer paydaşlarından biri olan öğretmenlerin pedagojisine de odaklanılırken, bu kapsamda öğretmenlerin öğrenmeye ve düşünmeye dair bireysel algı ve pratikleri

üzerinde yoğunlaşıldı. Öğretmenlerin düşünme becerilerini, pedagoji bilgilerini ve pedagojik alan bilgilerini destekleyecek sınıf içi uygulamalar ile zenginleştirilmiş öğretmen eğitimleri yapıldı, eş zamanlı olarak sınıf içi uygulama destekleri verildi. Sektör temsilcileri ile yürütülen çalışmaların temelinde ise, anlamlı amaçlı okul-sektör iş birliğinin kurgulanması yer aldı. Bu amaçla sektör temsilcileri okuldaki tasarım odaklı düşünme süreçlerine dahil olarak, gerek öğretmenler ile gerekse öğrenciler ile çalışmalar yürüttüler. Arçelik Ankara Bulaşık Makinesi İşletmesi ve Türk Traktör Ankara İşletmesi'nden uzmanlar Abidinpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ndeki proje faaliyetlerine doğrudan yer alırken, IBM Türkiye ise makine öğrenmesi, bulut teknolojisi ve yapay zeka konularında öğrenci ve öğretmenlerin gelişimlerine katkı sundu.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI BAKAN YARDIMCISI / MAHMUT ÖZER MESLEKİ EĞİTİMDE 21.YÜZYIL BECERİLERİNİ DESTEKLEMELİK

Millî Eğitim Bakanlığı Bakan Yardımcısı Mahmut Özer, başarılı sonuçları kısa sürede görülen "Mesleki Eğitimde 21. Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi" projesinin yaygınlaştırılmasının önemini vurguladı.

Mesleki eğitim ülkemizde yıllardan beri ekonomik kalkınmaya önemli katkılar sunmaktadır. Mesleki eğitim mezunlarının iş piyasasında iş gücüne katılım ve istihdam oranları diğer lise türlerine göre oldukça yüksek iken işsizlik oranları da özellikle son yıllarda yükseköğretim mezunlarının işsizlik oranlarının da altına düşmüştür. Tüm bu avantajlarına rağmen Türkiye’de

mesleki eğitimin, bazıları kendisinden bazıları eğitim sisteminden ve diğerleri de iş piyasası ve yükseköğretim ile bağlarından kaynaklanan çok sayıda sorunu bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) yıllardan beri mesleki eğitimi güçlendirmek için çok önemli adımlar atmıştır. Özellikle, 2023 Eğitim Vizyonu sonrası mesleki eğitimde biriken sorunların çözümlerine yönelik

bütünsel bir bakış ile sistematik adımlar atmaya başlamıştır. İki yıl gibi kısa sürede çoğu sorun alanında iyileşme sağlandığı görülmektedir. Covid-19 salgını ile mücadele günlerinde mesleki eğitimin sergilemiş olduğu üretim performansı, güçlenen mesleki eğitimin sadece iş piyasasının ihtiyaç duyduğu insan kaynağını sağlamakla kalmayıp ayrıca olağanüstü koşullarda üretim kapasitesini toplum yararına nasıl hızlı bir şekilde harekete geçirebildiğini de göstermiştir.

Mesleki eğitimde temel becerilerde eksiklik yıllardan beri dile getirilen önemli sorun alanlarından birisini oluşturmaktadır. Temel beceri eksikliği, mesleki eğitimin kalitesini olumsuz etkilediği gibi, mezunların iş hayatlarındaki hızlı dönüşümlere adaptasyonlarını da zorlaştırmaktadır. Bu eksikliğin maliyeti mesleki eğitim mezunlarını hayatları boyunca etkilemeye devam etmekte, bu eksikliklerle iş hayatında çalışmaya başlayan mezunlar uzun vadede yeni koşullara adapte olamadıklarında daha az beceri gerektiren işlerde çalışma veya en kötüsü işsiz kalma riskleri ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Mesleki eğitimdeki temel becerilerdeki zayıflık aslında mesleki eğitimden çok eğitim sisteminin genel bir sorunudur. Temel eğitim seviyesinde gözlenen okullar arası başarı farkları yeterince azaltılamadığı için bazı öğrenciler temel becerileri kazanmada başarısız olmaktadır. Ancak, bu yeterliliklerde eksikliklere rağmen temel eğitimde sınıf geçmeye devam edilmesi, bu sorunu ortaöğretim kademesine taşımaktadır. Temel becerilerde yetersiz olan öğrencilerin büyük oranda mesleki ortaöğretime geçtikleri de bilinen bir gerçektir. Bu sürecin sonunda sorun PISA araştırma sonuçlarında kendisini göstermekte, lise türlerindeki temel okuryazarlık farkları çok daha çarpıcı bir şekilde önümüze gelmektedir. Bu kapsamda mesleki ortaöğretim

en dezavantajlı okul türü olmaktadır. Bu farkın derecesi, aslında bir eğitim sisteminin öğrencilerine sağladığı eşitliğe dair çok önemli bir göstergedir. Temel eğitimde ve dolayısıyla ortaöğretimde okullar arası başarı farkları uzun zamandır eğitim sistemimizin bir sorunu olarak ortada durmaktadır. MEB, özellikle son yıllarda destekleme ve yetiştirme kursları ve ilkokullarda yetiştirme programı (İYEP) gibi farklı mekanizmalarla temel becerilerdeki eksiklikleri telafi etmeye çalışmaktadır. Bu alandaki çalışmalar ortaöğretim sistemimizin kalitesi açısından son derece kritiktir. Zira temel eğitim alanında alınacak olumlu mesafe nihayetinde mesleki ortaöğretime de doğrudan olumlu etkileyecektir. Diğer taraftan, son yıllarda otomasyon ve yapay zekâ teknolojilerinin üretim ve hizmet sektörlerinde hızla yaygınlaşması her meslek alanından beklenen becerilerde dinamik dönüşümlere yol açmaktadır. İş piyasasında her meslek alanında insan ve makine iş gücü katkı dağılımı sürekli değişmektedir. Bu çerçevede bazı iş pozisyonları yok olurken yeni iş pozisyonları da ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, mesleklerin beceri setleri de sürekli değişebilmektedir. Bu değişim, mesleki eğitimin cevap vermesi gereken en önemli meydan okumayı oluşturmaktadır. İş piyasalarında geline nokta, mesleki eğitimde daha genel ve aktarılabilir becerileri ön plana çıkartırken aynı zamanda yeni koşullara adaptasyonu kolaylaştıran temel ve jenerik becerilerin kazandırılmasına ağırlık verilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla, yeni koşullarda mesleki eğitimde temel becerilerin kazandırılması çok daha hayati öneme sahip olmuştur. Tam da bu noktada MEB, mesleki eğitim programlarında yeni koşullara adaptasyonu güçlendiren bir dönüşümü gerçekleştirmiştir. Mesleki eğitim verilen alan ve dallarda sadeleşmeye gidilmiş, daha genel mesleki eğitim

"Başarılı sonuçları kısa sürede görülen bu projenin aynı programlarda farklı illerde de gerçekleştirilebilmesi, ayrıca eğitim verilen her alanda yeni becerileri destekleyici bu tip projelerin geliştirilerek yaygınlaştırılması, MEB'in bu bağlamdaki çabalarının verimliliğinin artmasına katkı verme potansiyeli taşımaktadır."

programları oluşturulmuş, ayrıca akademik derslerin ağırlıkları artırılmıştır. Diğer taraftan dijital okuryazarlık ve yapay zekâ teknolojilerine yönelik becerileri destekleyen ilave müfredatlar oluşturulmuştur. Geliştirilen yeni mesleki eğitim programları 2020-2021 eğitim-öğretim yılı itibarı ile uygulamaya konulacaktır. Bir taraftan temel eğitimde temel becerilerdeki eksiklikler giderilmeye çalışılırken diğer taraftan mesleki ortaöğretimde halen eğitim gören öğrencilerin bu eksikliklerini giderebilmek için MEB, 2020 Temmuz ayı itibarı ile 'Mesleki Eğitimde 1.000 Okul Projesi'ni başlatmıştır. Bu proje mesleki ortaöğretim kurumlarından temel beceri eksiklikleri, devamsızlık ve terk oranları gibi bazı göstergeler açısından en dezavantajlı durumda olan 81 ildeki 1.000 meslek lisesini merkezine alarak bu okulların dezavantajlarını giderebilmek için

kütüphaneden, atölyelere, bilişim altyapısını geliştirmeden kültür, sanat ve spor imkânlarını artırmaya kadar çok farklı alanlarda yeni adımları içermektedir. En önemlisi de bu okullardaki mevcut öğrencilerin temel beceri eksikliklerinin giderilmesi için ilave telafi eğitim programları uygulanacaktır. Böylece, mesleki eğitimde yıllardan beri sorun olan temel beceri eksiklikleri giderilmeye çalışılacaktır. Bu proje, mesleki eğitimin kalitesini doğrudan artıracak gibi eğitim sistemimizdeki okullar arası başarı farklarını azaltılmasına da dolaylı olarak katkı verecektir. Diğer taraftan, MEB, Koç Holding ve IBM ortaklığıyla Ankara'da iki yıldır uygulamada olan 'Mesleki Eğitim'de 21. Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi' başarılı bir şekilde sürdürülmekte ve öğrenci ve öğretmenlere bu kapsamda destek sağlamaktadır. Başarılı sonuçları kısa sürede görülen bu projenin aynı programlarda farklı illerde de gerçekleştirilebilmesi, ayrıca eğitim verilen her alanda yeni becerileri destekleyici bu tip projelerin geliştirilerek yaygınlaştırılması, MEB'in bu bağlamdaki çabalarının verimliliğinin artmasına katkı verme potansiyeli taşımaktadır. Sonuç olarak, MEB tarafından temel eğitimde okullar arası başarı farklarını azaltmak için atılan yeni adımlar mesleki eğitimde hem yeni eğitim programları hem de 1.000 okul projesi ile birleştğinde mesleki eğitimin 21. yüzyıla uyarlanmasında çok önemli bir aşamaya geçilebilecektir. Bu adımlar başarılı oldukça, mesleki eğitimde kalite de sürekli artacaktır. Ayrıca, öğrencilerin sosyoekonomik seviyelerinin akademik başarılarına olumsuz etkileri azalacak ve eğitim sistemi daha eşitlikçi olabilecektir. Özel sektörün de bu kapsamdaki katkılarının mesleki eğitim verilen tüm okulları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması bu çabaların başarıya ulaşmasını sağlayacaktır.

"YENİLİKÇİ BİR MODEL OLUŞTURMAYI VE YAYGINLAŞTIRMAYI HEDEFLEDİK"

"Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesi ile "okul-sektör" iş birliğinin temellerini attıklarını belirten Koç Holding Kurumsal İletişim ve Dış İlişkiler Direktörü Oya Ünlü Kızıl, Endüstri 4.0 ile öne çıkan 21. yüzyıl becerileri doğrultusunda mesleki eğitimde dönüşüme ivme kazandıracak bu yeni projeyi anlattı.

Koç Holding Kurumsal İletişim ve Dış İlişkiler Müdürü Direktörü Oya Ünlü Kızıl, "Meslek Lisesi Memleket Meselesi projesi ile mesleki-teknik eğitimin ülke ekonomisi açısından önemi konusunda toplumun her kesiminde farkındalık yaratmayı başardık" dedi.

Koç Holding'in mesleki eğitimde çok uzun yıllardır devam eden yatırımları var. Geçmişten bugüne bu alanda yaptığınız çalışmaları bizimle paylaşır mısınız?

Koç Holding olarak, 2006-2013 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı iş birliği ve Vehbi Koç Vakfı'nın desteği ile hayata geçirdiğimiz "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesi ile mesleki-teknik eğitimin ülke ekonomisi açısından önemi konusunda toplumun her kesiminde farkındalık yaratmayı başardık. Oluşturduğumuz "Okul-İşletme İş birliği Modeli" ile mesleki eğitimde kamu-iş dünyası iş birliğinin tohumlarını attık ve başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere, aralarında TÜRKONFED, TÜSİAD, TİSK, Eğitim Reformu Girişimi ve ÖSGD'nin yer aldığı paydaşlarımızla birlikte yaygınlaştırmak üzere çalışmalar gerçekleştirdik. Bugün mesleki eğitimin dönüşümü gündeme geldiğinde bu projeye sıklıkla referans verilmesi, o dönemde yaptığımız çalışmaların ve kurduğumuz iş birliklerinin sonucudur.

"Mesleki-teknik eğitimin ülke ekonomisi açısından önemi konusunda toplumun her kesiminde farkındalık yaratmayı başardık ve oluşturduğumuz "Okul-İşletme İş birliği Modeli" ile mesleki eğitimde kamu-iş dünyası işbirliğinin tohumlarını attık."

İçinde bulunduğumuz hızlı değişim hiç kuşkusuz kurumları ve bahsettiğiniz iş birliklerini de çok derinden etkiliyor ve dönüştürüyor. Mesleki eğitime bakışınız ve bu alandaki rolünüz, son dönemde hayata geçirdiğiniz çalışmalara nasıl yansdı?

Endüstri 4.0 ve buna bağlı olarak 21. yüzyıl becerilerinin mesleki eğitimdeki yansımaları bir süredir gündemimizdeydi. Değişen iş gücü ihtiyacına yanıt verecek mesleki ve teknik donanıma sahip gençlerin yetişmesine katkı sağlamak amacıyla 2018 yılında yeni bir model yaratmak üzere harekete geçtik. Bu kapsamda, öğrenci ve öğretmenlere yönelik davranışsal ve teknik becerileri bir arada ele alarak, mesleki eğitimde Endüstri 4.0 dönüşümünün sağlanmasına katkı sağlayacak yenilikçi bir okul-sektör iş birliği modeli oluşturmayı ve yaygınlaştırmayı hedefledik. Milli Eğitim Bakanlığı ve IBM ortaklığıyla, Kalkınma Atölyesi yürütücülüğünde hayata geçirdiğimiz proje ile öğrencilerin, öğretmenlerin ve sektör temsilcilerinin birlikte düşünmelerine ve üretmelerine odaklanan bir model oluşturduk.

Mesleki eğitimde yeni bir döneme geçildiğini vurguluyorsunuz. Proje kapsamında oluşturulan model hiç kuşkusuz çok değerli. Ancak bu modelin anaakımlaşması ve proje kazanımlarının tüm eğitim sistemine yaygınlaşması bir o kadar önemli. Bu amaçla projeyi nasıl desteklediniz?

Proje kazanımlarının kalıcı hale gelmesi ve yaygınlaşması bizim ve proje ortaklarımızın öncelikleri arasında en üst sırada yer alıyor. Bu nedenle, projeyi tasarlarırken ve uygulama aşamasında hep bu bakış açısıyla hareket ettik. Öncelikle, Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içinde, halen Türkiye’de yaklaşık 500 bin öğrencinin yararlandığı mesleki gelişim dersinin

müfredatının yenilenmesi çalışmalarına katkı sağladık; 21. yüzyıl becerilerine ve tasarım odaklı düşünmeye odaklanan öğrenci merkezli içeriklerle güncellenen dersin adı “Mesleki Gelişim Atölyesi Dersi” oldu. Proje kapsamında geliştirilen öğretim programı meslek liselerindeki öğrenme yaklaşımının değişmesi için önemli bir adım niteliğinde... Güncellenen ders içeriğinin tüm Türkiye’de etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlere yönelik çevrimiçi mesleki gelişim programının hazırlıkları ise tamamlanmak üzere.

Bu çalışmalar ile eş zamanlı olarak, dersin kazanımlarını fiziki atölye koşulları ile desteklemek üzere Mesleki Gelişim Atölyesi standartları oluşturuldu ve örnek bir atölye kurulumu gerçekleştirdik. Geçtiğimiz ay kurulumu tamamlanan atölyenin

"Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içinde, halen Türkiye’de yaklaşık 500 bin öğrencinin yararlandığı mesleki gelişim dersinin müfredatının yenilenmesi çalışmalarına katkı sağladık..."

temel mottosunu ‘düşün, tasarla, üret!’ olarak belirledik. Önümüzdeki dönemde öğrencilerin, öğretmenlerin ve sektör temsilcilerinin iş birliği içinde yenilikçi çözümler geliştirmelerine ve gelişmelerine katkı sağlayacak örnek bir çalışma olmasını umuyoruz.

PROJE, EĞİTİM TASARIMINDA DA YENİ BİR YÖNTEM SUNUYOR

“Mesleki Eğitimde 21. Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi” kapsamında teknoloji birikimini öğrenci ve öğretmenlere sunarak projeye destek olan IBM Türkiye'nin Genel Müdürü Volkan Sözmen, öğrenci temelli ve pratiğe yönelik bir eğitimin önemini vurguluyor.

IBM Türkiye'nin Genel Müdürü Volkan Sözmen, projenin sadece teknolojik dönüşümün gerektirdiği beceri ihtiyaçlarına katkı sağlamadığını aynı zamanda eğitim tasarımı da yeni bir yöntem ortaya koyduğunu vurguladı.

Endüstri 4.0'ın iş gücü piyasasına etkileri ve IBM'in bu konudaki yaklaşımından söz eder misiniz?

Dünyanın dört bir yanındaki insanların, geleceğin becerileri doğrultusunda kendilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için teknolojilerimizin ve uzmanlıklarımızın yardımıyla herkesin erişebileceği, kapsayıcı bir gelecek için yol almak IBM'in kuruluşundan bu yana benimsediği ve

uyguladığı bir ilkedir. Farklı endüstrilerde çok sayıdaki büyük kuruluşun teknoloji yolculuğuna eşlik etmiş bir yol arkadaşı olarak, dördüncü sanayi devriminin ortasında olduğumuz bu dönemde yapay zekanın önümüzdeki 5-10 yıl içinde tüm işlerin yüzde 100'ünü değiştireceğini öngörüyoruz. IBM İş Değeri Enstitüsü (IBV) araştırmasına göre, önümüzdeki üç yıl içinde AI ve akıllı otomasyon sonucunda

dünyanın en büyük 12 ekonomisinde 120 milyon işçinin yeniden eğitilmesi veya yeniden işlenmesi gerekebilir. Dolayısıyla, kariyerleri boyunca yeni iş arayacak her yaş ve deneyime sahip çalışanların yeni beceriler geliştirmeleri; güçlü bir toplum ve sağlam bir ekonominin en önemli yapı taşlarından birini oluşturuyor.

İşlerin değişeceğinden ve bu doğrultuda yeni beceriler gerektiğinden söz ettiniz. Peki, yeni iş gücü ihtiyacını karşılamak için eğitimde nasıl bir değişim gerekiyor?

Çalışma hayatına hazırlananların beceri gelişimini sağlamak, ancak kamu ve sanayi iş birliği ile mümkün. Geleneksel öğrenme yaklaşımının, geleceğimize çok geçmişimize benzeyen durumlar için tasarlanmış olması ise bu iş birliğinin ele alması gereken en temel nokta. Diğer önemli konu ise; akademik temeller, teknik konular ve tüm endüstriler ve kültürler için geçerli olan eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim gibi becerileri içeren eksiksiz bir portföy oluşturulması gerektiği. Öğrenen kişinin sürecin merkezine yerleştirilmesi, teorik olarak kazanılan becerilerin pratik olarak uygulanması gibi temel değerler ise yeni öğrenim sürecinin temellerini oluşturuyor.

IBM olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve Koç Holding iş birliğinde gerçekleştirilen projeyi yeni eğitim yaklaşımı kapsamında nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mesleki Eğitimde 21.Yüzyıl Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi, sadece teknolojik dönüşümün gerektirdiği beceri ihtiyaçlarına katkı sağlamıyor, aynı zamanda eğitim tasarımı da yeni bir yöntem ortaya koyuyor.

Küresel ölçekte geçerli işyeri öğrenme müfredatını, bulut teknolojileri, yapay zekâ alanındaki kaynak ve içeriklerimizi, program kapsamında öğrenci ve öğretmenlerimize sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Proje faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve planlaması kapsamında proje ortakları ve paydaşları ile gerçekleştirdiğimiz Tasarım Odaklı Düşünme çalıştay ile de iş dünyası, okul ekosistemi ve öğrencilerin farklılaşan ihtiyaçlarına çözüm bulabilmeyi amaçladık.

"GELENEKSEL İŞ BİRLİĞİ MODELLERİNDEN FARKLI"

Necmettin Erbakan Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Kalkınma Atölyesi Eğitim Atölyesi Gönüllü Direktörü Doç. Dr. Nilay Keskin Samancı, yürütücülüğünü üstlendikleri projenin, öğrenci, öğretmen ve sektör temsilcilerini birlikte düşünmeye, tasarlamaya ve üretmeye teşvik etmesiyle geleneksel okul-sektör iş birliği modellerinden ayrıştığının altını çiziyor.

Doç Dr. Nilay Keskin Samancı, söz konusu iş birliğini anlamlı ve amaçlı kılanın, öğrencilerin öğrenim gördükleri alana yönelik yetkinliklerini, algılarını ve motivasyonlarını geliştirmelerine katkı sağlanması olduğunu belirtiyor.

Bize biraz Eğitim Atölyesi'nden bahsedebilir misiniz?

Eğitim Atölyesi, ulusal ve uluslararası ölçekte kalkınmaya destek vermek ve her ölçekteki projenin sürdürülebilir ve yaygınlaştırılabilir olmasını ilke edinmiş, kâr amaçsız bir kooperatif olan Kalkınma Atölyesi'nin altında yapılandırılmış sekiz atölyeden biridir. Eğitim Atölyesi olarak

bizler, ulusal ve uluslararası ölçekte paydaşlarla çeşitli ortak faaliyetlerle Türkiye'deki dezavantajlı grupların eğitime erişimini sağlamaya ve nitelikli eğitim alma hakkını desteklemeye çalışıyoruz. Bununla birlikte bütüncül bir yaklaşımla bir okulun iyi olma halini destekleyecek okul iklimi çalışmaları ile öğretmen ve öğrencilerin araştırma-

sorgulama, eleştirel düşünme ve tasarım odaklı düşünme, liderlik, girişimcilik gibi 21. yüzyıl becerileri olarak tanımlanan becerilerinin geliştirilmesine de katkı sağlamaya çalışıyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı, Koç Holding ve IBM Türkiye ortaklığında, Eğitim Atölyesi yürütücülüğündeki projenin koordinatörlüğünü yapmaktasınız. Bize projenin ortaya koyduğu yenilikçi yaklaşım ile ilgili bilgi verebilir misiniz?

Eğitim, etki değerlendirme ve okul izleme çalışmalarının birlikte yürütüldüğü proje kapsamında, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitsel süreçlerin, öğretmen pedagojisinin, öğrenci yetkinliklerinin, sektör ile iş birliğinin ve Endüstri 4.0 dönüşümünün sağlanması konularında örnek teşkil edecek bir yenilikçi bir okul modelinin geliştirilmesi hedeflendi. İki yıllık süreçte proje kapsamında yürütülen çalışmalar doğrultusunda, mesleki eğitimin ve dünya genelinde toplumların, iş dünyasının önceliklendirdiği alanlar ve ihtiyaçlar temel alınarak, 21. yüzyıl becerilerini destekleyen anlamlı-amaçlı okul-sektör iş birliği modeli geliştirilmiştir. Söz konusu iş birliğini anlamlı ve amaçlı kılan, yaratıcı problem çözme ve tasarım odaklı düşünme süreçleri üzerine inşa edilmiş olan derslerde ve ders dışı etkinliklerde sektör temsilcilerinin teknik bilgileri, deneyimleri ve görüşleri ile sürece dahil edilmesi, böylelikle öğrencilerin öğrenim gördükleri alana yönelik yetkinliklerini, algılarını ve motivasyonlarını geliştirmelerine katkı sağlanmasıdır. Bu modeli farklı kılan, sektör-okul iş birliğini staj, burs ya da temrinlik malzeme desteği vermek üzerine odaklanmış geleneksel iş birlikleri modellerinden ayrıştırmak; bunun yerine öğrenci-öğretmen ve sektör temsilcilerini bir masa etrafında toplayarak birlikte düşünmeye, tasarlamaya ve üretmeye teşvik etmektir.

PANDEMİ GÜNLERİNDEN ÖĞRETMEN ÖYKÜLERİ

♦ ♦ ♦

Mardin’de bir dağ köyünde öğrencileri için “Virüs Avcıları” oyununu yaratan Sinan Öğretmen; evdeki bozuk, eski bilgisayarıyla ilk canlı dersini nasıl vereceğini bilemeyen Işık Öğretmen; pide kuyruğunda maske nedeniyle tanıyamadığı öğrencisiyle unutulmaz bir an paylaşan Serkan Öğretmen; attığı Tweet ile köye internet bağlatan İbrahim Öğretmen... Onlar pandemi günlerinde gelecek ışığının sönmemesi için tüm gücüyle savaşan eğitim neferlerinden sadece birkaçı... İşte, onların kendi kaleminden, öğretmenler cephesinde pandemi döneminde yaşananlar...

Karantina günleri, öğrenciler için de ebeveynler için de kuşkusuz, "ateşten gömlek"ti... Dünya bir anda değişti. Okul sıralarının yerini televizyon ve bilgisayar aldı. Birlikte oynanan oyunlar artık yoktu. Sınıf arkadaşları, ekrandaki bir görüntüden ibaretti. Ve ne yazık ki, memleketimizin ücra köylerinde, bu imkânlarla bile ulaşma şansı bulunmayan binlerce öğrenci vardı...

Zorlukların aşılması, yaşadığımız sıkıntılı günlerin çocuklarımızda kalıcı izler bırakmadan atlatılması, gözbebeklerimizin geleceğine gölgeler düşmemesi için güvenebileceğimiz insanlar arasında öğretmenler en ön saftaydı. Karantina günleri, eğitim ordusunun çocuklarımızın hayatında nasıl bir yer tuttuğunu, geleceğimiz için ne kadar önemli olduğunu daha derinden kavramamızı da sağladı. Pandemi döneminde Türkiye'nin dört bir yanında çok sayıda sıra dışı öykü, değerli deneyim kayda geçti. Bunların birçoğu bugün yalnızca yaşayanların

hafızalarında... Ancak Kalkınma Atölyesi'nin hazırladığı "Pandemi Döneminde Öğretmen Olmak" başlıklı kitap, öğretmenlerin kaleminden yaşananları içtenlikle aktararak, onların değerini daha iyi kavramamızı sağlıyor. Okurlarımız için bu kitaptan alıntılarla, Türkiye'nin farklı köşelerindeki eğitimcilerin "pandemi günleri" deneyimini aktardık...

Mardin'in bir dağ köyünde gelecek için umut yaratmak...

Sinan Alp, Mardin'in Nusaybin ilçesindeki Kalecik İlkokulu'nda görev yapan bir sınıf öğretmeni... Henüz 26 yaşında. Eğitim hayatını Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde geçirmiş idealist bir genç olarak, bu okulda çalışmayı kendi tercih etmiş.

Kalecik, telefon ve internet erişiminin olmadığı, küçük bir dağ köyü... Adı gibi, bir kale görünümünde olan, evlere ahşap merdivenlerle ya da kayalıklara tırmanarak ulaşılan bu köydeki tek eğitimci ise Sinan Öğretmen... Okuldaki

"Çocuklar, artık dokunmadan sarılacağız' dedim. Başta anlamadılar. Nasıl olacaktı ki dokunmadan sarılmak? Şöyle olacak: Samimi bir göz teması, bin defa sarılmaktan daha güzel olacak. Karşı karşıya geçtik. Sırayla göz teması kurup önce ayaklarımızı tokuşturduk sonra karşılıklı olarak kendi omuzlarımızı ovalamaya başladık. Buna da Ali Vefa (dizideki karakter) Yöntemi dedik."

Askıda etkinlik ve ödev

dört sınıfın öğrencileri, dünyayı onun açtığı pencereler sayesinde tanıyor. 2019 yılının aralık ayında koronavirüsü duyan ve salgının Türkiye'ye de geleceğini öngören Sinan Alp, yaşadıklarını ve hissettiklerini şöyle anlatıyor: "Köyün tek öğretmeniydim ve bir şey yapmalıyım. Çocuklara işin ciddiyetini çeşitli oyun ve etkinliklerle anlattım. Olası uzun bir tatil durumunda çocukların akademik olarak eksik kalmamaları için dersleri biraz hızlı işleyip olabildiğince tüm konuları bitirmemiz gerektiğini anlattım. Çocuklarım bu durumu, beni şaşırtan bir şekilde, güzel bir olgunlukla karşıladılar. Hatta bir öğrencim kendinden emin, kararlı ses tonu ve parlayan gözleriyle şöyle dedi: 'Öğretmenim, zaten birinci dönemde de okullarımız kapanmıştı. Biz çok çalışacağız ve yine toparlanacağız.' Bu küçük ama kocaman yürekli çocuk bana güç vermişti."

Sinan Öğretmen'in karşısına çıkan ilk sorunlardan biri çocukları sosyal mesafe konusunda bilinçlendirmekti: "Çocuklar her sabah okula geldiğinde ve okuldan çıktığında sarılmak istiyordu (çünkü bu bizim rutinimizdir). İşe buradan başlamak istedim. Çoğunun sıkı takipçisi olduğunu bildiğim güncel bir televizyon dizisinden ilham alarak 'Çocuklar, artık dokunmadan sarılacağız' dedim. Başta anlamadılar. Nasıl olacaktı ki dokunmadan sarılmak? Şöyle olacak: Samimi bir göz teması, bin defa sarılmaktan daha güzel olacak. Karşı karşıya geçtik. Sırayla göz teması kurup önce ayaklarımızı tokuşturduk sonra karşılıklı olarak kendi omuzlarımızı ovalamaya başladık. Buna da Ali Vefa (dizideki karakter) Yöntemi dedik. Sanırım Türkiye'de bunu uygulayan ilk kişilerdik. Çocuklar zamanla kendi aralarında ve aileleri ile de bu şekilde sarılmaya başladı."

Sinan Öğretmen, ardından "Virüs Avcıları" adını verdiği oyunu icat etmiş. İçinde fırtınalar koparken bunu çocuklara yansıtmamak için oyunlarla süreci yönetmeye çalışmış. "Virüs

Avcıları" oyununda herkes eldivenlerini ve bonelerini takarak sınıfı köşe bucak temizlemiş ve bu oyun evlere de taşınmış. Anneler, babalar, tüm köy halkı kendi evinde birer virüs avcısı olmuş. Uzaktan eğitim başladığında, başkalarının EBA üzerinden, Zoom üzerinden canlı ders anlatımları yaptığını gördükçe Sinan Alp, bunu yapamadığı

"Köy öğretmeniyseniz çoğu kişi için bir anlam ifade etmeyen küçük bir duvardan büyük mutluluklar çıkarabilirsiniz. Küçük bir kutu boyanın ardına binlerce hayal sığdırabilirsiniz. Bugün bu köy, gece yarısına kadar dost düşman hep beraber bu eğitim duvarı için birleşiyorsa, bu köylülerin çocukları dünyayı neden birleştiremesin ki?"

için kahrolmuş. "Benim çocuklarım niye yapamıyor" diye içi içini yemiş. Devamını ise şöyle anlatıyor: "O an kendi kendime 'Evet, sen bu köyün öğretmeniysen ve tek öğretmensen pes etme şansın yok; çocuklara verdiğin sözleri hatırla!' dedim. Hemen bilgisayar başına geçtim ve çocuklar EBA TV'de günlük ne işliyorsaydı sınıfta kullandığım dille onlara etkinlik hazırlamaya başladım. Kardeşim, 'Abi nasıl göndereceksin? Çocuklar göremeyecek ki EBA' da bunları.

WhatsApp'tan ulaştırmaya çalışsan bir haftada bile ulaşmaz" dedi üzülerek. 'Göndermeyeceğim ki. Götüreceğim' dedim gülümseyerek." Bütün çocuklara, içinde dosyaların olduğu birer poşet hazırlayıp bunları okul penceresine asmış. "Askıda Etkinlik ve Ödev" programını böylelikle başlatmış. Hazırladığı ruloların içine silgi, kalem, kalemtıraş, renkli kâğıt ve çikolata koymuş. Çocukların eğitimden kopmaması için her gün "Başka ne yapabilirim" düşünceleriyle boğuşurken aklına yeni bir fikir gelmiş: "Okulumuzun içi çok güzeldi, rengârenkti; lâkin dışı klasik bir köy okuluymuş. Bahar yağmurlarının etkisiyle çatımız sızdırmaya başlamıştı. Bahçe duvarımız olmadığı için bahçe düzenlemesini istediğim gibi yapamıyordum ve yıllardır içimde ukde kalmıştı. Yeşillendirme çalışmalarım her sene oluyor ama bir hafta sürüyor ve hayvanlar hepsini yiyip büyümelerine engel oluyordu. Öyle bir şey yapmalıydım ki köyün her yerinden görünen bu okul, çocuklara çok cazip gelsin ve çocuklarım okulun açılmasını dört gözle beklesinler. Okulun dışını rengârenk boyamayı düşünüp işe koyuldum." İhtiyar heyetiyle ve velilerle paylaştığı bu projeyi bütün köy desteklemiş ve tüm veliler dört gece boyunca sosyal mesafeyi koruyarak bahçe duvarı işi etrafında birleşmiş. Sinan Alp'in anlattıkları, bu imecenin aslında yapılan işin, basit anlamının nasıl ötesine geçebileceğini en güzel şekilde anlatıyor: "Köy öğretmeniyseniz çoğu kişi için bir anlam ifade etmeyen küçük bir duvardan büyük mutluluklar çıkarabilirsiniz. Küçük bir kutu boyanın ardına binlerce hayal sığdırabilirsiniz. Bugün bu köy, gece yarısına kadar dost düşman hep beraber bu eğitim duvarı için birleşiyorsa, bu köylülerin çocukları dünyayı neden birleştiremesin ki? Coğrafya kader olabilir ama pes etmek tamamen sizin tercihleriniz dâhilinde olan bir durumdur."

"Hadi arkadaşım, kalk! Geleceği biz öğretmenler şekillendireceğiz. Tarihte yaşanan diğer kriz dönemlerinde olduğu gibi; senin ellerine verilen, toplumun en küçük bireylerinden, çocuklardan başlayıp tüm topluma aydınlık bir geleceği nasıl inşa edeceğimizin yolunu göster."

"Evet, Zeki Müren de bizi görüyor"

Sinan Alp'in yaşadıkları, Türkiye'de teknolojiye uzak birçok köyde binlerce öğretmenin yaşadıklarının bir örneği... Ancak çocuklarımızın hayatında bir çağın kapanıp açılıp başka bir çağın açılması kadar köklü bir fark yaratan pandemi sürecinde yeni koşullara uyum sağlamak, büyük şehirlerdeki birçok öğretmen için de travmatik oldu.

Ne kadar zorlandığını içtenlikle anlatan öğretmenlerden biri de İzmir'de özel bir okulda biyoloji öğretmeni olarak görev yapan, 41 yaşındaki Işık Turcan Ertekin... Uzaktan eğitimin ikinci haftasında bilgisayar ya da telefonuna Teams ya da Zoom yüklemesi gerektiğini, canlı derslere başlanacağını öğrendiğinde "şoka girdiğini" söylüyor ve o anı şöyle anlatıyor:

"Evde bozuk bir bilgisayar, bir de harici belleği sınırlı bir notebook vardı. Benim ders içeriklerim okuldaki bilgisayardaydı. Ben bu süreci nasıl götürecektim? İnanın, bu satırları yazarken bile o zamanki

sıkıntıları aynen hissediyorum. Haftalarca 65 yaş üstü anne ve babama hastalık bulaştırdım diye dışarı çıkmayan ben, bozuk bilgisayarı aldım ve koşarak bilgisayar tamircisi aradım. Bulduğum ilk dükkânda durumumu anlattığımda bilgisayarı tamir edebileceklerini fakat açmadan bir ücret belirleyemeyeceklerini söylediler. Ben fiyatı düşünmüyordum ki! Ne derlerse vermeye hazırdım, sonuçta 'Ya derse giremezsem?' kaygısı daha büyüktü. Ertesi gün telefonla arayan tamirci bilgisayarımı tamir ettiğini söylediğinde dünyalar benim oldu. Üstelik istediği ücret benim düşündüğümden çok ama çok daha düşüktü. Ben daha yüksek ücret vermek istediğimdeyse 'Lütfen, eğitime bizim de az bir katkımız olsun' dedi. Beni bu sözlerden daha çok duygulandıran bir söz olmamıştı o zamana kadar."

Işık Turcan Ertekin, bilgisayar sorununu çözdükten sonra, bu kez Teams ve Zoom gibi uygulamaları nasıl kullanacağı sorusu önünde bir duvar gibi yükselmiş.

"İmdadıma benimle aynı kaygıları paylaşan arkadaşlarım yetişti. Hemen bir WhatsApp grubu oluşturduk ve ismini Uzaktan Eğitim Neferleri koyduk. Belli aralıklar ile Zoom bağlantısı yaparak programın özelliklerini öğrenmeye başladık" diyor ve devam ediyor: "Yaptığımız bir sohbette, ertesi gün canlı dersi olan bir öğretmen arkadaşım kaygısını dile getirip bu işin nasıl olacağını sorduğunda ben "Şöyle düşün canım, artık Zeki Müren de bizi görüyor" dedim. Gerçekten de televizyonun ilk kez Anadolu'nun bir beldesine geldiği zaman halkın tepkisini anlatan Yılmaz Erdoğan'ın filmi Vizontele'nin en bilinen repliği, bizim durumumuzu anlatıyordu." Öğrencileriyle yaptığı ilk canlı dersini asla unutamayacağını söylüyor Işık Öğretmen... "Ders saati gelip de hepsi ekranda tek tek belirtmeye başlayınca hazırladığım her şeyi unuttum. Çocuklarımı çok özlemiştim" diyor. Son sözleri ise tüm eğitimcilerin kalbinden geçenleri en içten şekilde anlatıyor: "Pandemi süreci sonrasında biz öğretmenlere gerçekten büyük görevler düşüyor. Tam bu noktada, geleceği şekillendiren insanlar olduğumuzu aklımızdan çıkarmayıp doğru adımlar atılmasına öncülük etmemiz gerekli. Okullara döndüğümüzde, akademik olarak geride kalmış öğrenciler görmek yerine farklı bir psikolojik süreç deneyimlemiş ve bununla çoğunlukla yalnız baş etmek zorunda kalmış çocuklar olduğunun farkına varabilmeliyiz. Bu süreçte, öncelikle kendi psikolojimizden başlayarak, öğrencilerimizin psikolojilerini destekleyerek toplumun iyi yönde değişmesine rehber olmalıyız. Hadi arkadaşım, kalk! Geleceği biz öğretmenler şekillendireceğiz. Tarihte yaşanan diğer kriz dönemlerinde olduğu gibi; senin ellerine verilen, toplumun en küçük bireylerinden, çocuklardan başlayıp tüm topluma aydınlık bir geleceği nasıl inşa edeceğimizin yolunu göster."

"Kendi sınıfında maddi durumu kötü olduğunu öğrenen ve onlara elinden geldiğince ve kırmadan maddi yardımda bulunmaya çalışan öğretmenlerimiz de oldu. Aslında bu sıkıntılı süreçte eğitim öğretimden çok öte, çok güzel şeyler yaşadık, çok şeyler biriktirdik"

Pide kuyruğunda kurulan duygusal köprü

Işık Öğretmen gibi sorumluluk duygusuyla yanan birçok öğretmen, karantina günlerini yine onun gibi, öğrencilerini özleyerek ve onlar için kaygılanarak geçirdi. İstanbul'da rehberlik öğretmeni olan Serkan Şahin de onlardan biri. Borsa İstanbul Başakşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 2018 yılından bu yana müdür yardımcısı olan Şahin, öğretmenlerin ne kadar özverili çalışmalar yaptığını, uzaktan eğitimde iletişim süreci daha planlanmadan öğretmenlerin öğrenci ve velilerle iletişim kurduğunu anlatıyor. "Okuldaki gibi belirli bir saat dilimine göre değil, yeri geldiğinde akşamın geç saatlerinde öğrencilerle iletişim kuruyor, onlardan gelen soruları cevaplamakla, sorunlarını çözmekle uğraştıkları oluyordu ve bu süreçte hiçbir öğretmenimizden bu uğraştan yorulduğuyla ilgili bir tek cümle duymuyorduk. Kendi sınıfında maddi durumu kötü olduğunu öğrenen ve

onlara elinden geldiğince ve kırmadan maddi yardımda bulunmaya çalışan öğretmenlerimiz de oldu. Aslında bu sıkıntılı süreçte eğitim öğretimden çok öte, çok güzel şeyler yaşadık, çok şeyler biriktirdik" diyor. Kendi yaşadığı duygusal bir anıyı ise şu sözlerle anlatıyor: "Bir öğrencim ile fırında, pide kuyruğunda karşılaştık. Tabii o bildiğimiz ramazan pidesi kuyruklarından değil, gayet mesafeli ve gayet tedbirli bir halde. Maskeden dolayı ben onu tanımamıştım ama o beni tanıyıp yanıma geldi ve heyecanlı bir şekilde 'Hocam nasılsınız?' dedi. O sırada öğrencim pide alma telaşında olduğumu fark edip 'Hocam müsait değilsiniz. Aceleniz yok ise sizi dışarıda bekleyeyim mi?' diye sordu. Ben de 'Tamam, işim bitince dışarıda konuşalım' deyip sıraya devam ettim. O sırada içeride aksilikler oldu ve çıkmam yaklaşık 20 dakikayı buldu. Dışarı çıktıktan sonra etrafa baktım ama öğrencimi göremedim. Ben de herhalde gitmiştir diye yoluma devam ettim. O sırada o beni görüp koşarak yanıma geldi ve en az 10 dakika ayakta sohbet ettik.

Tek amacı, benim halimi hatırlımı sormaktı. Bu içten davranışını beni o kadar duygulandırdı ki mesleğime ve öğrencilerime olan inanç ve sevgim katlandı. Normal bir zamanda bu olay beni yine etkilerdi belki ama bu başka bir şey idi ve başka bir zaman dilimiydi. Covid-19 salgını her ne kadar hayatımızda olumsuz pek çok şey yaşatıp belirsizlikler oluştursa da, okula döneceğimiz o günde hepimiz eğitime daha hazır, öğrenmeye daha aç ve birbirimizi daha çok anlayarak başlayacağız bence. Öğretmenler öğrencilere karşı daha bir hassas, öğrenciler birbirlerine ve öğretmenlerine karşı daha bir düşünceli, birbirimizi daha çok düşünen, daha çok affeden ve daha çok halden anlayan bireyler olacağımıza inanıyorum. Öğrenmeye de devam edeceğiz ama bu kez hayat için öğrendiğimizi bilerek."

Bir eğitimcinin "Efendim, acemilik" diyen mütevazı tavrı

Bugün bakıldığında, tüm olumsuzluklara rağmen, Serkan Öğretmen'in yaptığı gibi, pandemi sürecindeki olumluluk kırıntılarından geleceğe dönük iyimserlik ve umut çıkarmak mümkün. Ancak her köşe başı dönüldüğünde yeni bir belirsizlikle karşılaşan karantina günleri, pek de aynı iyimserlikle geçmedi. Omuzlarında çocuklarımızın geleceğini taşıyan eğitimciler için ise durum daha da zordu.

İstanbul'da özel bir ortaokulda Türkçe öğretmeni olan Sezer Demir, bunu şöyle anlatıyor: "Toplumu derinden etkileyen bir yaşantının sınıfa yansımaması söz konusu değildir. Evde, sokakta ne oluyor ya da konuşuluyorsa öğrencilerin zihnine ve diline de aynı şey hâkim olur. Artan vaka ve ölüm sayıları nedeniyle 18 yaş altı için uygulanmaya başlayan sokağa çıkma yasağının etkilerini öğrencilerimde görmeye başlamıştım. Gün geçtikçe gerginlikleri artı, kendilerini organize etme becerileri azaldı. Daha az konuşur ve güler oldular. Yaptığım esrilere -kötü olsa bile- dersi kaynatma iştahıyla hemen katılan öğrencilerim, artık bu alışkanlıklarından da uzaklaşmaya başlamıştı. Sürecin onları sosyal, duygusal açıdan zorladığını görmek çok üzücüydü. Okul rehberlik servisinin öğrencilere verdiği destek ve bize verdiği ipuçları sayesinde bir şekilde bu süreci yönettik. Havaların da güzelleşmeye başlamasıyla bu depresif hal biraz olsun dağıldı fakat artık hepimiz şunu görmeye başlamıştık: Bu hal geçici değildi. Bu bizim 'yeni normal'imizdi. Bizi bekleyen 'yeni normal'in ortaya çıkmasıyla birlikte akademik kaygılar da hissetmeye başladım. Öğrencilerimi bir sonraki yıla eksiksiz hazırlamalıyım çünkü gelecek sene onların sınav yılı. Bu nedenle ödev takibini sıklaştırmalı ve geri bildirim sürecini her zamanki gibi sürdürmeliydim. Bir yandan da öğrencilerimin içinde bulundukları sosyal duygusal durumu göz önünde

bulundurmalıydim. Vereceğim geri bildirimler bir taraftan onların kendini organize etme becerilerine ve akademik ilerleyişine destek olmalı, diğer taraftan da sosyal duygusal durumlarını olumsuz etkilememeliydi. Bu, sanırım bu süreçte en zorlandığım andı. Kendimi tam bir cenderede hissettim."

Tek dileğinin bu günlerin geride kalması olduğunu söyleyen Demir, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Cemil Meriç 'Acılar hatıralaşınca güzelleşir' der. Bu dönem sona erdiğinde ve bir anı olarak belleğimdeki yerini aldığına ne kadar güzelleşecek, onu öngöremiyorum ama şunu iyi biliyorum: Geri dönüp baktığımda 'Ters ayakta kalan kaleci gibi

bu sürece yakalandık ama buna rağmen kalemizde gol görmedik' diyeceğime eminim. Ben ve öğretmen arkadaşlarım büyük bir gayretle, elimizdeki imkânlar dâhilinde, üstümüze düşeni en iyi şekilde yapmaya çalıştık.

Ne kadar başarılı olduk, orası tartışılır. Son olarak bugünden o günlere bakınca aslında içinden geçtiğimiz sürece 'uyum sağladım' diyemem. Sık sık farklı nedenlerden ötürü değişikliklerin yaşandığı ve ortaya çıkan yeni durumlara uyum sağlamaya çalıştığım bir dönem geçirdiğimi söyleyebilirim. Ezcümle, sevgili Turgut Uyar'ın izinde 'efendim, acemilik' diyerek yolumu bulmaya çalıştım."

"Artan vaka ve ölüm sayıları nedeniyle 18 yaş altı için uygulanmaya başlayan sokağa çıkma yasağının etkilerini öğrencilerimde görmeye başlamıştım. Gün geçtikçe gerginlikleri artı, kendilerini organize etme becerileri azaldı. Daha az konuşur ve güler oldular. Yaptığım esrilere -kötü olsa bile- dersi kaynatma iştahıyla hemen katılan öğrencilerim, artık bu alışkanlıklarından da uzaklaşmaya başlamıştı."

Tweet'ile köye internet bağlatan öğretmen

Sezer Öğretmen'in mütevazı sözlerine rağmen, eğitimin neferlerinin çocuklarımızın geleceği için nasıl bir mücadele verdiğini çok iyi biliyoruz. Türkiye'nin dört bir yanında, öğrencilerine iyi bir eğitim sağlayarak geleceği inşa etmek için her biri tüm gücüyle çalışıyor. Bu eğitimciler ordusunun değerli bir üyesi de Tokat'ta Yeşilyurt İlçesi Şehit Şemsettin Bey İlkokulu'nda zorlu koşullar altında sınıf öğretmeni olarak görev yapan İbrahim Yıldırım...

4 bin nüfuslu ilçede, nüfus az ve dağınık olduğu için gününbirlik taşıma ile eğitim sürdürülüyor. İbrahim Öğretmen, "Okulumu bir köy okulu gibi düşünebilirsiniz. Bir dağın eteklerinde, söğüt ağaçlarının karşısında, çoğu zaman hayvanlara komşu, tek katlı uzunca bir okul... Ana sınıfından dördüncü sınıfa kadar her şubeden bir sınıfımız var. Okulumuz 86 öğrenci, 5 öğretmen ve 1 temizlik personeli ile oldukça küçük bir aileye sahip" diyor. Çalıştığı okulun yanı sıra ilçedeki diğer iki okuldan arkadaşlarıyla birlikte ortak aldıkları arabayla her gün 60 km yolu gidip geliyor.

Bu yıl, öğrencilerle daha yakın bir ilişki kurmak için sınıf düzenini değiştiren, sıraların yanına bir halı ve öğrenci sayısı kadar minder koyan Yıldırım, böylelikle çocukları derse katılma şekli konusunda serbest bırakmayı hedeflemiş. Öğrencileri okuma-yazmayı öğrenip iş düşünme becerilerini geliştirmeye geldiği sırada salgın ortaya çıkmış. "İlk aklıma gelen, öğrencilerimi ve velilerimi 'virüsle mücadelede temizliğin önemi' noktasında bilinçlendirmektir" diyor İbrahim Öğretmen. Bu nedenle velilerle birlikte 13 Mart'ta sınıfı dezenfekte etmeye karar vermiş.

Ardından uzaktan eğitim başlamış. Burada çok sayıda teknolojik zorlukla karşılaşmış. Ancak bunların üstesinden gelmiş ve hatta ailesi yaylaya göç eden

"Sürecin çok güzel yanları oldu. Öğrenci kendi haline bırakıldığında kendini daha iyi ifade ediyor. Sınıflar dört duvar olmaktan çıkıyor, bir dünya oluyor bence."

öğrenciye bile ulaşmayı başarmış. Herkes EBA TV yayınına ulaştıktan sonra Yıldırım, öğrencilerine işlenen konuları destekleyici etkinlikler göndermeye başlamış. Arkasından yaşananları şöyle anlatıyor: "Bu sefer, daha önce böyle bir tecrübeleri olmadığı için ödevleri velilerim yapmaya başladı. Baktım ki hep onlar ön planda ve bu durum benim amacına uygun çalışmalar yapmama engel oluyor, farklı stratejiler denemeye karar verdim. Zoom uygulaması üzerinden derslere başladım. Derslerime 10 öğrenci katılıyordu, yayladaki öğrencime de okullar kapanana kadar yanına gidip ders vermeye devam ettim. Diğer öğrencilerimi de düzenli bir şekilde her 15 günde bir sosyal mesafeyi koruyarak ziyaret ettim; hikâye kitapları, alıştırma kâğıtları götürdüm. Hep hediyelerimle beraber gittim. Onlar da en güzel kıyafetleri ile sabahtan erkenden kalkıp beni beklemeye başladılar."

Köyünde internet olmayan bir öğrenci için ise Yıldırım'ın Twitter üzerinden bir telefon operatörüne attığı tweet ve yaptığı paylaşım sayesinde köy internet kapsama alanına alınmış. "Artık öğretmenlerin, klasik öğretim

yöntemlerinin dışına çıkmaları gerekiyor. Sadece öğretmenin aktif olduğu bu sistem, bu çağda işlemiyor. Bilgi bir 'tık' ötede. Asıl önemli olan bilgiyi vermek değil, öğrenciyi o bilgiye düşündürerek ulaştırmak. Belki bir dağın başında az bir toprakla, küçük bir ağaç parçasıyla ya da internet üzerinden bir deneyle" diyor, Yıldırım...

Bu süreçte Zoom, EBA, Whatsapp, fotokopi, resimler, kitaplar kullanarak herkesin imkânı ölçüsünde elinden geleni yaptığını söylüyor. Hatta Zoom uygulaması üzerinden sınıf olarak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlaması bile yapmışlar. Şiirler okumuş, yumurta ve çuval yarışı yapmış, değerleri uzaktan da olsa yaşama ve yaşatmanın sevincini duymuşlar. Yıldırım'ın dikkat çektiği son nokta ise bir yandan uzaktan eğitimin pozitif tarafına dikkat çekerken diğer taraftan geleceğe dönük umut aşıyor: "Sürecin çok güzel yanları oldu. Öğrenci kendi haline bırakıldığında kendini daha iyi ifade ediyor. Sınıflar dört duvar olmaktan çıkıyor, bir dünya oluyor bence. Öğretmenler olarak, düşünme becerileri, veliler ile iş birliği, teknoloji kullanımı ile ilgili eğitimlere ihtiyacımız var."